

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

1544-1545 TARİHLİ VE KÂMİL KEPECİ TASNİFİ
62 NUMARALI DİVÂN-I HÜMÂYÛN
RUMELİ AHKÂM DEFTERİ
(ÖZET-TRANSKRİPSİYON-DİZİN/s.146-223)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gül HÜSEYNİKLİOĞLU

HAZIRLAYAN
Yasemin COŞKUN

ELAZIĞ-2021

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli
Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.146-223)****Yasemin Coşkun****Fırat Üniveristesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Tarih Anabilim Dalı****Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı****Elazığ- 2021; Sayfa: VII+186**

Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümâyûn'da görüşülen konular reisü'l-küttâb başkanlığındaki katipler tarafından bazı defterlere kaydedilmekteydi. Bu defterler arasında ahkâm defterleri de yer almaktadır. Ahkâm defterlerine yazılan hükümler içerisinde ağırlıklı olarak mali konular bulunmaktadır. Bunun yanı sıra halkın şikayetleri, yöneticilerin elde ettiği gelir, görevlendirme, tamirat ile ilgili kararlar yer almaktadır.

Kamil Kepeci tasnifinde bulunan 62 Numaralı Ahkâm Defteri'nin 146 ile 223 arasındaki sayfaların transkripsiyonu, belge özetleri ve dizini tezimizin konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Divan-ı Hümâyûn, Rumeli, Şikâyet, Atama, Azil.

ABSTRACT

Master Thesis

Divan-ı Humayun Rumeli Ahkâm Book Dated 1544-1545 and Kamil Kepeci

Classification Number 62 (Transcription-Abstract-Index/ p. 146-223)

Yasemin COŞKUN

Fırat University

Institute of Social Sciences

Department of History

Discipline of New Age History

Elazığ- 2021; Pages: VII+186

In the Ottoman Empire, the issues discussed in the Divan-ı Hümâyûn were recorded in some books by the clerks under the presidency of the reisü'l-küttâb. Among these books, there are also ahkam books. Among the records written in the Ahkam books, there are mainly financial issues. In addition, these books contain complaints of the people, the income of the managers, the decisions about the assignment and repair.

The subject of our thesis is the transcription of pages 146 to 223 of the Ahkam Book No. 62, which is classified by Kamil Kepeci, and the document summaries and index.

Key Words: Ottoman State, Divan-ı Hümâyûn, Rumelia, Complaint, Appointment, Judgements.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ	V
ÖNSÖZ	VI
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ	1
I. Konu ve Kaynaklar	1
II. Divan-ı Hümayun	2
II.1. Divan-ı Hümayun Kalemleri	6
II.1.1. Beylikçi veya Divân Kalemi	6
II.1.2. Tahvil Kalemi.....	7
II.1.3. Ruûs Kalemi.....	9
II.1.4. Âmedî Kalemi	11
III. Ahkâm Defteri.....	12
IV. Maliye Ahkâm Defterleri.....	14

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 62 NUMARALI AHKÂM DEFTERİNİN TANITIMI VE

DEĞERLENDİRMESİ	17
1.1. Defterin Fiziki Durumu.....	17
1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri	18
1.3. Dil Özellikleri.....	19
1.4. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol	20
1.5. Belgelerin Sistematiik Olarak Değerlendirilmesi	20

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN TRANSKRİPSİYONU	43
KAYNAKÇA	125
DİZİN	129
EKLER	144
Ek 1. Orijinal Metin	144
ÖZ GEÇMİŞ	186

TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Hükümlerin Konularına Göre Oransal Dağılımı	20
Tablo 1. Defterde Yer Alan Bazı Görevlere Atama Kayıtları	21
Tablo 2. Belge Özetleri	24

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nde en yüksek mahkeme ve idari makam olan Divan-ı Hümâyûn'da muhtelif konular hakkında çeşitli kararlar alındığı bilinmektedir. Bu kararlar bazı defterlere kaydediliyordu. Bu defterler arasında ahkâm defterleri de yer almaktadır. Ahkâm defterlerinde genellikle iktisadi meseleler, görevlendirme ve görevden alma, halkın istekleri gibi konulara yer verilmiştir.

Çalışmamızın konusu olan 62 numaralı Rumeli Ahkâm Defteri, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Başkanlık Osmanlı Arşivi'nde Kâmil Kepeci tasnifinde kayıtlıdır. Bu defter, H. 951 (M. 1544-1545) tarihlidir. Tezimizde, toplamda 914 sayfa olan defterin 146 ile 223 sayfalarının transkripsiyonu yapılmıştır. 62 numaralı Rumeli Ahkâm Defteri, atama, görev teftişi, muhâsebe kayıtları, alacak davaları, tamir ve levazım işleri gibi konuları ele alan hükümlerden oluşmaktadır. Bu özelliği sebebiyle 1544-1545 yılına ait başta mali olmak üzere idari, siyasi pek çok konuda bilgi sunmaktadır.

Tezimin her aşamasında benden desteğini eksik etmeyen danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Gül HÜSEYNİKLİOĞLU başta olmak üzere; her konuda anlayış göstererek yanımda olan eşime ve aileme; başarısı ile özgüvenimi artıran ve yanımda olan kızkardeşim Tuğba KARABIYIK'a sonsuz teşekkür ederim.

KISALTMALAR

Ay.	: Ayrıca
Bkz.	: Bakınız
BOA.	: Başkanlık Osmanlı Arşivi
h.	: Hüküm
H.	: Hicri
KK.d.	: Kâmil Kepeci Tasnifi
M.	: Miladi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDV.	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK.	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: ve benzeri

GİRİŞ

I. Konu ve Kaynaklar

Osmanlı tarihi araştırmalarında araştırmacıların en fazla yararlandığı kaynaklar arşivlerdir. Arşiv kaynakları oldukça çeşitli belge ve defter gruplarından oluşmaktadır. Osmanlı arşivlerinde yer alan büyük öneme sahip defter serilerinden biri olan ahkâm defterleri idari, mali, siyasi ve askeri konuları içermektedir.

Tez konumuz olan 62 numaralı Rumeli Ahkâm Defteri, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Kâmil Kepeci tasnifinde kayıtlıdır. Bu defter, H. 951 (M. 1544-1545) tarihlidir. Tezimizde, toplamda 914 sayfa olan defterin 146 ile 223 sayfa aralıklarının transkripsiyonu yapılmıştır. Aynı defterin 1-79 sayfaları arası Nuray Öksüz¹; 80-145 sayfaları arası Kübra Güven² ve 224-283 sayfaları arası Musa Coşkun³ tarafından çalışılmıştır. Transkripsiyon metodumuz bizden önce yapılmış bu tezlerdeki transkripsiyon metoduna uygun olarak yapılmıştır.

Çalışmamıza konu olan ahkâm defteri, Rumeli vilayetine aittir. Bundan dolayı transkripsiyon yapılırken yer ve kişi isimlerinin doğru tespit edilmesinde birtakım güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu hususta tarihi haritaları ve yer adlarını içeren çalışmalardan faydalanarak doğru bir biçimde yer ve kişi adlarını belirlemeye çalışılmıştır. Yer adlarını tespit etme konusunda kullandığımız kaynakların başında Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın yayınladığı *Osmanlı Yer Adları: I Rumeli Eyaleti (1514-1550)* ve 370 numaralı *Muhasebe-i Vilayet-i Rum-ili Defteri (937/ 1500)* gelmektedir. Ayrıca M. Türker Acaroğlu'nun *Balkanlarda Türkçe Yer Adları Kılavuzu*, Tayyib Gökbilgin'in *Kanuni Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları Şehir ve Kasabaları*, Tahir Sezen'in *Osmanlı Yer Adları*, Nuri Akbayar'ın *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, C. Mostras'ın *Osmanlı İmparatorluğu Coğrafyası Sözlüğü*, Donald Edgar Pitcher'ın *Osmanlı İmparatorluğunun Tarihsel Coğrafyası* adlı çalışmalara da sıkça

¹ Nuray Öksüz, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.1-79)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

² Kübra Güven, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.80-145)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.

³ Musa Coşkun, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.224-283)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.

başvurulmuştur. Şahıs adlarının tespitinde ise *Yılmaz Kurt*'un *Anadolu'da Kişi ve Yer Adları*, *Selma Tuncay* ve *Adviye Aysan*'ın *Türk Adları Kılavuzu*, *Faruk Sümer*'in *Türk Devletlerinde Şahıs Adları*, *C. I-II*, *Şemsettin Kutlu*'nun *Türkçe Kadın ve Erkek Adları*, *Osman Kibar*'ın *Türk Kültüründe Ad Verme*, *Kişi Adları Üzerine bir Tasnif Denemesi*, *Osman Köksal*'ın *XIX. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabasındaki Şahıs Adı Profili* adlı çalışmalarından istifade edilmiştir.

Çeviri esnasında doğruluğu kesin olmayan kelimeler için *Ferit Develioğlu*'nun *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügati*, *Şemsettin Sami*'nin *Kamus-i Türki*, *Mehmet Zeki Pakalın*'ın *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* ve *Mehmet Ali Ünal*'ın *Osmanlı Tarih Sözlüğü* adlı eserlerinden faydalanılmıştır. Ayrıca belgelerde yer yer geçen siyakat rakamlarının çevirisinde *Dündar Günday*'ın *Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı Özellikleri ve Divan Rakamları*, *Said Öztürk*'ün *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı ve Tarihi Gelişimi* ve *Salâhaddin Elker*'in *Divan Rakamları* adlı kitaplarından yararlanılmıştır.

Giriş ve birinci bölüm oluşturulurken çeşitli tetkik eserlerden de istifade edilmiştir. Belge özetleri araştırmacıların kullanımı kolaylaştırmak açısından tablo halinde verilmiştir. Yer, kişi, topluluk, idari, mali isimleri içeren bir dizin, orijinal metnin sayfasına göre oluşturulmuştur.

II. Divan-ı Hümayun

XV. yüzyıl ortasından XVII. yüzyılın ilk yarısına kadar Osmanlı devlet yönetiminin en önemli karar organı olan divân-ı hümayûn, *padişah divanı* anlamına gelmektedir. Divan kelimesi menşe itibariyle Ârâmîce kökenlidir. Farsça'ya da bu dilden geçip yerleştiği kabul edilir. Osmanlı Devleti'nde birer karar organı olarak çalışan çeşitli divanlar vardı. Bunların en önemlisi, padişahın bulunduğu yerde onun adına toplanan Dîvân-ı Hümayun idi. Dîvân-ı Hümayun'a benzeyen ilk gelişmiş İslâm-Türk divanı, Büyük Selçuklular'a aittir. Divan geleneği, Anadolu Selçukluları'nda ve daha sonra bu devletin parçalanmasıyla oluşan beyliklerde de sürdürülmüştür. Osmanlı Devleti'nde de sürdürülen divan geleneği, özellikle II. Murad döneminde Dîvân-ı Hümayun vasfını kazanmıştır. Edirne'de kurulan bu divana bazan padişah başkanlık etmiş ve belirli teşkilât kuralları uygulanmıştır. Dîvân-ı Hümayun tam gelişmiş şeklini Fâtih Sultan Mehmed zamanında almaya başlamıştır. Fâtih döneminde hazırlanan kanunnâmede Dîvân-ı Hümayun hakkında da birtakım düzenlemeler yapılmış ve

divanda padişahın başkanlığının kesinlikle kaldırılması ve bu işin vezîriâzama bırakılması kararlaştırılmıştır. XVI. yüzyıl başlarından itibaren Dîvân-ı Hümâyûn devlet içinde padişahın sonra en önemli karar mercii olmuş ve bu durum XVII. yüzyıl sonlarına kadar devam etmiştir. O dönemlerden başlayarak Dîvân-ı Hümâyûn'un yetkileri yavaş yavaş vezîriâzamanın divanı diye bilinen ikinci divanına geçmeye başlamıştır. Dîvân-ı Hümâyûn arada bir canlanmasına rağmen XVIII. yüzyıl ortalarında Bâb-ı Âsafî, yani vezîriâzam dairesinin her bakımdan gelişmesi sebebiyle merasim ve gösteriş sembolü özelliği taşımıştır. II. Mahmud'un merkez teşkilâtındaki büyük reformu, hem bir sembol durumuna düşmüş Dîvân-ı Hümâyûn'un hem de vezîriâzam divanının sonu olmuş ve kabine sistemine geçilmiştir. Ancak Dîvân-ı Hümâyûn bir gösteriş ve teşrifat aracı olarak hiçbir hukukî ve siyasî fonksiyonu bulunmadan devletin sonuna kadar devam etmiştir⁴.

XVI. yüzyılda Dîvân-ı Hümâyûn haftada bazen dört, bazen beş gün toplanırdı. XVII. yüzyıldan itibaren haftada toplantı sayısının ikiye düştüğü, XVIII. yüzyıl ile birlikte iyice azaldığı görülmektedir. Sabah namazından sonra toplantı başlar. Aslî üyeler kendileri için ayrılan yerlere otururlar, yardımcılar ise oturmadan, ayakta görevlerini yaparlardı. Toplantı normal şartlarda öğle ezanına kadar sürerdi. Reîsülküttâb toplantı gündemini hazırlar, en başta siyasî ve idarî konular görüşülürdü. Yüksek mahkeme biçiminde çalışan dîvân, padişahın onayına sunulması gerekmeyen işler hakkında hemen karar verir ve acele yazılan kararları temize çekilmek üzere nişancıya teslim ederdi. Nişancı ise padişah tuğrasının bulunduğu fermanı hazırlar veya hazırlatırdı. Böylece padişah adına siyasî, idarî veya adlî bir konuda karar verilmiş olurdu. Ancak bazı konular divan üyeleri tarafından padişaha sunulmadan karara bağlanmazdı. Bu işleme “arza çıkmak” denirdi. Dîvân üyeleri toplantının bitmesiyle padişah huzuruna sıra ile çıkar ve görüşülen konular ile ilgili bilgi verirlerdi. Bu görüşleri padişah onaylar ise kararlar kesinlik kazanırdı⁵.

⁴ Ahmet Mumcu, “Dîvân-ı Hümâyûn”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.9, İstanbul 1994, 430-432 s; Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayıncılık, İstanbul, 2011, s.201-203; Tufan Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2012, s.34-37; Yusuf Halaçoğlu, *XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarihi Kurumu, 4. Baskı, Ankara, 1998, s.8-9; Zekeriya Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara 2009, s.70-75; Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993, s.462-465; Ahmet Nezih Turan, *Tarih El Kitabı Selçuklular'dan Bugüne*, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2006, s.196.

⁵ A. Mumcu, “Dîvân-ı Hümâyûn”, s.431.

Divânda idari işlere veziriazam, arazi işlerine nişancı, şer'i ve hukuki işlere kadiaskerler, mali işlere de defterdarlar bakardı. Divânda alınan kararlar ve görülen işler, *Mühimme, Ahkâm, Tahvil, Ruus, Nâme ve Ahidname* gibi defterlere kaydedilip, bu defterler veziriazamın mührüyle açılıp kapanan *Defterhane*'de muhafaza edilirdi⁶. Bu şekilde oluşan güçlü kurul-organın kararlarını yazmak, göndermek, saklamak gibi önemli işleri gören ayrı bir bürokratik teşkilât mevcuttu. Dîvân-ı Hümâyun kalemleri denilen bu birimler beylik, tahvil ve ruûs kalemlerinden ibaretti ve şeflerine reîsülküttâb deniyordu⁷.

Osmanlı Devleti'nin XV-XVI. yüzyıl belgelerinde reîsülküttâb yerine *reîs-i küttâb, reîsü'l-küttâb* ve *reis efendi*, bazan da *reîsü'l-küttâb-ı Dîvân-ı Hümâyun* şeklinde kullanılmıştır. Makam için de riyâset ve riyâset-i küttâb adları yaygındır. Klasik dönem Osmanlı devlet teşkilâtının merkezî yönetim organı olan Dîvân-ı Hümâyun'un maliye dışındaki yazışmalarını yürüten kâtipler Dîvân-ı Hümâyun kâtibi olarak anılmakta ve reîsülküttâb yönetiminde nişancıya bağlı bulunmaktaydı. Reîsülküttâb şeklindeki isimlendirme İslâm devletlerindeki bürokratik geleneğe de uygunluk göstermektedir. XVI. yüzyıl başlarında nişancının emrinde çalışan reisülküttap, Dîvân-ı Hümâyun toplantılarında arzuhalleri sesli olarak okumak, telhis kesesini sadrazamın yanına koymak, divandan çıkan, nişancı veya kendisi tarafından müsveddesi hazırlanan fermanların kontrolünü yapmak, timar tahsis belgesi olan tahvil hükmünü hazırlamak, timar ve zeâmetlerin beratlarını yazdırmak, merkezden yapılan tayinleri deftere işlemek ve berat için ruûs tezkiresi adı verilen, defterdeki kaydın sûretini vermek gibi görevleri yerine getirirdi. Bu görevlerde bütün XVI. yüzyıl boyunca fazla bir değişiklik olmamış, sadece işlerin hacmi artmıştır. XVI. yüzyılın sonlarından itibaren nişancının aslî vazifelerinden olan fermanlara tuğra çekme, tahrir defterleri üzerinde gereken tashihleri yapma, ihtiyaç baş gösteren konularda kanun tedvin etme gibi işlerin yoğunlaşması sebebiyle bunlara göre ikinci dereceye düşen divan kâtiplerinin idaresi, hüküm müsveddelerinin kaleme alınması, beratların kontrolü gibi vazifeleri reîsülküttâblarca üstlenmeye başlanmıştı. Hem bu işlerin kazandığı yoğunluk hem de reîsülküttâba bağlı bürokrasinin kaydettiği gelişme beylikçi, kesedar, mümeyyiz gibi daha alt görevlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır⁸.

⁶ T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s. 35.

⁷ A. Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyun", s.431.

⁸ Recep Ahışalı, "Reîsülküttâb", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul 2007, s.546-549.

XVII. yüzyılın ortalarında Bâbîâlî'nin kurulması ile reîsülküttaplık buraya taşındı. Bâbîâlî'ye intikaliyle beraber reîsülküttaplık birçok yeni görev yüklendi. XVII. yüzyıl sonlarına doğru bürokrasinin merkezîleşmesine paralel biçimde bürokratik işlerin kazandığı yoğunluk sadrazamların yükünü arttırdığından resmen olmasa bile fiilen birçok bürokratik iş reîsülküttâblara devredildi. Ayrıca nişancının Dîvân-ı Hümâyûn bürokrasisi üzerindeki nüfuzu bir dereceye kadar kalktı ve XVII. yüzyıl sonlarına doğru reîsülküttaplık kendine bağlı olan birimlerdeki tek yetkili ve sorumlu memuriyet haline geldi. Bu gelişme reîsülküttaplık merkezli bürokrasinin artık *kalem* olarak anılmasına yol açtı. XVII. yüzyıl başlarından itibaren devletin bürokratik işlemlerinin hacmindeki artış, zamanla belirli konularda uzmanlaşan kâtiplerin aynı tür işlerde yoğunlaşmasını gerekli hale getirdi. Divan bürokrasisi içerisinde kâtip grupları da ihtisas sahibi oldukları alanlara göre verilmiş adlarla anılmaya başlandı. Timar işlemleriyle uğraşan grup özellikle tahvil hükmü vermesi dolayısıyla *tahvil tarafı*, tayin ve maaş için yapılan arzların muameleleri, görev veya maaş için gerekli ruûs belgelerinin tanzimi ve defterlerinin tutulmasıyla ilgili olan kısma *ruûs*, klasik Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'nin asıl unsuru olması ve bu sebeple defterdarlığın yetkisi dışında kalan hükümlerin yazılması, Dışişleri'yle ilgili yazışmaların tanzimi ve bütün bunların saklanması, Dîvân-ı Hümâyûn tarafından verilecek beratların tanzimi gibi işlerle uğraşan grup da *divan* veya *beylik tarafı* adıyla anıldı. Ancak bunlar yine de birbirlerinden tamamen ayrı olarak görülmemelidir. Nitekim defterdarlığa bağlı birimlerin her birine kalem adı verilirken bu üç alt şubeden oluşan birimin hepsine birden kalem denmiş, şubeler ise genellikle ayrı olmadığını ifade etmek üzere taraf olarak anılmıştır. Dolayısıyla bu kalemlerden bahsedilirken *Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'nin beylik/ruûs/tahvil tarafı* şeklinde ibareler kullanılmıştır. Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'ne bağlı bu şubeler esas yapısına XVIII. yüzyılda kavuştu. Şubelerin başında bulunan kesedarlar, muhtemelen bu yüzyıl başlarında kesedar tabirinin ifade ettiği, evrakın daireler arası dağıtımını üstlenmekten farklı olarak müdür konumuna gelmiş olmalıdır. Çünkü XVIII. yüzyılda artık bunların emrine *kesedar kesedarlığı* adıyla evrak dağıtım hizmetini ifa eden bir görevli tayin edilmeye başlandı. Yüzyılın sonuna doğru Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'nin yapısında başka değişiklikler de meydana geldi. Beylik Kalemi içerisinde Mühimme Kalemi adıyla yeni bir birim teşekkül etti. Bundan başka reîsülküttâbın özel kalemi

mahiyetinde olan âmedcinin nezaretinde Âmedî Kalemî yeni bir şube olarak Dîvân-ı Hümâyûn Kalemî şubelerine eklendi⁹.

II.1. Divan-ı Hümayun Kalemleri

Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülen konular reisülküttâb ve onun emrinde bulunan beylikçinin gözetiminde gerçekleşirdi. Dolayısıyla bunlara bağlı çeşitli kalemler bulunuyordu ki, bu kalemlere Dîvân kalemleri adı verilirdi. Bu kalemler kuruluştan 1835'e kadar nezâretler öncesinde *Sadaret Mektubî*, *Sadâret Kethüdâsı*, *Beylik (Dîvân)*, *Tahvil (kese veya nişan)*, *Ruûs*, *Âmedî kalemleri* ile *Teşrifatçılık*, *Vak'anüvislik*, *Dîvân-ı Hümâyûn Hocaları*, *Dîvân-ı Hümâyûn Tercümanları*, *Hazine-i Evrak (Arşiv)* gibi bölümlerden oluşuyordu¹⁰.

II.1.1. Beylikçi veya Divân Kalemî

Devlete ait hak ve yetkileri ifade eden *beylik* ile Türkçe *çi* ekinde oluşan kelimenin bitikçiden gelmiş olabileceği de ileri sürülen beylikçiliğin ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Esasen ismi farklı olsa bile beylikçiliğe benzer bir makamın Osmanlılar'da divanın teşkil edildiği tarihten beri mevcut olması kuvvetle muhtemeldir. XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren nişancının devlet teşkilâtındaki önemi azalmaya başlarken reisülküttâb ön plana çıkmış, beylikçinin de bu dönemde divan kalemlerinin âmiri olarak görev ve sorumluluğu artmıştır. Şer'î sahanın dışında kalan divan muamelâtının düzenlenmesi, üst makamlara sunulması, divan defterlerinin tutulması, ahidnâme, ferman, hatt-ı hümâyûn, nâme-i hümâyûnların hazırlanması ve kontrolü görevleri arasındadır¹¹.

Beylikçi Kalemî'nde çeşitli tarihlerde başlanılarak tutulan defterler arasında nâme-i hümâyûn, mühimme, mühimme zeyli, atîk şikâyet, mukavelenâme, mühimme-i mektûm, mühimme-i Mısır, nefiy ve kısas, imtiyaz, muktezâ, kalebend, ahkâm, izn-i sefîne, tevcîhât-ı mülkiyye, kilise, şehbender, gayri müslim cemaatleri, nişan, tekaüd, kanunnâme-i askerî ve meclis-i Tanzîmat defterleri sayılabilir¹².

⁹ R. Ahışhalı, "Reisülküttâb", s.546-549.

¹⁰ Y. Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s.20; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.42-43; Z. Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, s.100-101.

¹¹ Mehmet İpşirli, "Beylikçi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul 1992, s.78.

¹² Y. Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s.21; M. İpşirli, "Beylikçi", s.78; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.44-45; Z. Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, s.21.

Devlet muamelâtı Dîvân-ı Hümâyûn'dan önce Paşa Kapısı'na, oradan da Bâbîâlî'ye intikal edince beylikçiliğin de önemi arttı. Burada muamelenin seyri belli usuller içinde olurdu. Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp karara bağlanan konuların müsveddeleri kaleme hazırlanır, beylikçinin ve reîsülküttâbın kontrolünden sonra kesinleşerek temize çekilir, tuğra için nişancıya gönderilirdi. Önemli meselelerde ferman çıkarılmak için önce sadrazam bir telhisle padişahın rızâsını alır, oradan gelen hatt-ı hümâyûna göre Beylikçi Kalemi'nde müsvedde hazırlanır, ilgili makamlardan geçerek kesinlik kazanırdı. Yabancı devletlerin elçilerinden Hariciye Nezâreti'ne gelen evrak önce Beylikçi Kalemi'ne gelir, beylikçi evraka “muktezâ” işareti koyarak incelenmek üzere kaleme havale ederdi. Buradaki uzmanlar konunun antlaşmalara, devletler arası hukuka uygunluğunu araştırarak muktezâ işareti altına ayrıntılı kayıtlar düşerler, daha sonra evrak tekrar Hariciye Nezâreti'ne gönderilirdi. Ayrıca bu nevi evrak Beylikçi Kalemi'nde muktezâ defterlerine işlenirdi. Küttâb zümresine mensup olan beylikçi meslek için gerekli olan temel bilgileri aldıktan sonra Dîvân-ı Hümâyûn ve Bâbîâlî'nin çeşitli kalemlerinde usta-çırak ilişkisi ile yetişir, inşâ sanatının inceliklerini, çeşitli kavram, ibare ve hukukî mevzuatı, iç ve dış meselelere dair devlet siyasetini öğrenirdi. Bu hizmetleri sırasında ilerleyerek üstün başarı gösterenler reîsülküttâplık ve sadrazamlığa kadar yükselebilirlerdi. Çok defa teşrifatçılık görevinde de bulunduklarından devlet protokolünü çok iyi bilirlerdi. XIX. yüzyılda beylikçiler devamlı ve geçici olarak çeşitli diplomatik görevlere de tayin edilmişlerdir. Ayrıca yabancı devlet elçileri İstanbul'a geldiklerinde yapılan görüşmelerde beylikçilerin önemli görevler üstlendikleri olurdu. Bu dönemde onların devam ettikleri kalemlerde bazı Batı dillerini öğrendikleri de bilinmektedir. Beylikçiler Umûr-ı Hâriciyye Nezâreti kuruluncaya kadar reîsülküttâbın başyardımcısı durumunda iken 1253'te (1837) reîsülküttâbların Hariciye nâzırı olmalarından sonra sadârete bağlanmışlar ve oradaki kalemlerin âmiri durumuna gelmişlerdir. Bu makam Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar devam etmiştir¹³.

II.1.2. Tahvil Kalemi

Sözlükte *değiştirmek* anlamına gelen tahvîl kelimesi, Osmanlı merkez teşkilâtında, *mahlûl* adı verilen boş timar ve zeâmetlerin el değiştirmesinde gerekli olan tahvil hükmünü hazırlayan şubenin adıdır. Ayrıca boş timar ve zeâmetlerin kayıtlarını,

¹³ M. İpşirli, “Beylikçi”, s.78-79.

bazı nizamnâmeleri ve çeşitli önemli evrakı saklama görevi sebebiyle Kese Kalemi, burada tutulan nişan defterleri dolayısıyla Nişan Kalemi adlarıyla da bilinmektedir. Osmanlı Devleti'nde timar sisteminin uygulandığı zamanlardan beri bu şubenin görevleri nişancıya bağlı divan kâtiplerince yürütülmüştür. Diğer divan kalemleri gibi Tahvil Kalemi de beylikçi ve reîsülküttâbın idaresi altında olup buraya ait evrakın cinsine göre âmedci efendinin de kontrolü söz konusudur. Tahvil Kalemi klasik dönemde daha çok timar ve zeâmet tevcihi işlemleriyle uğraşmaktaydı. Mahlûl timar ve zeâmetlerin tevcihi Tahvil Kalemi, Ruûs Kalemi ve Defterhâne tarafından tutulan kayıtlara göre yapılırdı. Timar ve zeâmetlerin en son durumu ve boş olan timarların kayıtları Tahvil Kalemi'ndeki belgelerde mevcut olduğundan kendilerine timar tevcih edilen kişiler için timar mahallini belirleme işi ve belirlenen yerin tasarruf edilebilmesi için gerekli belgelerin Defterhâne ile beraber düzenlenmesi timar tevcihindeki en önemli görevdi. Timar tevcih işlemlerinde timar sistemindeki genel uygulamalara bağlı olarak zamanla çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. XVI. yüzyılda merkezden timar tevcih edildiğinde öncelikle sadrazam buyrulduzu gerekir ve buyruldu ruûs defterlerine işlenirdi. Timar tasarruf edecek kişiye buradaki kayda göre tahvil hükmü verilip bulunduğu beylerbeyiliğe gönderilir, beylerbeyinden alınacak tezkireden sonra Defterhâne'deki rûznâmçe defterlerine işlenerek berat tezkiresi verilirdi; bu tezkire ile merkezden berat alınıp timarın kesin tasarrufu sağlanırdı¹⁴.

Daha sonraki yüzyıllarda timar tevcihinde bürokratik işlemler artmış, XVII. yüzyılın sonlarından itibaren timar tevcih edilmeden önce timarın o andaki durumu arzlar üzerine yazılan derkenarlarla hem tesbit hem de kontrol edilmeye başlanmıştır. Timarın defterhânede kimin adına yazılı olduğu bulunarak ilgili evrak Tahvil Kalemi'ne gönderilirdi. Tahvil Kalemi'nde, mevcut bütün timarların kimler tarafından tasarruf edildiğini, tasarruf edenin eşkâlini, ne zaman ve kimden boşalıp tahvil hükmü verildiğini gösteren asıl tahvil defterlerine bakılıp buradaki bilgi Defterhâne derkenarının altına yazılırdı. Onun altına da timarın halen kimin üzerinde bulunduğu ve başkasına tahvil hükmü verilip verilmediği belirtilirdi. Daha sonra Dîvân-ı Hümâyûn kesedarının kontrolünden geçtiğini ve kaydın doğruluğunu ifade eden *sahihtir* kaydı düşülürdü. Defterhâne derkenarı ile tahvil derkenarındaki isimde herhangi bir değişiklik olmaması gerekirdi. Çünkü değişiklik işlemlerden doğan bir hatayı ya da hileyi

¹⁴ Recep Ahışhalı, "Tahvil", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul 2010, s.440-442; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.45.

meydana çıkarıyordu. XVIII. yüzyılda çeşitli tarihlerde çıkarılan nizamnâmelerde derkenarlarla yetinilmeyip kalemlerinin en büyük âmirleri olan reîsülküttâb veya defter eminden tevcih edilecek timar için kendi konularıyla ilgili olarak ayrıca i'lâm yazmaları istenmiştir. İşlemler tamamlandıktan sonra defterhâne belgeye bakarak berat tezkiresi verirdi. Bu tezkire ile timar tevcih edilen kişinin timarını tasarruf edebilmesi için beratı yazılırdı. Defterhânedan gelen berat tezkireleri Dîvân-ı Hümâyûn kesedarında toplanır, kesedar Tahvil Kalemî ile Beylik Kalemî kâtiplerinden bazılarını bu işle görevlendirirdi. Tahvil Kalemî'nde Beylik Kalemî ve bazı maliye kalemleri tarafından verilen beratlardan farklı şekilde bazı büyük taşra memuriyetlerinin beratları düzenlenmekteydi. Vezirlerin, beylerbeyilerin, yüksek dereceli vilâyet kadılarının, mevâlînin ve bunlara tahsis edilen arpalıkların, sancak beyleri ve alay beylerinin beratları Tahvil Kalemî tarafından hazırlanırdı. Ayrıca Kırım hanlarının, Mekke-i Mükerrreme emîrlerinin, Dîvân-ı Hümâyûn tercümanlarının, Eflak ve Boğdan voyvodalarının beratlarının hazırlanması da bu kalemin görevleri arasındaydı. Hazırlanan beratların kayıtları yahut vezâreti kaldırılan kişilerin hükümleri kalemde bu konuda tutulan defterlere yazılırdı. Beratların, *Nişân-ı hümâyûn yazıla ki* şeklinde bir cümle ile başlaması ve bu cümlenin beratların özetlerinin kaydedildiği deftere de işlenmesi sebebiyle bu defterler nişan defteri adıyla anılmaktaydı. Bunlar kalemin kıdemli kâtiplerinden biri tarafından tutulurdu. Büyük taşra görevlerinin yanı sıra bazı tevliyetler, meşihatlar ve esnaf kethüdâlıklarının beratlarını da Tahvil Kalemî hazırlardı. Bunlar Dîvân-ı Hümâyûn Kalemî kesedarı tarafından tesbit edilen, berat yazabilecek kabiliyete sahip Tahvil ve Beylik Kalemî kâtiplerine havale edilirdi. Yazılan beratların ilk kontrolü berat mümeyyizi tarafından yapılırdı¹⁵.

12 Mart 1836'da yayımlanan bir hatt-ı hümâyûnla Âmedî, Beylikçi, Tahvil ve Ruûs kalemleri Hariciye nâzırının maiyetinde bırakılmıştır¹⁶.

II.1.3. Ruûs Kalemî

Sözlükte *baş*, *kişi*, *şahıs* anlamındaki *re's* kelimesinin çoğulu olan ruûs Osmanlı'da bu anlamından hareketle tayinleri ilgilendiren bir terim olmuştur¹⁷. Osmanlı bürokrasisinde XVI. yüzyıl sonlarına kadar birtakım resmî tayinlerin kaydedildiği

¹⁵ R. Ahışhalı, "Tahvil", s.440-442; A. N. Turan, *Tarih El Kitabı*, s.22; M. A. Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, s.116; Y. Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s.21; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, T.T.K., 3. Baskı, Ankara 1988, s.44.

¹⁶ R. Ahışhalı, "Tahvil", s.440-442.

¹⁷ Recep Ahışhalı, "Ruûs", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 35, İstanbul 2008, s.272.

defterleri ifade eder. XVII. yüzyıldan itibaren bazı tayinler için verilen tezkireler de bu adla anılmış ve XVII. yüzyılın sonlarına doğru tayinlerin bürokratik işlemlerinin yapıldığı kalemin adına dönüşmüştür. Osmanlı Devleti'nin hem takip ettiği merkeziyetçilik politikası gereği, hem de alınan resim ve harçların iyi bir gelir kaynağı olması dolayısıyla ülke toprakları içerisindeki bütün görevlerin tayini ya da tasdiki merkez tarafından yapılmaktaydı. Bu görevlendirmelerin timar sistemini ilgilendirenler dışındaki önemli bir kısmının bürokratik işlemlerinde ruûs temel aşamalardan birini oluşturmaktadır. Dîvân-ı Hümâyûn'da vezîriâzâmın ve seferle görevli serdarların gerçekleştirdiği tayinler ve maaşlarda yapılan artışların (terakkî) kararı ruûs defterine kaydedilirdi. Ruûs Kalemi'nden vezâret, beylerbeyilik, sancak beylik görevlerinin dışında kalan merkez ve taşradaki yüksek seviyeli memuriyetler, kale müstahfızlığı ve dizdarlıkları, bunların maiyetinde bulunan kişiler, iskele ve esnaf kethüdâlıkları, Dârüssaâde ağasının denetiminde olan Haremeyn vakıfları dışında nezâreti sadrazam, şeyhülislâm, İstanbul, Galata ve Üsküdar kadısı, Bâbüssaâde ağası, Sarây-ı Cedîd ağası, Enderun kilercibaşısı gibi yüksek rütbeli kişilere verilmiş vakıflarla diğer vakıfların nezâret, tevliyet, kitâbet, imâmet gibi cihetlerinin tayinleri bu kalemden verilen ruûs ile yapılmaktaydı. Bunlardan başka maaşını Küçük Rûznâmçe Kalemi'nden alan çavuş, kâtip, müteferrika, hassa mimarları, hassa hekimleri gibi görevlilerle sipah, silâhdar, cebeci, topçu ve top arabacı gibi askerî zümre mensupları da görevlerini ancak kendilerine Ruûs Kalemi'nden verilecek ruûs tezkiresiyle tasarruf edebilirlerdi. Herhangi bir hizmete bağlı olmaksızın *hallerine merhameten* gümrük veya başka bir gelir kaynağından maaş bağlanması uygun görülen fakirlere, geçimini temin edemeyen bazı eski devlet görevlilerinin eşleri ve çocukları gibi kişilere maaş bağlanması işlemleri yine bu kalemden yapılmaktaydı¹⁸.

XVII. yüzyıl ortalarına kadar ruûs işlemleri Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'ndeki kâtipler tarafından yapılıyordu. Bâbîâli'nin teşekkülüyle birlikte daha önce Dîvân-ı Hümâyûn'da dar bir mekânda hizmet veren kâtipler Bâbîâli'de büyük odalarda görev yapmaya başladılar. Muhtemelen ruûs işlemleri de bir grup kâtip tarafından ayrı bir odada yapılmaktaydı. Yüzyılın sonuna doğru bu oluşum ruûs kesedarının nezâretinde Ruûs Kalemi adını aldı. Bu kalemin defterleri ve belgeleri XVII. yüzyıl ortalarından itibaren önemli bir uzmanlaşmayı yansıtmaktadır. Daha önceleri ruûs defterlerine

¹⁸ R. Ahışhalı, "Ruûs", s.272-273; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.45; M. A. Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, s.577.

karişık olarak yazılan tavinler, bu yüzyılın ortalarından itibaren belirli bir tasnife tâbi tutulup ayrı ayrı defterlere kaydedilmeye başlandı, bu gelişme belgelere de yansdı. Ruûs emri adı verilen belgeler üzerinde bu kaleme mahsus işaretler zikredilen dönemden itibaren kullanıldı. XVIII. yüzyılda bu kalemin defterleri daha zengin bir muhtevaya sahip oldu. Özellikle merkez teşkilâtındaki tevcihatın işlendiği defterlerde makama, isme, pâyeye göre bölümler oluşturuluyor, boşta kalan eski mansıp sahipleri için de ayrı bölüm tanzim ediliyordu. Ruûs Kalemi'nin âmirine ruûs kesedarı adı veriliyordu¹⁹.

Ruûslar üçe ayrılırdı. Bunlardan birincisi Ruûs kaleminden verilen ruûslarlardır. İkincisi savaş sebebiyle ordu cepheleyken ordudan verilen ruûslar ve üçüncüsü ise Rikâb-ı hümayun ruûslarıdır. Bunlar veziriazam cepheleyken sultanın emriyle İstanbul'da verilen ruûslardır²⁰.

II.1.4. Âmedî Kalemi

Âmedî kaleminin başındaki görevliye *Âmedci*, *Âmedî* veya *Âmedî-i Dîvân-ı Hümayun* denilmekteydi. Bu âmir, Tanzimat'tan önce divan kâtiplerinin şefi olan reîsülküttâbın özel kalem müdürü durumundaydı. Gerek sadrazamın padişaha yazacağı telhis ve takrirler, gerekse yabancı devletlere yazılan her çeşit yazılar Âmedî Kalemi'nde yazılır ve burada saklanırdı. Âmedci, reîsülküttâbın sadrazama, sadrazamın da doğrudan doğruya padişaha yazacağı yazıların önemli olanlarını temize çeker, daha az önemli olanları ise bizzat sadrazam adına kaleme alırdı. Başlangıçta âmedcinin emrinde beş altı kâtip çalışırken zamanla bu kalemin önemi artınca memur sayısı da artarak altmışa kadar çıkmıştır. Âmedci o devrin hariciye nâzırı durumunda olan reîsülküttâbın yabancı devletlerin temsilcileriyle yaptığı toplantılarda hazır bulunur, konuşma zabıtlarını tutardı. Yeni verilen timar ve zeâmetlerden reîsülküttâba gelmesi gereken kalem harçlarını da âmedci toplardı. Muhtemelen, bu verginin ödendiğini belirten belgenin üzerine Farsça *geldi* anlamındaki *âmed* kelimesinin yazılmasından dolayı bunlara *âmedî* denmiştir²¹.

¹⁹ R. Ahışalı, "Ruûs", s.272-273; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.45; M. A. Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, s.577.

²⁰ T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.45-46; Y. Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s.21-22.

²¹ Necati Aktaş, "Amedci", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul 1991, s.3; M. A. Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, s.37; T. Gündüz, *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, s.46; Y. Halaçoğlu, *Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, s.22-23.

Dîvân-ı Hümâyûn'da görülen işler Bâbîâlî'ye intikal ettikten sonra âmedci de emrindeki Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn hulefâsıyla birlikte sadrazamın *ricâl-i Bâbîâlî* denilen yüksek rütbeli memurlarının önde gelenlerinden olmuş ve sadâretin bütün haberleşmesi bu kalemde yürütölmeye başlamıştır. Osmanlı hükümetinin Avrupa'da dâimî elçilikler kurmasından sonra, elçilerden gelen raporların kayıtlarını tutmak, şifrelerini çözmek, bunlara cevaplar yazmak da Âmedî Kalemi'nin görevleri arasına girmiştir. Âmedî efendi de beylikçi gibi hâcegânlık rütbesinde idi. Teşrifatta başlangıçta beylikçiler önde iken zamanla âmedciler onların önüne geçmiştir²².

III. Ahkâm Defteri

Ahkâm, hüküm kelimesinin çoğulu olup *padişah buyruğu* anlamına gelmektedir. Osmanlılar'da hükümler padişahın yetki verdiği makam veya bu makama bağlı daireler tarafından verilirdi. Hükümler, sadâret makamından veya defterdarlıktan çıkardı. Sadâret makamından çıkan hükümler daha ziyade ferman genel adını taşırdı. Bunların bir suretlerinin toplandığı defterlere defâtir-i umûr-ı mühimme, ahkâm-ı mühimme veya kısaca mühimme adı verilirdi²³. Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşölen meseleler ile ilgili kararların padişahın onayı alındıktan sonra görevlilerin düzenledikleri fermanların sûretlerinin yer aldığı defterlere *mühimme defterleri* adı verilir. Bu defterler için bu adlandırmanın kullanılarak genişlemesi XVII. yüzyılın sonlarından itibaren olmuştur. Daha önce divan kayıtlarının yer aldığı defterlere *mîrî ahkâm defterleri* veya *ahkâm-ı mîrî* denmekteydi²⁴.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde çeşitli tasniflerde yer alan maliye ahkâm defterlerinin en eskilerinden biri, 927 (1521) tarihli olup Kâmil Kepeci Tasnifi'nde (nr. 61) yer almakta ve daha ziyade Rumeli'ye ait malî ahkâmı içermektedir. Gerek bu tasnifte gerekse maliyeden müdevver defterler serisinde maliye ahkâm defterleri bulunmaktadır. Ancak bu tasniflerde *ahkâm defterleri* adıyla kayıtlı defterlerin hepsi, maliye ahkâmı özelliğini göstermemektedir. Maliye ahkâmı, XVIII. yüzyıldan itibaren yeni kurulan Evâmir-i Mâliye Kalemi'nde tanzim edilmeye başlanmıştır. Bu kaleme ait

²² N.Aktaş, "Amedci", s.3.

²³ Halil Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri", *TDV. İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1991, C.1, s.551-552; Ayr. Bk. Selahaddin Uygur, *Anadolu Vilayeti 7 Numaralı Ahkâm Defterine Göre 1745 Yılında Anadolu Eyaletinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s.6; *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, 2. Baskı, İstanbul, 2000, s.76.

²⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, "Ferman", *TDV. İslam Ansiklopedisi*, C.31, İstanbul, 2006, s.520.

defterler de yine Kepeci ve maliyeden müdevver defterler tasnifindedir. Ayrıca, İbnülemin, Ali Emîrî ve Muallim Cevdet tasniflerinde de maliyeye ait ahkâmı toplayan defter parçalarına rastlamak mümkündür. Hatta mühimme defterleri serisi içinde de maliyeye ait ahkâm defterleri yer almaktadır. Bunların yanı sıra maliye ahkâmı vasfını taşımayan ve Dîvân-ı Hümâyûn'a ait olup daha ziyade XVII. yüzyılda görülen şikâyet defterleri serisi de ahkâm-ı şikâyet defterleri adını taşımaktadır²⁵. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, *Atik Şikâyet Defterleri* ismiyle kayıtlı olan M. 1059-1253 (M. 1649-1837) yılları arasında bulunan kayıtları kapsayan 213 adet atik, ordu ve rikâb şikâyet defteri ile H. 910-1213 (M. 1504-1819) yılları arasında bulunan kayıtları oluşturan ve birkaç sayfa/formdan oluşan 38 adet *şikâyet defteri* bulunmaktadır²⁶.

Merkez ve taşra teşkilatında evrakın gelişmesinde mevcut olan defterlerden oldukça faydalanılmıştır. Defterlere bakılarak bilgilerin doğruluğu tespit edilmiştir. Defterlerde yer alan bilgiler evrakın sağ üst tarafına defterdeki yazı çeşidi ile aynen çıkarılır, altına kalem şefî, imza veya işaretini bırakırdı. Hazırlanan belge ilgili yere gitmeden defterlere kaydedilirdi²⁷. Ahkâm-Şikâyet Defterleri, *dîvânî* yazı türü ile yazılmıştır. Divan-ı Hümayûn'da görüşülen konuların kaydedildiği defterlerde kullanılan bir yazı türüdür. Bu yazı türü tam olarak dîvânî olmayıp daha ziyade *kırma* adı verilen *dîvânî* yazıdan oluşmaktadır. Eyaletlere ait şikâyetler birbirinden farklı olarak bu defterlerin içinde bulunan kayıtlar bölgelere göre ayrı ayrı tutulmaya başlanmış ve ahkâm defterleri adını almıştır²⁸. Resmi kayıtlar her zaman iki defter çeşidini ayırmada kâfi olmadığı için defterlerin içeriklerine bakmak daha doğru bir bilgiye ulaşmamızı sağlamaktadır. Defterlere kaydı yapılan işler ile alâkalı bölgeler arasında bir ayırım yapılmadan bütün eyaletlere ait şikâyet cevapları aynı deftere kaydedilirdi. Sonraki dönemlerde şikâyet defterlerine kaydedilecek konular için düzenleme yapılmıştır²⁹.

XVIII. yüzyılda devlet otoritesinin gücünü kaybetmesi ile birlikte şikâyetlerin sayısı çoğalmış ve buna bağlı olarak da şikâyet kalemlerinde iş gücü artmıştır. Ortaya

²⁵ H. Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri", s.551-552; M. S. Kütükoğlu, "Ferman", s.520.

²⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul 2010, s. 21-22.

²⁷ S.Uygur, *Anadolu Vilayeti 7 Numaralı Ahkâm Defterine Göre 1745 Yılında Anadolu Eyaletinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, s.6.

²⁸ Ramazan Günay, "Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yıl: 2013/1, Sayı:17, s.16-19.

²⁹ Meryem Aydın, *Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı 2015, s.72.

çıkan yükü hafifletmek ve halkın şikâyetlerine çözüm bulmak, dolayısıyla devlet otoritesini yeniden sağlamak düşüncesiyle *Reisülküttap Ragıp Efendi* tarafından mahalli tabanlı bir sistem getirilmiştir³⁰. 1742’de eyaletlere ait şikâyetler birbirinden ayırt edilerek ve her bölge için ayrı ayrı defter kayıtları tutulmuştur. Bu kayıtların tutulduğu defterlere ise Ahkâm Defterleri denilmiştir. Bu defterler, Şikâyet Defterleri’nin devamı olduğu için ortak özelliklere sahip olmalarıyla beraber birtakım farklılıklara da sahiplerdir³¹. 1839 yılına kadar mevcut olan bu defterler Anadolu, Sivas, Diyarbakir, Trabzon, Şam, Karaman, Adana, Halep, Maraş, Erzurum, Rakka, Özü, Silistre, Rumeli, İstanbul, Bosna ve Mora’ya aittir³². Ahkâm Defterleri, Şikâyet Defterleri’nden farklı olarak daha dar ve uzundur. İçeriğinde farklılıklar mevcuttur. Şikâyetlerde yer alan karışık ve müstakil yanıtlar incelendiğinde defterin türü ortaya çıkmaktadır³³.

IV. Maliye Ahkâm Defterleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi’nde, farklı ahkam defterlerinin bulunduğundan bahsetmiştik. Bu defterlerin bir türü de maliye ahkâm defterleridir. Tez konumuz olan 62 numaralı ahkâm defteri bu tür defterlerden olduğu için maliye ahkam defterleri hakkında daha detaylı bilgi vermek uygun görülmüştür.

Maliye ahkâm defterleri baş defterdarlara verilen yetkiler neticesinde maliye ile ilgili konularda, defterdarların, padişah adına hazırladıkları hükümleri kapsamaktadır. Maliye ahkâm defterlerinin hangi tarihten itibaren tutulmaya başlandığına dair elimizde kesin bir bilgi yoktur. Ancak XV. yüzyıla ait bazı belgeler bu defter türünün mevcudiyetini göstermektedir. Maliye ahkâm defterlerinin var olduğunu ilk olarak Fatih Kanunnamesi’nde görmekteyiz. Kanunnamenin bir maddesi, padişahın tuğrası ile hüküm yazma yetkisini defterdara tanınmasıyla alakalıdır. Bu madde *ve tuğrâ-yı şerîfim ile ahkâm buyurulmak üç cânibe müfeyvazdır. Umûr-ı âleme müte’allik ahkâm umûma vezir-i a’zam buyuruldusu ile yazıla. Ve mâluma müte’allik olan ahkâmı defterdârlarım buyuruldusu ile yazalar. Ve şer’-i şerîf üzere deâvî hükmünü kadiaskerlerim buyuruldusu ile yazalar* şeklindedir. Maliye ahkâm defterlerinin mevcudiyeti ile alakalı

³⁰ M. Aydın, *Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti*, s.72.

³¹ M. Aydın, *Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti*, s.72.

³² H. Sahillioğlu, “Ahkâm Defteri”, s.551.

³³ Meryem Aydın, *Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti*, s.72.

diğer bir belge Darphane mukataalarına ait bir muamelat kaydı olup 27 Kasım 1482 tarihli bu kayıta *hüküm verildi ki teftiş oluna, ahkâmda mezkûrdur* şeklindeki ifade, ahkâm defterlerinin II. Bayezid'in saltanatının ilk yılına tesadüf eden bir tarihte tutulmaya devam edildiğine önemli bir delil teşkil etmektedir. Maliye ahkâm defterlerinin varlığına işaret eden diğer bir kayıt ise XVI. yüzyılın başlarına ait olup bu kayıta defterin Anadolu'ya ait olduğunun belirtilmesi bu döneme ait maliye ahkâm defterlerinin coğrafi bölge esasına göre tutulduğunu göstermektedir. II. Bayezid dönemine ait 916/1510 tarihli belgede Anadolu ahkâm defterine kaydolunan pencik kanunnamesinden bahsedilmektedir. Tüm bu kayıtlara rağmen Fatih, II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim dönemlerinden günümüze herhangi bir maliye ahkâm defteri ulaşmamıştır³⁴.

Günümüze ulaşan ilk maliye ahkâm defteri Kanuni dönemine ait olup 927/1521 tarihlidir. Ahkâm defterleri sonradan karışmış veya zayi olmuş ve ancak 1793 tarihinden başlayarak 1878'e kadar düzenli olarak devam etmiştir. Kâmil Kepeci, XVI. yüzyıl ve sonraki senelere ait defterlerden bulunabilenleri ayrı bir tasnif olarak tertip etmiştir³⁵.

Maliye ahkâm defterleri defterdarlar tarafından tutulduğu halde bu defterler Osmanlı Arşivi'nde yürütülen tasnif çalışmaları esnasında Divan-ı Hümayun tarafından tutulan diğer ahkâm ve mühimme defterleri arasında tasnif edilmiş ve dolayısıyla bu defterlerin müstakil bir defter serisi teşkil edip etmediği anlaşılamamış ve bu konuda herhangi bir çalışma da yapılmamıştır. XVI. yüzyıl maliye ahkâm defterleri, dağılmış olduğu tasniflerde farklı bir seri adı altında ve farklı bir isimle kaydedilmiştir. Defterdarlar tarafından tutulması ve maliye hükümlerinin suretlerini ihtiva etmesi sebebiyle maliye ahkâm defterleri ismi ile anılabilir. Kâmil Kepeci tarafından tasnif edilen ve içerisinde çeşitli türde hükümlerin kaydedildiği on üç defter, defterlerin tutulduğu müessese dikkate alınmaksızın *Ahkâm Defterleri* şeklinde genel bir başlık altında tasnif edilmiştir. Bu tasnifteki 61, 62, 63 ve 67 numaralı defterler XVI. yüzyıl maliye ahkâm defterleridir. Kepeci tasnifinde yer alan bu serideki diğer dokuz ahkâm defteri ise tahvil ahkâm defteridir³⁶.

³⁴ Bilgin Aydın, Rıfat Günelan, *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2008, s.225-226.

³⁵ İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s.88; Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul 2010, s. 25.

³⁶ B. Aydın, R. Günelan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.226-227.

Bir grup maliye ahkâm defteri de Maliyeden Müdevver Defterler tasnifi içerisinde dağılmış halde bulunmaktadır. Bu serideki 19322, 15367, 233, 2775 ve 7534 numaralı defterler de yine XVI. yüzyıla maliye ahkâm defteridir. Kepeci ve Maliyeden Müdevver defter serilerinin dışında da bazı maliye ahkâm defterlerine tesadüf edilmektedir. Bunlardan biri Mühimme defterleri arasında tasnif edilen 41 numaralı defter olup Anadolu Defterdarlığı'ndan çıkan ahkâmı toplamaktadır. Diğer bir maliye ahkâmı Devâir-i Evâmir-i Maliye tasnifi serisinde (D.EVM) 26278 numarada kayıtlı olup, bu defterde birbirinden farklı tarihlere ait üç defter parçası bir arada ciltlenmiştir. İbnü'l-Emin Dahiliye evrakı içerisinde de bir adet maliye ahkâm defter parçasına rastlanmıştır. 20 numaralı bu defter MAD serisinde bulunan 19322 numarada kayıtlı maliye ahkâm defteriyle aynı özellikleri taşımaktadır. Bu iki defter parçası aynı defterden kopmuş parçalar olmalıdır³⁷.

Bu on üç defterin birbirleriyle mukayesesi, XVI. yüzyılda bu defterlerin diğer divan defterlerinden bağımsız bir seri oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Yani, Kâmil Kepeci, Maliyeden Müdevver Defterler ve Mühimme Defterleri kataloglarında XVI. yüzyıla ait 12 adet maliye ahkâm defteri bulunmaktadır. Bu defterler sayfa sayısı bakımından Divan-ı Hümayun tarafından tutulan diğer ahkâm defterlerinden çok daha hacimlidir. Her bir defterde bir yıllık mali hükümler kayıtlı bulunmaktadır. Ancak bu döneme ait bazı defterler tam bir yılın hükümlerini ihtiva etmeyip parça defterler olarak günümüze kadar ulaşmıştır³⁸.

³⁷ B. Aydın, R. Günelan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.227-228.

³⁸ B. Aydın, R. Günelan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.228.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 62 NUMARALI AHKÂM DEFTERİNİN TANITIMI VE DEĞERLENDİRMESİ

1.1. Defterin Fiziki Durumu

Tezimize konu olan 62 Numaralı Rumeli Ahkâm Defteri, yukarıda bilgisini verdiğimiz Maliye Ahkâm Defterleri serisindendir. Defter, Kâmil Kepeci tasnifi içerisinde olup 915 sayfadan oluşmaktadır. Hacim itibarıyla fazla olması sebebiyle defterin 146. sayfası ile 223. sayfası arası tarafımızdan çalışılmıştır. Defterin 1-79 arası Nuray Öksüz³⁹; 80-145 arası Kübra Güven⁴⁰ ve 224-283 arası Musa Coşkun⁴¹ tarafından hazırlanmıştır. Defterin sayfa numaraları orijinal değil sonradan verilmiştir. İlk 110 sayfadan sonra defter hata ile sayfa numarası 102'den başlanarak tekrar numaralandırılmıştır. İncelediğimiz kısmın 223. sayfası boş ve 181 ile 182. sayfaları ise mükerrer olarak iki kere yazılmıştır. Tezimize konu olan kısım, toplam 79 sayfadır.

62 Numaralı Ahkâm Defteri, 13 x 34,3 cm ebadındadır. Dış kapak karton üzeri bez kaplı, sırt kısmı ise yıpranmış siyah deri ile ciltlenmiştir. İç kapak bulunmayıp sonradan adi sarı bir sayfa iç kapak olarak yapıştırılmıştır. Defter cüzlere ayrılmıştır. Bazı fasiküller şirazeden ayrılmış durumdadır. Ancak defter tamir görmemiş, sayfalar sağlam, yazılar okunaklı ve gayet düzenli bir şekildedir⁴².

Defterin başlangıç tarihi 1 Muharrem 951/25 Mart 1544'tür. Defterin son tarihi ise 29 Zilhicce 951/13 Mart 1545'tir. Yaklaşık olarak 1 yıllık süreyi kapsamaktadır. Teze konu olan kısım Safer ayına ait kayıtları içermektedir. Defterin 146. sayfasındaki ilk hüküm, 9 Safer 951/2 Mayıs 1544 tarihlidir. Son hüküm ise 29 Safer 951/22 Mayıs 1544 tarihlidir. Ancak incelediğimiz kısımdaki en erken tarihli hüküm 7 Safer 951/2 Mayıs 1544 tarihiyle kayıtlıdır. Dolayısıyla defterdeki kayıtlar, 23 günlük bir dönemi ihtiva etmektedir. Defter genel bir kronolojiye sahiptir ama bizim incelediğimiz kısımda

³⁹ Nuray Öksüz, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.1-79)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

⁴⁰ Kübra Güven, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.80-145)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.

⁴¹ Musa Coşkun, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.224-283)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.

⁴² B. Aydın, R. Günelan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.229-230.

olduğu gibi önceki tarihli bazı hükümler araya girmiştir. Mesela transkripsiyon yaptığımız kısmın ilk hükmü 9 Safer 951/2 Mayıs 1544 tarihli iken sonraki hüküm 7 Safer 951/2 Mayıs 1544 ve bir sonraki hüküm 11 Safer 951 / 4 Mayıs 1544 tarihli⁴³. Defterin genelinde bu tür tarihlendirmeler söz konusudur. Safer ayının 8, 10, 14 ve 15. günlerine ait kayıt bulunmamaktadır. Ayın son günü olan 29'una ait toplam hüküm sayısı 27'dir. En çok hüküm sayısı bu tarihe aittir.

62 Numaralı Ahkâm Defteri'nde 1312 hüküm, 182 sebab-i tahrir, 26 tezkire, 23 berat ve 10 tane de âdet ve kânun hükmü bulunmaktadır⁴⁴. Bizim tezimizde ise 101 hüküm, 24 sebab-i tahrir⁴⁵, 1 tezkire⁴⁶, 1 nişan-ı hümayun (berat)⁴⁷ ve 2 âdet ve kânun hükmü⁴⁸ olmak üzere toplam 129 kayıt vardır. Hükümlere numara verilmediğinden metinlerin transkripti yapılırken ilgili sayfada olan kayıtlar, sayfa numarası/1, sayfa numarası /2 diye numaralandırılmıştır.

1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri

62 Numaralı Ahkâm Defteri, diğer maliye ahkam defterleri gibi bir formata sahiptir⁴⁹. Defter, fasiküller halinde düzenlenmiştir. Her fasikülün başında fasikülün ait olduğu ayı gösteren başlık kaydı bulunmaktadır. Aylar ise cüzlere bölünmüştür. Cüzlerin başında *el-cüzü'l-evvel*, *el-cüzü's-salis*, *el-cüzü'l-hamis* şeklinde sıra numarası gibi başlıklar bulunmaktadır. Defterin fasiküllerinin ilk sayfası *el-cüzü'l-evvel* diye başlamaktadır. Sonraki sayfaya ayı gösteren tarih başlığı yazılıp hükümler sıralanmaktadır. İkinci cüzden itibaren sadece cüz başlıkları yazılmıştır. Bu defterin ilk fasikülü *el-cüzü'l-evvel* kaydıyla başlamaktadır. Sonraki sayfada *ahkâm-ı şehri-i Muharremü'l-haram sene ihda ve hamsin ve tis'a ve mie* başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında 37 hüküm sıralandıktan sonra *el-cüzü's-sani* diye atılan başlıkla ikinci cüze geçilmiştir. Muharrem ayının son cüzü *el-cüzü's-sadis* olup bu ay toplam 6 cüze ayrılmıştır⁵⁰. Son cüzdeki hükümler kaydedildikten sonra bir sayfa boş bırakılıp⁵¹

⁴³ BOA, KK.d 62, 146/1, 146/2, 147/1.

⁴⁴ B. Aydın, R. Günalan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.229.

⁴⁵ BOA, KK.d 62, 152/2, 153/2, 161/1, 162/2, 166/2, 167/1, 169/1, 169/2, 169/3, 170/1, 170/2, 172/1, 172/2, 179/1, 179/2, 183/1, 187/2, 188/1, 188/2, 190/1, 201/1, 207/2, 208/2, 216/1.

⁴⁶ BOA, KK.d 62, 163/2.

⁴⁷ BOA, KK.d 62, 171/1.

⁴⁸ BOA, KK.d 62, 197/1, 197/2.

⁴⁹ Genel bilgi için bkz. B. Aydın, R. Günalan, *Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, s.228-229.

⁵⁰ BOA, KK.d 62, 100/1. Bu kısımlar için bkz. N. Öksüz, *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.1-79)*, 176 s., K.

sonraki sayfaya sadece *el-cüzü'l-evvel* kaydı düşülmüştür⁵². Bir sonraki sayfada ise *ahkâm-ı şehr-i saferü'l-muzaffer hatem-allâhû bi'-hâyr ve'z-zafer fî sene ihda ve hamsin ve tis'a-mi'e* başlığı ile Safer ayı fasikilüne geçilmiştir⁵³. Safer ayı da Muharrem ayı gibi 6 cüze ayrılmıştır. Burada farklı olan tek şey *el-cüzü's-sadis* kaydına ek, *fî şehr-i saferü'l-muzaffer* yazısının da ilave edilmiş olmasıdır⁵⁴. Bizim incelediğimiz kısım, Safer ayının üçüncü cüzünden başlayıp altıncı cüzün sonuna kadar ki bölümü içermektedir. Sonra yine bir sayfa boş bırakılıp⁵⁵ sonraki sayfaya sadece *el-cüzü'l-evvel* kaydı düşülmüştür⁵⁶. Böylece Rebiü'l-evvel ayı fasikilüne geçilmektedir⁵⁷.

Ahkâm defterlerine kaydedilen hükümlerin giriş kısımları hükmün muhatapı olan kişi ya da kişilerin adlarını ve ünvanlarını içermektedir. Muhatap yazıldıktan sonra *hüküm yazıla ki, malum ola ki* cümleleriyle giriş kısmı tamamlanmaktadır. Bu bölümden sonra olayın ne olduğunun anlatıldığı nakil ve iblağ kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda hükmün içeriği, konusu yer almaktadır. Olaylar yeni olmuş ise *haliya*, eğer geçmiş bir olay ise *bundan evvel, bundan akdem* ifadeleri kullanılmıştır. Kararın verileceği bölüm ise *buyûrdûm ki* veya *gerekdir ki* şeklinde başlanılan sonuç bölümüdür. Bu kısımda *kulum vardukda, vusul buldukda* veyahûd *hüküm-i şerîfîmle* şeklindeki ifadeler kullanılmıştır. Sonuç kısmı *şöyle bilesiz diyü* gibi ifadelerle kararın yerine getirilmesine dair vurgu yapılarak bitirilmiştir. Her hükmün sonunda *tahrîren fî* denilerek belgenin tarihi atılmıştır.

1.3. Dil Özellikleri

Divani hatla yazılan 62 numaralı ahkâm defterinde bazı akçe ve kayıtları için siyakat yazısı kullanılmıştır. Açık ve okunabilir bir yazıdır. Ancak yine de okumakta zorluk çektiğimiz yerler olmuştur. Özellikle sayfa sonlarında hükmün sayfaya sığdırılmaya çalışılması ve cümle arasına sonradan kelimeler eklemesi nedeniyle birtakım sıkıntılar yaşanmıştır.

Güven, 1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.80-145), 170 s.

⁵¹ BOA, KK.d 62, 110.

⁵² BOA, KK.d 62, 111.

⁵³ BOA, KK.d 62, 112. Bu kısımlar için bkz. K. Güven, 1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.80-145), 170 s.

⁵⁴ BOA, KK.d 62, 204.

⁵⁵ BOA, KK.d 62, 223.

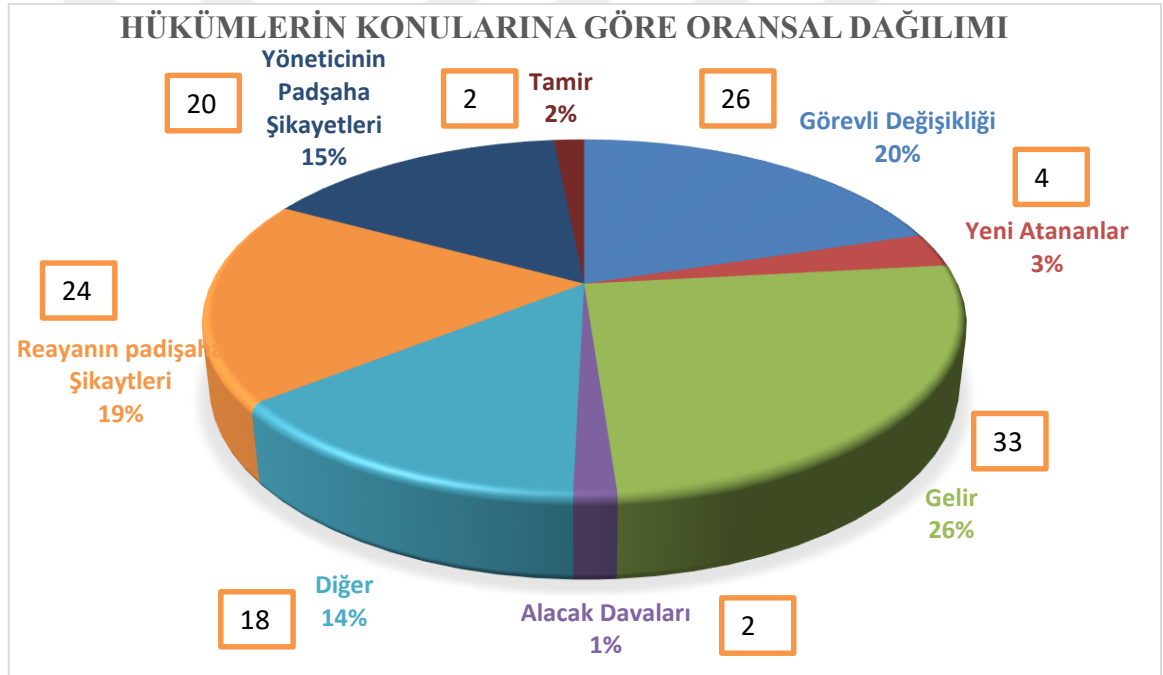
⁵⁶ BOA, KK.d 62, 224.

⁵⁷ Bkz. M. Coşkun, 1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.224-283), 128 s.

1.4. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol

62 Numaralı Ahkâm Defteri'nin transkripsiyonunda önceden hazırlanmış yüksek lisans tezlerine başvurularak yapılmıştır. Belgelerde geçen kelimeler ise aynı şekilde transkripti yapılmıştır. Uzun sesliler â, î, û olarak “ayın”, “`” ve hemzeler (‘) gibi gösterilmiştir. Belgelerde geçen Muslihi'd-din gibi Arapça ve Farsça tamlamalar usulüne göre yazılmıştır. Yer ve kişi isimleri okunduğu şeklinde yazılmış ve emin olunmayan kelimelerin sonlarına (?) eklenmiştir. Metnin okunması aşamasında okunulmayan kelimeler (...) gibi gösterilmiştir. Hükümlerde kişi ve yer adları yazılmamışsa (boş) olarak belirtilmiştir.

1.5. Belgelerin Sistemik Olarak Değerlendirilmesi

Şekil 1. Hükümlerin Konularına Göre Oransal Dağılımı

62 numaralı Rumeli Ahkâm defterinin transkripsiyonunu yaptığımız kısımlarında şikâyetler, atamalar, mali kayıtlar, tamir ve isteklerin çözümünü içeren hükümlere yer verilmektedir. Transkriptini yaptığımız 129 hükmün konularına göre grafiksel durumu yukarıda verilmiştir.

Defterin incelediğimiz kısmında en fazla işlenen konu, görevlilerin yanlış tutumundan kaynaklı memnuniyetsizliği içerir. Merkeze gelen şikâyetler, haksız vergi

toplama, görevlerin yapılmaması, ürünlerin toplanma ve hesaplanmasının teftişi gibi konuları kapsamaktadır⁵⁸. Diğer konular sırasıyla tamir ve ihtiyaçlar, atamalar, gelir ve alacak davaları şeklindedir.

Tablo 1. Defterde Yer Alan Bazı Görevlere Atama Kayıtları

Sayfa/ Belge Numarası	Kimin Atandığı	Görevi	Görev Yeri	Maaşı	Atanma Nedeni	Selefi
152/2	Ali	Bevvab	Selânik	Beş akçe	Görev değişikliği	Mahmud
161/1	Mustafa	Kâtip	Ohri	Üç akçe	Mahlul	Mehmed
162/2	Mustafa	Bekçi	Ağrıboz	Dört akçe	Azlolunma	Bali ve Mehmet
166/2	Hasan	Bacdar	Edirne	Üç akçe	Azlolunma	Pervane
167/1	Muhammed	Kâtip	Ohri	Dört akçe	Mahlul	Ali
168/2	İsak	Emin	Mirür Hasları	Elli iki bin beş yüz altmış üç akçe	Ölüm	İskender
169/1	Yusuf	Mühürücü ve bekçi	Selânik	Üç akçe	Mahlul	İsmail
169/2	Derviş	Mühürücü	Selânik	İki akçe	Mahlul	Davut
169/3	Ahmet	Mühürücü	Selânik	Altı akçe	Mahlul	Nebi
170/1	Ahmet	Mühürücü	Selânik	İki akçe	Mahlul	Muslihiddin
170/2	Hasan	Bekçi ve mühürücü	Selânik	Üç akçe	Mahlul	Hasan
170/3	-	Gümrük emini	-	-	İlk Defa	-
171/1	İbrahim	Emin	İstanbul	-	Azlolunma	Süleyman
172/1	Abdulgani	Nâzır kâtibi	Manastır ve Pirlepe	Yedi akçe	-	-
172/2	Abdülhamit	Bekçi	Ağrıboz	Üç akçe	Azlolunma	Hüseyin

⁵⁸ BOA, KK.d 62, 149/2, 151/1-2, 152/1-2, 158/1-2, 161/1, 162/1-2, 164/2, 166/1-2, 167/1, 168/1, 172/1-2, 173/2, 176/1, 178/1, 181/1, 187/1, 188/1, 190/1, 191/1, 192/1-2, 196/1, 198/1, 201/1, 202/2, 204/1-2.2096/1, 210/2, 214/1, 220/1.

176/1	Muslihiddin	Muhtesib	-	Üçyüz ellibeş bin dokuz yüz altmış bir akçe	Azlolunma	Behram
179/1	Şabahir	Bekçi	Narda	İki akçe	Mahlul	Yorgi
179/2	İskender	Bekçi	Narda	İki akçe	Mahlul	Nikola
179/3	Yunus	Emin	Gümölcine ve Yenice-i Karasu	-	Azlolunma	Mahmud
183/1	Murat	Kethüda	Edirne	-	Azlolunma	Sinan
185/1	Oruc	-	Avlonya, İlbasan, Ohri Sancâkları	-	Azlolunma	Buhmil
187/2	Hacı Hürrem	Mühürücü	Selânik	Beş akçe	Azlolunma	Mehmed ve Hacı Bali
188/1	Mustafa	Kâtib	Serfice	Beş akçe	Azlolunma	Kasım
188/2	Nikola	Bekçi	Narda	İki akçe	Azlolunma	Yakub
190/1	Hüseyin	Katib	Lihışta (?) Zobsnişna (?) Bibuki (?) Doberolişna (?) Lenka (?)	Dört akçe	İlk Defa	-
192/1	Haydar	Emin	Akçehisar kalesi	Yetmiş bin akçe	Tamirci	-
200/2	(Boş)	-	Tırhala Sancağı	-	İlk Defa	-
207/2	Andun	Kâtib	Garik (?)	Altı akçe	Azlolunma	Yorgi
208/2	Osman	Anbarcı	Karlılı	Üç akçe	Azlolunma	Hüseyin
216/1	Hızır	Yasakçı	Narda	Dört akçe	Azlolunma	İskender

İncelediğimiz defterdeki bu tür görevlilerin atanmasına dair toplam 30 kayıt vardır. Bu kayıtların 12 tanesi azlolunma veya görevden ihrâctır. 10 tanesi ölüm gibi sebeplerle boşalan yani mahlul olan görevlere yeniden atanmayla alakalıdır. 1 tanesinde ise sebep belirtilmemiş ve 4 tane de yeni atama kaydı bulunmaktadır. 6 tanesi kâtib, 5 tanesi bekçi, 4 tanesi mühürcü, 2 tanesi hem bekçi hem mühürcü, 2 tanesi de emin ve 1 tanrı tamirci atamasıdır. Ayrıca 1'er tane olmak üzere bacdar, yasakçı, anbarcı ve kethüda ataması yapılmıştır. Genellikle Müslüman reaya bu görevlere atanmıştır. Atanan gayr-i müslim sayısı ikidir.

Tablo 2. Belge Özetleri

S. No	Belge No	Hicri Tarih	Miladi Tarih	Kime Yazılacağı	Özet
146	1	9 Safer 951	2 Mayıs 1544	İstanbul kadısına	İstanbul'a bağlı dalyân ve iltizâm eminlerinin miriye olan borçlarını ödemelerine dair yazılacak hüküm.
146	2	7 Safer 951	30 Nisan 1544	Tırhâla kadısına ve mukâtaât nâzırı Muslihiddin'e	İbrahim Bin Hacı Abdi'nin iltizâmında olan yerlerin Tırhâla Sancâğı Beyi Osman'a verilmesinin teftişine dair yazılacak hüküm.
147	1	11 Safer 951	4 Mayıs 1544	Pirlepe kadısı Mevlâna Alaüddin ve mukâtaat nâzırı Oruç'a	Serfice kazâsındaki Velendos haslarını yöneten Yani, Yorgi ve Teknosun haslarda emin olan Adini'nin eksik akçesini tamamlayıp merkeze göndermelerine dair hüküm.
148	1	11 Safer 951	4 Mayıs 1544	Kesterye ve ana tabi olan vilâyetlere hassa-i mukâta'âta müfettiş tayin olunan Pirlepe kadısı Mevlâna Alaüddin'e ve Manastır kadısına	Mehmed Haren(?)'in Avlonya ve İskenderiye sancâklarındaki gelirleri toplayarak merkeze göndermesine dair yazılacak hüküm.
149	1	13 Safer 951	6 Mayıs 1544	Selânik kadısına	Selânik'te Kasımpaşa memlahasında yaşayan Meryem'in mirasına Bayram'ın hak iddia etmesiyle durumun tesbit edilmesine dair yazılacak hüküm.
149	2	13 Safer 951	6 Mayıs 1544	Nevrekop Kadısına	Ahi Çelebi haslarına ikinci kez emin olarak atanan Hasan'ın halktan iki kere vergi almasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
150	1	12 Safer 951	5 Mayıs 1544	Gelibolu Sancâğı'nda olan hassa-i mukata'at müfettişi	İnöz memlahasında iltizâm eminlerinin bazı kişilere sattıkları tuzların mühürlenerek

				tayin olunan Tekfur Dağı kadısı Mevlâna Muhiddin'e ve İnöz kadısına	bekletilmesinin miriye zararının tespiti için atanan Miğilkara, Silivri, Keşan kadılarının durumu düzelterek merkeze bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
151	1	12 Safer 951	5 Mayıs 1544	Nevrekop kadısına	Ahi Çelebi haslarına amil olan Velçov(?)'un mallarının mühürlenmesinin kendüsine haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
151	2	13 Safer 951	6 Mayıs 1544	Nevrekop kadısına	Ahi Çelebi haslarında yaşayan yeniçerilerin ve bazı kimselerin izinsiz terekeleri ortaya çıkarmaları ve öşür vergisini vermemelerinin padişâh malına zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
152	1	13 Safer 951	6 Mayıs 1544	Gümölcine kadısı Şemseddin'e ve Siroz mukâtaâtı nâzırı Halil nam zaime	Ahi Çelebi haslarında amil olan Velçov'un Hüseyin'in mallarına el koymasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
152	2	16 Safer 951	9 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik gümrüğünde bevab olan Mahmut'un yerine Ali'nin atanmasına dair yazılacak hüküm.
153	1	11 Safer 951	4 Mayıs 1544	Kesterye ve ana tabi olan vilayetde vaki olan Kamime (?) mukâta'ata müfettiş ta'yîn olunan Pirlepe kadısı Mevlâna Alaüddin'e ve Manastır kadısına	Sipâh oğlanları cemaatinden Mehmed Haren(?)'in İskenderiye ve Avlonya sancâklarından elde ettiği geliri merkeze göndermesine dair yazılacak hüküm.
153	2	12 Safer 951	5 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Kalomriye memlahasına reis olan Mustafa'nın hizmetindeki geliri Pervane'nin toplamasına dair yazılacak hüküm.

154	1	16 Safer 951	9 Mayıs 1544	Edirne kadısına	Kavak memlahasını yöneten Maverzi(?)’den geliri istendiğinde Edirne’de alacağının olduğunu bildirmesine dair yazılacak hüküm.
154	2	12 Safer 951	5 Mayıs 1544	Karaferya kadısına	Mora sancâğındaki Zekurin(?) ve Çazor(?) haslarında elde edilen gelirin gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
155	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Draç kadısına	Kavala mukataasını yöneten Ali Bosna, Yusuf Arnavud, Pir Ali, Manastırlı Karagöz, Çavuş Mustafa ve Abdi Bin Mustafa’nın eksik ödenen gelirlerinin merkeze göndermesine dair yazılacak hüküm.
156	1	12 Safer 951	5 Mayıs 1544	Mora sancâğı beğine, Kalavirina kadısı Mevlâna Muslihiddin’e ve Mora mukatâtı nâzırı Alaüddin’e	Kalavirina haslarında emir olan Anderya’nın Mora mukataatı nâzırı Hasan tarafından tutuklanması ve Balyabadra kalesinde dizdar olan Mirza tarafından cezasına karşılık para verilerek salıverilmesine dair yazılacak hüküm.
156	2	17 Safer 951	10 Mayıs 1544	Edirne kadısına	Edirne’deki kazâda bulunan Çoban Viran vakfına ait malların kazâdaki diğer mallar ile birleştirilmesinin vakfa zararı olacağına dair yazılacak hüküm.
157	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Koron kadısına	Koron kazâsındaki haslar için halktan alınan öşürlerin belirlenen miktarda alınmamasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
157	2	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Rize kadısına	Ayayorgi Manastırına metropolit olarak görevlendirilen Simov’un vergi istemesi ve bazı kişilerin vermemesinin haksızlık

					olduğuna dair yazılacak hüküm.
158	1	17 Safer 951	10 Mayıs 1544	Nevrekop kadısına	Ahi Çelebi haslarına amil olan Velçov(?)’un kefil olduğu emin Hüseyin’in toplayamadığı vergilerin padişâh malına zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
158	2	17 Safer 951	10 Mayıs 1544	Nevrekop kadısına	Ahi Çelebi hasları amili Velçov(?)’un kefil olduğu Hüseyin’in bazı kimselerden yaylak vergisi toplayamamasının padişâh malına zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
159	1	17 Safer 951	10 Mayıs 1544	Mora kadısına	İsa ve İneği köylerini yöneten Hüseyin’in kazancı istendiğinde alacaklarını alamama durumunda kendü malından vereceğine dair yazılacak hüküm.
159	2	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram’a ve mukâtaât nâzırı Pir Mehmed’e	Selânik tuzcularının merkeze gelerek eminlerin kendülerinden ispençe istemelerinin haksızlık olacağını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
160	1	17 Safer 951	10 Mayıs 1544	Narda kadısına ve mukataat nâzırı Abdurrahim’e	Narda’daki hasları üç yıllığına iltizâm eden Mahmut’un elde ettiği geliri göndermesine dair yazılacak hüküm.
160	2	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram’a mukataat nâzırı Pir Mehmed’e	Selânik ve Selânik’e bağlı mukataalar ile haslara kâtib olan kişlerin elde edilen ürünleri ciltli defterlere kaydetmeyerek evraka yazmalarının padişâh malına zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
161	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Ohri iskelesine bağlı şinani(?), Dul(?), Zahov(?) dalyânlarında kâtib Mehmed’in yerinden ayrılması ile Mustafa’nın atanmasına dair yazılacak hüküm.

161	2	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Selânik kadısına	Selânik memlahalarında tuzculuk hizmeti yapanlardan avârız vergisi istenmesinin haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
162	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Narda kadısına ve mukâtaât nâzırı Abdurrahim'e	Narda memlahasında tuzculuk hizmetini yapan bazı kimselerin bacdar ve amil görevini de yapmaları ile tuz üretimindeki aksaksıkların padişâh malına zararı olacağına dair yazılacak hüküm.
162	2	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Ağriboz sancâğında bekçi olan Bali ve Mehmed'in görevlerini yapmadıkları için Mustafa'nın atanmasına dair yazılacak hüküm.
163	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Selânik kadısı ve mukâtaât nâzırı Pir Mehmed'e	Selânik ve Bursa çevresinde bağları olan kimselerden yedi yılda bir vergi alınmasına dair yazılacak hüküm.
163	2	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Tezkire	Kılar-ı amire maslahatı için gönderilen develerin hizmetinin Yani tarafından yapıldığına dair yazılacak hüküm.
164	1	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Gümülcine kadısı Mevlâna Şemseddin'e ve mukâtaât nâzırı Halil nam zaim	Çetroz memlahasında görevli olan tuzcuların kazânçlarının belirlenerek merkeze gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
164-165	2	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Kesterye ve Pirlepe kadılarına	İltizam emini Hüseyin'den kazândığı gelir istenince Ohuluşt(?) köyündeki alacağını göstermesine dair yazılacak hüküm.
165	1	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâtaât nâzırı Pir Mehmed'e	Selânik'te bulunan mermerlerin İstanbul'a gönderilmesine dair yazılacak hüküm.

166	1	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	Edirne kadısına	Bigor'daki değirmenlerin ve köprü'nün tamir edilmesine ahalinin engel olduğuna dair yazılacak hüküm.
166	2	24 Safer 951	17 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Edirne'deki Kurt yolunda bacdar Pervane'nin görevinden alınarak yerine Hasan'ın atanmasına dair yazılacak hüküm.
167	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Ohri'ye bağlı Usturuga dalyânlarında kâtib Ali'nin görevinden alınarak yerine Muhammed'in atandığına dair yazılacak hüküm.
167	2	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Timurhîsâr kadısına	Timurhîsâr'a bağlı Oğradonya(?)'daki gayrimüslimlerden ispençe alınmamasının haksızlık olduğuna dair yazılacak hüküm.
168	1	18 Safer 951	11 Mayıs 1544	Narda kadısına ve mukâtaât nâzırı Abdurrahim'e	Narda'da bulunan Çoklobov(?) dalyânlarındaki dalyân kamışların tamir edilmesine dair yazılacak hüküm.
168	2	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	İstanbul kadısına	Yahudi İsak'ın İskender'in ölümü üzerine onun yerine atanmak istemesine dair yazılacak hüküm.
169	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik'e bağlı Estenlov(?)'da mühürcü ve bekçi olan İsmail'in görevinden ayrılması ile yerine Yusuf'un atandığına dair yazılacak hüküm.
169	2	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik'e bağlı Kelemeriye'de mühürcü olan Davut'un görevinden ayrılması ile yerine Derviş'in atandığına dair yazılacak hüküm.
169	3	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik'e bağlı Sekil(?), Postarya(?), Ayamama(?)'da mühürcü olan Nebi'nin

					görevinden ayrılması ile yerine Ahmed'in atandığına dair yazılacak hüküm.
170	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik'e bağlı Kelemeriye(?)de mühürcü olan Muslihiddin'in kendü isteği ile görevinden ayrılması ile yerine Ahmed'in atandığına dair yazılacak hüküm.
170	2	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik'e bağlı eski memlahada bekçi ve mühürcü olan Hasan görevinden ayrılması ile yerine Hasan'ın atandığına dair yazılacak hüküm.
170	3	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	Selânik kadısına	Anadolu'dan gelen rençberlere gümrük emini atanmasına dair yazılacak hüküm.
171	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Nişân-ı hümayun	İstanbul'daki ihtisâb mahsûlünde emin olan Süleyman 'ın görevinden alınarak yerine İbrahim'in atandığına dair yazılacak hüküm.
171	2	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Timurhisâr, Avrethisâr kadılarına ve mukataat nâzırı Halil nam zaim	Timurhisâr kazâsına bağlı Oğradiniye(?) köyündeki gayrimüslimlerden iki defa vergi alınmasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
172	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Farklı görevlerde bulunan Abdulgani'nin Kesterye ve Kesterye'ye bağlı yerlere nâzır kâtibi olarak atandığına dair yazılacak hüküm.
172	2	22 Safer 951	15 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Ağrıboz memlahasında bekçi olan Hüseyin'in yerine Abdülhamid'in atanmasına dair yazılacak hüküm.
173-174	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	İnebahtı kadısı ve mukataat nâzırı Lutfi nam kula ve kala dizdârı Bayezid'e	İnebahtı mukataalarında mültezim Hasan'ın iskeleye gelen gemilerden az ücret almasının miriye zarar olacağına

					dair yazılacak hüküm.
174	2	22 Safer 951	15 Mayıs 1544	İpsala ve (silik) kadılarına	İnöz memlahasında iltizâm emini Bodor(?)'un köprüleri tamir ettirmek için topladığı paraları bazı kimselere vermemesine dair yazılacak hüküm.
175-176	1	20 Safer 951	13 Mayıs 1544	Tırhâla kadısına ve mukâtaât nâzırı Muslihiddin'e	Tırhâla çeltüklerinde elde edilen gelirin gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
176	1	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	Edirne kadısına	Muhtesib Behram'ın görevinden alınarak yerine iltizâm nâzırı Muslihiddin'in görevlendirilmesine dair yazılacak hüküm.
177	1	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	İnebahtı kadısına	Engilikasrı kazâsına bağlı Anatolika(?) dalyânları mukataalarında elde edilen gelirin hesaplanarak görevlendirilen Hasan'ın toplamasına dair yazılacak hüküm.
178	1	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	İstanbul ve Galata kadılarına	İstanbul'a Rumeli Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz'den tüccarların getirdiği bal mumunun depolara saklanarak işlenip satılmasının mal-ı miriye zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
179	1	22 Safer 951	15 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Narda memlahasında bekçi Yorgi'nin görevinden ayrılması ile yerine Yahudi Şabahir'in atanmasına dair yazılacak hüküm.
179	2	22 Safer 951	15 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Narda memlahasında bekçi Nikola'nın görevinden ayrılması ile yerine padişâh fermanı ile İskender'in atanmasına dair yazılacak hüküm.
179	3	23	16	Gümölcine ve	Gümölcine ve Yenice-i Karasu

		Safer 951	Mayıs 1544	Yenice-i Karasu kadılarına	kadılıklarında emin olan Mahmut'un görevinden alınması ile yerine Yunus'un atanmasına dair yazılacak hüküm.
180	1	22 Safer 951	15 Mayıs 1544	Sabika Mora beyi olan Kasım Pâşâ'ya	Sidrekapsi kazâsına bağlı Amber(?)ve Valina(?)köylerindeki gelirin Pervane'nin ölümünden sonra toplanarak gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
181	1	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	... kadısına	İstanbul 'a bal mumu getiren tüccarların bal mumlarını gizlice işleyerek satmalarının mal-ı miriye zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
181	2	23 Safer 951	16 Mayıs 1544	İstanbul hasları kadısına	Büyükçekmece'deki dalyâncılardan Andun(?) ve Yorgi'nin Minol adına akçe istemelerinin dalyân ürününe zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
182	1	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	Narda kadısına ve mukâtaât nâzırı Abdürrahim'e	Narda iskelesine gelen tüccarların Ayamavra iskelesi amilleri ile anlaşmalarının iskele gümrüğüne zararı olacağına dair yazılacak hüküm.
182	2	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	Rinâsa kadısına	Preveze iskelesine gelen gemilerin Narda iskelesine gideceklerini söyleyerek gümrük vergisi vermemelerinin mal-ı miriye zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
181 (Mükerrer)	1	23 Safer 951	16 Mayıs 1544	Koron kadısına	Anderya'nın eşine ait ev ve bağlarının satılması sonucu elde edilen paranın kendüsine verilmediğine dair yazılacak hüküm.
181 (Mükerrer)	2	23 Safer	16 Mayıs	Pirlepe kadısına ve mukataat nâzırı	Çukur köyünde iltizâm emini Süleyman'ın gayri zimmetinde

		951	1544	Oruç'a	bulunan paranın tahsiline dair yazılacak hüküm.
182 (Mükerrer)	1	23 Safer 951	16 Mayıs 1544	(Boş) kadısına	Selânik sancâğında bulunan sipâhlerin isimleri ve tımârlarının mirasçı defterinden alınarak merkeze gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
183	1	24 Safer 951	17 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Edirne'deki vergi hesap dairesinde kethüda olan Sinan'ın görevindeki ihmali sebebiyle yerine Murat'ın tayin edilmesine dair yazılacak hüküm.
183	2	24 Safer 951	17 Mayıs 1544	İstanbul kadısına	Hisâr peçeleri ve fındık sazlarını ellerinde bulunduran kişilerin belgelerinin olmaması halinde kendülerinden alınarak başkalarına verilmesine dair yazılacak hüküm.
184	1	21 Safer 951	14 Mayıs 1544	Gelibolu sancâğında olan hassa mukâtaata müfettiş tayîn olunan Tekfurdağı kadısı Mevlâna Muhyiddin'e	Kavak memlahasında iltizâm emini olan Mihol Maverdi'den hesâbı istendiğinde başkalarından alacağının olduğunu söylemesine dair yazılacak hüküm.
184	2	25 Safer 951	18 Mayıs 1544	Avlonya kadısına	Ohri'de patrik Borokor(?)'un Avlonya piskoposu Makarye(?)'nin elde ettiği geliri vermemesinin kendüsine haksızlık ve mal-ı miriye zarar olacağına dair yazılacak hüküm.
185-186	1	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Filorina, Manastır, Kesterye, Görice, Hurpeşte, Bihlişte, Keremiye, Serfice kadılarına, mukâtaâ nâzırı ve Kesterye emini Oruç'a	Avlonya, İlbasan, Ohrisancâkları ile paşa sancâğındaki mukataaları yöneten Bumhil(?)'in mukataalardaki ürünleri telef etmesiyle görevinden alınarak buraların Oruc nâzıra verilmesine dair yazılacak hüküm.
186	1	21	14	Avlonya sancâğı alay	Avlonya'daki Voyvs Nehri'nin

		Safer 951	Mayıs 1544	beyi Korkud'a	taşmasıyla yıktığı setlerin ve dalyânların tamir edilmesine dair yazılacak hüküm.
187	1	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a, mukataat nâzırı Pir Mehmed'e	Selânik ve Sidre-kapsi'deki has eminleri ve amillerinin merkeze gelerek yönettikleri hasların ellerinden alınmasının mal-ı miriye zarar olacağını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
187	2	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Selânik memlahasına bağlı Koloripo(?) ve Birislov(?) memlahalarında mühürcü olan Mehmed ve Hacı Bali'nin görevlerindeki ihmallerinden dolayı yerlerine Hacı Hürrem'in atanmasına dair yazılacak hüküm.
188	1	25 Safer 951	18 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Serfice Kazâsındaki Velendos(?) haslarında kâtib olan Kasım'ın görevinden alınması ile yerine Mustafa'nın atanmasına dair yazılacak hüküm.
188	2	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrîr	Narda memlahasındaki Salagora memlahasına bekçi Yakub'un hizmetini yapmaması ile yerine Nikola'nın atanmasına dair yazılacak hüküm.
189	1	25 Safer 951	18 Mayıs 1544	Hayrabolu kadısına	Edirne'de yaşayan Ataüddin'in ölmesinden dolayı mallarının beytü'l-mala aktarıldığı ve yeğeni Mehmed'in mirası talep etmesine dair yazılacak hüküm.
189	2	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Kesterye kadısına ve mukataât nâzırı Oruç'a	Kesterye Kazâsına bağlı Behişne(?) köyüne gelen Şamlı sipâhnin toplanılan gelire el koymasına dair yazılacak hüküm.
190	1	26	19	Sebeb-i tahrîr	Kesterye kazâsına bağlı bazı

		Safer 951	Mayıs 1544		köylere Hüseyin'in kâtib olarak atanmasına dair yazılacak hüküm.
190	2	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Serfice kadısına ve mukâtaât nâzırı Oruç'a	Serfice kazâsına bağlı bazı köylerin İbrahim sipâhiye tımâr olarak verilmesi ile elde edilen gelire el koyulması sebebiyle yazılan hüküm.
191	1	26 Safer 951	19 Mayıs 1544	Niğbolu ve Bender kadılarına	Ohri ve Ohri'ye bağlı vilayetlerde patrik olan Berohor'un metropolitler ve piskoposlardaki gelirlerin toplanması için birinin görevlendirilmesini talep etmesine dair yazılacak hüküm.
191	2	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Selânik kadısına	Kesdil memlahası tuzcularının elde ettikleri gelirleri vermelerinin haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
192	1	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Kesterye mukataatı nâzırı Oruç'a	Ohri sancâğındaki Akçehisâr kalesine Haydar'ın emin olarak atandığına ve kalenin tamir masraflarının sancâktaki mukataa gelirlerinden karşılanmasına dair yazılacak hüküm.
192	2	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Selânik ve Sidrekapsi kadısı Mevlâna Bayram'a	Selânik gümrüğünde emin olan Baroh(?)'un gümrük vergisi alması sebebiyle rençberlerin gelmemesinin mal-ı miriye zararı olacağına dair yazılacak hüküm.
193-194	1	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Kesriye kadısına ve mukataat nâzırı Oruç'a	Ali haslarını elinde bulunduran Nefs-i Kesriye'deki Serandin'den elde ettiği gelir istenildiğinde başka kimselerden alacağını göstermesine dair yazılacak hüküm.
195	1	26	19	Selânik kadısına	Selânik'deki Sultan Murad cami

		Safer 951	Mayıs 1544		hatibi Mevlâna Dervîş'in caminin vakfından Bazar Anderes mezrasının yarısını kendüsine ve diğer yarısının ise Horbaç(?) suyunun tamircisine verilmesini talep etmesine dair yazılacak hüküm.
196	1	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Hayrabolu kadısına	Merhume Sofu Sultan'ın Hayrabolu kazâsındaki vakfının Koroşemşi(?) köyüne kayıt edilmesinin vakfa zararı olacağına dair yazılacak hüküm.
196-197	2	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	İnebahtı sancâğı beğine, kadısına, İnebahtı kalası dizdârına, azebler ağasına, tuzcu başına ve İnebahtı'ya tabi ^e Burgaz-ı cedid kal'ası dizdârına	Kalelerde bulunan muhafızların, azeblerin, tuzcuların verilen emire uymadıklarına dair yazılacak hüküm.
197	1	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Adet ve kanun hükmü	Edirne'deki mukataalarda bulunan iltizâm emirlerinden gelirlerinin istenmesine dair yazılacak hüküm.
197	2	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Adet ve kanun hükmü	Kesterye, Florina, Serfice kadılıklarındaki amillerden gelirlerinin toplanması için Pirlepe Kadısı ve mukataat nâzırı Oruc'un görevlendirilmesine dair yazılacak hüküm.
198	1	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukataat nâzırı Pir Mehmed'e	Selânik gümrüğünde ve bac bazarında iltizâm emini Baroh'un Selânik'deki bazı vakıf, serbest köyler, sipâh, hîsâr erlerinin bac vergisi vermemelerinin haksızlık olacağını bildirmesine dair yazılacak hüküm.
198	2	28	21	Kesterye ve Pirlepe	Vilayet kâtiblerinin halka ait

		Safer 951	Mayıs 1544	kadılarına ve mukataat nâzırı Oruç'a	bağlardan ve Hasan gulam şahin çiftliğinden öşür vergisini alamadıklarını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
199	1	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Serfice kadısına	Velondos(?) haslarına bağlı Ayonikola ve Gerborlu(?) mezrasında Tekeli cemaatinin öşürlerini vermemelerine dair yazılacak hüküm.
199	2	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Gelibolu kadısına	Gelibolu iskelesindeki Bicek(?) mukataasının iltizâmı Ali Bin İbrahim ve ortağı Musa'nın esirlerden elde ettikleri pençiklerin istenmesine dair yazılacak hüküm.
200	1	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	İnöz kadısına	İnöz memlehası mültezimi Minol(?) ve adamlarının sattıkları tuzların belirlenmesi için Miğalkara, Silivri, Keşan kadılarına verilen emre dair yazılacak hüküm.
200	2	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Tırhâla Sancâğı'nda vâki olan hassa mukataata müfettiş tayin olunan Tırhâla kadısı Mevlâna Muhyiddin'e ve mukataat nâzırı Muslihiddin'e	Tırhâla sancâğındaki mukataalarda çalıştırılmak için (boş) atanmasına dair yazılacak hüküm.
201	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrir	Narda memlahasına bağlı Koloradine(?) 'ye bekçi olan Koluk'un berât istemesine dair yazılacak hüküm.
201	2	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Tekfur Dağı kadısına	Sağ bölük ulufeci cemaatinden Derviş Bin Hüseyin'in Ağrıboz sancâğındaki mukataatdan elde ettiği gelir istenildiğinde Tekfur Dağı kazâsındaki alacaklarının olduğunu söylemesine dair

					yazılacak hüküm.
202	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	İstanbul kadısına	Delvine ve Kamençe(?) köyündeki gayri müslimlerinden ikinci kez harâç vergisi alınmasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
202	2	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Narda kadısına ve mukâtaât nâzırı Abdurrahim'e	Narda memlahası dalyânları ve iskelesinde iltizâm kâtibi olan Elya(?) ve Kosta Argiropu(?)'dan bazı kimselerin para istemelerinin kendülerine haksızlık ve mal-ı miriye zarar olacağını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
203	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Kesterye kadısına	Balya Karul(?) köyündeki gayrimüslimlerinden haslar emini ve amillerinin öşür vergisi almalarının haksızlık olacağını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
203	2	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Marmara adaları kadısına	Kostandin ve Nikola'nın kâtib olan Gostandin(?)'e gelerek çalışmadıkları günler için ücret istemelerinin haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
204	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Florina kadısına	Florina'ya bağlı bazı köylerde iltizâm emini Kaya'nın bu köylerde bulunan bazı sipâh ve yeniçerilerin öşürlerini vermemelerinin mal-ı miriye zararı olacağını bildirmesine dair yazılacak hüküm.
204	2	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Florina kadısına	İltizam emini Kaya'nın haberine göre Florina'ya bağlı köylerindeki haslara başka yerlerden voyvoda atanmasının uygun olmayacağına dair

					yazılacak hüküm.
205	1	19 Safer 951	12 Mayıs 1544	... kadısına	Moton, Koron, Anabolu, Mezistre, Balyabadra kadılıklarındaki vakıf ve beytü'l malların kontrol edilmesine dair yazılacak hüküm.
206	1	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre- kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukataat nâzırı Pir Mehmed'e	Dukane(?)'nin babası Duşfo(?)'nun Beşik Gölü dalyânını yöneten Mehmed ve Minol'a mübaşir ve kefil olmadığını belirtmesine dair yazılacak hüküm.
206	2	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre- kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukataat nâzırı Pir Mehmed'e	Filibe(?)'nin merkeze gelerek Selânik mukataasını yöneten Esnurenk(?)'e bağlı mezarlarını elinde bulunduran Kayakazinov(?)'un gelirinin kontrol edilmesini istemesine dair yazılacak hüküm.
207	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre- kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâtaât nâzırı Pir Mehmed'e	Temurhisârı haslarının iltizâmı Alya Bacı(?)'dan geliri istendiğinde bazı kimselerden alacaklarını göstererek vermemesine dair yazılacak hüküm.
207	2	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrir	Garik haslarında kâtib olan Yorgi'nin görevinden alınmasından dolayı yerine ferman ile Andun(?)'un atanmasına dair
208	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Alamonya(?) kadısına	Alomonya'daki Edgirpol(?)ve Votov(?) köylerinin sınırlarının belirli olmamasından dolayı oşür vergisi alınmasının haksızlık olacağına dair yazılacak hüküm.
208	2	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrir	Karlılı sancâğında iltizâm emini Yani Pande(?)'nin çeltük ambarında ambarcı olan Hüseyin'in görevinden alınarak

					Osman'ın atanmasını istemesine dair yazılacak hüküm.
209	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	İstanbul hasları kadısına	Akçakoyunlu gurubunda emin olan Nasuh'un bulunduğu yerde ölen bazı kimselerin mallarının hazineye aktarıldıktan sonra mirasçılarının ortaya çıkmasının padişâh malına zarar olacağını bildirmesine dair yazılacak hüküm.
210	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Edirne kadısına	Verdikleri teminata göre Yorgile(?)'nin Edirne meyve kapanına emin, Yani Güzari(?)'nin Galle kapanına emin, Dimitri Vled-i Vinüç(?)'in Galle'ye kâtib olarak atanmak istemelerine dair yazılacak hüküm.
210	2	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	İstanbul hasları kadısına	Akçakoyunlu grubunda emin olan Nasuh'un Mesudlu köyünde yaşayan Süleyman bin Beyazid'in Müslüman olmasından dolayı ağnâm vergisi vermediğini bildirmesine dair yazılacak hüküm.
211-213	1	27 Safer 951	20 Mayıs 1544	İnebahtı kadısına ve mukâtaât nâzırı Lütfi'ye	Anatolitof(?) dalyânları mukataası emini Ahmed ve kâtibi Hüsrev'in bulundukları mukataayı satmalarına dair yazılan hüküm.
213	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Temur-hîsâr kadısına ve mukâtaât nâzırı Halil adlı zaim	Selânik'e bağlı Erpuz(?) köyündeki Nikola'nın Temur-hîsâr kazâsına bağlı Nirde köyündeki Piyo(?)'dan satın aldığı eveyâhûdi İsak'ın da talepte bulunmasının haksızlık olduğunu bildirmesine dair yazılacak hüküm.
214	1	29	22	Selânik ve Sidrekapsi	Kelmeriyye beldesindeki

		Safer 951	Mayıs 1544	kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâtaât nâzırı Pir Mehmed'e	Ayamata(?) köyündeki tuzcuların memlahalarından tuz sattıklarına dair yazılacak hüküm.
214	2	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	Selânik Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukataat nâzırı Pir Mehmed'e	Sidre-kapsi beldesinde naib İbrahim'in Zendine(?) köyünde pirinç yetiştirilmeye uygun yerlerin olduğunu bildirmesine dair yazılacak hüküm.
215	1	29 Safer 951	22 Mayıs 1544	İnöz kadısına	İnöz memlahasında kaç tane tuz ocağı bulunduğu, işçi sayısı ve işçilerin aldıkları ücretin ne kadar olduğunu tespit edilmesine dair yazılacak hüküm.
215	2	28 Safer 951	21 Mayıs 1544	Atina kadısına	Atina kazâsında halktan tuz üretimi için yılda on altı bin akçe alınırken sonradan vilayet kâtiplerinin gelerek yılda yirmi altı bin akçe istemelerinin haksızlık olacağını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.
216	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Sebeb-i tahrir	Narda memlahası ve dalyânının iltizâm kâtibi İsak'ın isteği ile yasakçı İskender'in görevinden alınarak yerine Hızır'ın atanmasına dair yazılacak hüküm.
216-217	2	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Selânik ve Sidre- kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a	İbrahim Paşa haslarındaki Eslonince (?) köyü mukataasındaki Yani Veled-i Doşku(?)'nun parasını teslim ettiği Hasan Çavuş'un terekeleri ucuz miktara satmasından mirasçılarının haksızlığa uğradığını bildirmelerine dair yazılacak hüküm.

217-218	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Selânik ve Sidrekapsi kadısı Mevlâna Bayram'a	Bağdanos hasları mukataası iltizâmı İsak-ı Veled-i İsrâfil'in teslîm ettiği para dışında başka kişilerdede alacağının tespit edilmesini istemesine dair yazılacak hüküm.
218	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Florina kadısına ve mukâtaât nâzırı Oruc'a	Florina'daki bazı köylerde iltizâm emini Kaya'nın bir yıllık hesâbının görülmesine dair yazılacak hüküm.
219	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	İstanbul kadısına	Selânik'deki mukataa emini Mehmed'in elde ettiği gelirin gönderilmesine dair yazılacak hüküm.
220	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Gümölcine kadısı Mevlâna Şemseddin ve mukâtaât nâzırı Halil'e	Yenice-i Vardar kazâsına bağlı Meçüklü hasları emini Ahmed'in gelirini eksik gönderdiğine dair yazılacak hüküm.
221-222	1	Selh Safer 951	22 Mayıs 1544	Mora mukâtaâtına müfettiş tayin olunan Kalavrita kadısı Mevlâna Muslihiddin'e, Kalamata kadısı Mevlâna Muhiddin'e ve mukâtaât nâzırı Alaü'd-din'e	Arkadya kadısı Mevlâna Muslihiddin'in Kalamata ve Arkadya haslarının kendisine verilmesi için Kalamata'ya bağlı Yani ve Ponleçe(?) köylerinden bazı kişileri kefil göstermesine dair yazılan hüküm.

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN TRANSKRİPSİYONU

EL-CÜZÜ'S-SALİS

Sayfa:146

Belge:1

İstanbul kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan evvel Mahruse-i İstanbul ve ana tabi^c olan dalyânlara ber-vech-i iltizâm emin olan Mamûne oğulları Mitol ve Yani nam zımmilerin zimmetlerinde hayli bâkîyeleri olub taleb olundukda Mahruse-i mezbûrede ba^czı kimesnelerde alımlarumuz olub taleb ettiğümüzde te^callül idüb virmezler zımmide olan alımlarumuz ve tahsîl olunub miriye olan deynimiz için hızane-i ʿâmireye teslim olunsun diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile (boş) nam kulum vardukda mezbûrlarun alımları olan kimesneleri mezbûr kuluma ihzâr ettirib ve bunlar ile berâber edüb teftîş edübgöresin bi-hasbü's-şer^c her kimin zimmetinde alımları sabit ve zâhir olur ise sabit ve zâhir alımların mezbûr kuluma bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb borçları için mezbûr kulum ile dergâh-ı mu^callâma gönderesin ve yazub bildirsin ve ne-mikdâr akçe cem^c olunub ve gemilerden alunduğun dâhi mufassal yazub bildirsin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 9 Saferü'l-muzaffer sene 951/2 Mayıs 1544

Belge:2

Tırhâla kadısına ve mukâta'ât nâzırı Muslihi'd-din'e hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Nefs-i Tırhâla Assapi(?) mirlivâ tahvîlinden hane-i hümâyûnuma ilhâk olunub İbrahim Bin Hacı Abdi nam kimesne sene 949 Receb'inin on üçünden üç yıla varınca yüz otuz beş bin akçeye iltizâm eylemiş idi haliya zikr olan ihtisâb mukata'ası iş bu sene niye müfhirü'l-ümerâi'l-kirâm Tırhâla sancâğı beği Osman dame ʿizzehûya tımâr virilüb ol-vechle hükm-i hümâyûnum virildi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda mültezim mezbûr İbrahim'i getürdüb sene 949 Receb'in on üçünden müşarü'n-ileyhe tımâr virildüğü güne gelince vâki^c olan mahsûlün müfredât defterin taleb edüb alub zikr olan defter mucibince muhâsebesi görüb ber-mûceb-i muhâsebe lazım gelen malımı tahsîl ettirib alub der-kise edübve

mühürleyüb mezbûr kulumla kapıma gönderesiz ve yazub bildiresiz şöyle ki müfredât defteri virmeyi ta'allül ider ise kıstü'l-yevm hesâbı üzere zimmetine ne mikdâr malım lâzım gelür ise lâzım olan malımı bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb deynüm alub mezbûr kulumla ve yarar adamlarunuz ile ta'cil dergah-ı mu'allama gönderesiz ve mezkûr İbrahim bundan gayri kazâ-i mezbûrede vâki olan çuka tamgası mukâta'asın tarih-i mezbûrede üç yıla varınca on beş bin akçe safî teslîme iltizâm eylemiş idi göresiz zikr olan mukata'anın dâhi ibtidâ-i tarihten bu zamana gelince vâki olan mahsûlün mültezim mezbûrdan alub kapuma gönderesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 7 Saferü'l-muzaffer sene 951/30 Nisan 1544

Sayfa:147

Belge:1

Pirlepe kadısı Mevlâna Alaü'd-din ve mukâta'at nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Serfice kazâsına tabi Velondos hasların Yani veled-i ... ve Yorgi veled-i Teknor nam zımmiler sene 939 Safer'inin sekizinden üç yıla varınca rusûmla iki yüz esksen bin sekiz yüz yetmiş sekiz akçe mukâta'ya dutub ve zikr olan hasları Adini nam zimmi emin olmak şartıyla tarih-i mezbûreden üç yıla varınca üç yüz bin akçe safî teslîme iltizâm edüb iltizâmları mûcebince mezkûrun âmillerin zimmetlerinde yüz yigirmi üç bin üç yüz elli iki akçe lâzım gelüb ve mezkûr Adini nam zimminin üzerinde yüz kırk iki bin dört yüz yetmiş dört akçe bâkî لازم gelüb zikr olan bâkî-i mezkûrun âmillerden ve mezbûr eminden tahsîl olunub hızâne-i âmire gelmesi لازم ve mühim olmağın buyûrdüm ki:

Hük-m-i şerifim ile kulum (boş) vardukda tehîr eylemeyüb bu husûsa kendü nefsiniz ile ve mezbûr kulumla mübâşeret edüb mezkûrun âmilleri ve mezbûr Adini nam zimmiyi her kande ise buldurub getürdub zimmetlerinde mukayyed olan bâkîyelerini taleb edübalub taallül iderler ise esbâblarından ve emlâklarından ism-i mal ıtlâk olunur nesnelerin kodurmayub cümlesin satdırıb nakd ettirib borçları içün kapuma gönderesiz kifâyet eylemeyi mezkûr âmillerün kefillerinden ve mezkûr Adinini kefil-i olan İstimad(?) nam zımmiden taleb edüb kezâlik anların dâhi esbâb ve emlâkından sattırıp zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe kodurmayasız âciz olurlar ise kendüleri ve kefillerini mahbûs ve mukayyed varan kuluma teslîm idüb dergah-ı mu'allama gönderesiz ve şöyle ki mezkûrun âmiller veyâhûd mezbûr Adini ve kefil-i bi'l-malı olan babası İstimad(?) nam zimmi bulunmayub gıybet iderler ise şer'le ve kanûnla buldurmalı لازم olanlara teklif ettirib buldurasız ve eğer bulunmak mümkün olmadığı

takdirce kendü hazır değildir dimeyüb kendünün ve kefilinin borcuna kifâyet ider emlâkından ve esbâbından her neleri var ise cümlesini sattırıp nakd ettirib alub der-kise edübve mühürleyüb borçları için mezbûr kulumla hızzane-i ʿâmire gönderesiz ve mufassal yazub ʿarz eyleyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 11 Saferü'l-muzaffer sene 951/4 Mayıs 1544

Sayfa:148

Belge:1

Tekrâr bir dürlü dahi yazıldı.

Kesterye ve ana tabi olan vilâyetde vâkiʿ olan hassa-i mukâtaʿâta müfettiş taʿyîn olunan Pirlepe kadısı Mevlâna Alaü'd-din'e ve Manastır kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem sipâh oğulları cemaʿatından elli sekizinci bölükden Mehmed Haren nam kulum Avlonya ve İskenderiye sancâklarında baʿzı bakaya tahsîl için gönderilmiş idi mezkûr Mehmed zikr olan sancâkta olan mukataʿattan hayli akçe kabz edüb hızzane-i ʿâmire getürüb teslim eyleyub ve mezkûr Mehmed nefsi-i Manastır'da mütemekkindir diyü iʿlâm olunduğu sebebdan buyûrdûm ki:

Hükmi-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir saat tehîr ve terâhi itmeyüb sen ki müfettiş kadısın kendü nefsinle Manastır'a varub toprak kadısı ile cemʿ idüb mezkûr Mehmed'i her kande ise buldurub getürdüb elinde olan ʿarzlarını ve defterlerini getürdüb defterleri ve ʿarzlari mücebince kabz eyledüğü malımı getürdüb vezn ve ʿadd ettirib ve der-kise ittirib ve mühürleyüb mezkûr Mehmed'i haliya varan kuluma koşub ve kifâyet mikdârı yarar ve muʿtemed hîsâr erenlerin koşub taʿcîl dergah-ı muʿallama gönderesiz ve yazub bildirsesiz ve sen ki toprak kadısısın sen dâhi mezkûr Mehmed nam kulumu buldurmakda ve tahsîl eyledüğü malımı dergah-ı muʿallama göndermekde gereği gibi muʿâvenet edüb malımı tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kuluma kapıma gönderesiz ve eğer şöyle ki mezkûr Mehmed tahsîl eyledüğü malımı telef edüb harç eylemiş ise göresiz ne mikdâr nesne telef eylemiş ise esbâbından ve emlâkından nesne kodurmayub sattırıp zimmetinde bir akçe ve bir habbe kodurmayub cümlesin tahsîl ettirib kapuma gönderesiz ve kendünü dâhi mahbûs ve mukayyed varan kulumla ve yarar hîsâr erenleriyle taʿcîl dergah-ı muʿallama gönderesin bir dürlü dâhi eylemeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 11 Saferü'l-muzaffer sene 951/4 Mayıs 1544

Sayfa:149

Belge:1

Selânik kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem nefs-i Selânik'de Kasım Paşa memlehasına mütemekkin Meryem nam hatun fevt olub zâhir evârisi ma'ûm olmaduğu sebebdan muhallefâtı beytü'l-mal içün zabt olunmuş imiş haliya erbâb-ı tımârdan ze'amet tasarruf eden Bayram dergâh-ı mu'allama gelub müteveffa-i mezbûrenin verâsetini bana münhasırdır diyü da'va edüb dergâh-ı mu'allamda 'alemü'l-ulemâi'l-mütebahhirin efdalü'l-fudalâi'l-müteverri'in kadıaskerim Mevlâna Ebu'su'ûd zidet fezâil meclisinde ve hızane-i 'âmirem defterdarları dâmet me'alihum muhızırlarından kapum beytü'l-malcıları yüzüne verâsetin şer'le şuhud-ı 'udul ile isbât ettüğü ecilden eline hüccet-i şer'iyye virilmiş ile evvela müteveffa-i mezbûrenin sabıka on sekiz bin beş yüz altmış yedi akçesi dergah-ı mu'allama gelüb beytü'l-mal içün zabt olunmuş bulunduğundan mezkûre teslîm olunub ve elinde olan hüccet alınıb hızâne-i 'âmirem defterleri ile hıfz olundu imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda anda olan beytü'l-mal zabitlerini getürdüb teftîş edüb göresin müteveffa-i mezbûrenin muhalefatından anda zabt olunmuş ne mikdâr nesnesi bulunur ise kimde ise bi-kusûr mezkûr aliverib teslîm etdüresin ve ne mikdâr nesne teslîm olunur ise sicilâta kayd etdüresin ki vakt-i hacette malum ola şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 13 Saferü'l-muzaffer sene 951/6 Mayıs 1544

Belge:2

Nevrekop Kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya kazâ-i mezbûrede vâki' olan Ahi Çelebi haslarına 'âmil olan Vulcov nam zımminin kefâlet-i bi'l-malı olmak şartıyla ber-vech-i kefâlet emin olan Hasan dergah-ı mu'allama gelub vilâyet-i mecdâ-i kitâbet oldukda birinci karyenin ra'iyeti gelub zikr olan haslar içinde on yıl mikdârı mütemekkin olub mütemekkin olduğu karyede kayd olunduktan sonra kadimden rağbet olduğu karyeye sehven tekrâr kayd olunub iki canibe virulen suret-i defterde mukayyed bulunmağla iki canibden dahi rusûm taleb olunur bu sebeble re'aya olur diyü bildirdi imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin fi'l-vâki' kaziiye emini mezbûrun i'lâm eylediği gibi olub zikr olan ra'iyetler haricden gelub on yıl ve dahi ziyade hassa-i hümayûnum içinde mütemekkin olub ba'dehû vilayet kâtibleri varduklarında defterde

dahi hassa-i hümayûnum için kayd edübemin-i mezbûrun elinde olan nişânlu suret-i defter-i cedidde mukayyed ise haricden kimesneyi dahl ettirmeyesin ve vâki° olan hukuk-ı şer'iyeleri ve rusûm-ı °örfiyeleri hassa-i hümayûnum için emin-i mezkûre zabt ettirüb müfredâtla defter etdüresin ve muhâsebesin gösteresin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 13 Safer sene 951/6 Mayıs 1544

Sayfa:150

Belge:1

Tekrâr bir dürlü dahi yazıldı fî 18 Safer seneyi mezbûre.

Gelibolu Sancâğı'nda olan hassa-i mukata°at müfettişi ta°yîn olunan Tekfur Dağı kadısı Mevlâna Muhi'd-din'e ve İnöz kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Mitol ve Kolbari(?) ve Bakmur(?) ve Leşkeri(?) zımmiler İnöz memlahasın sene 945 Şevval'inin on birinde vâki° olan mart evvelinden üç yıla varınca on dört kere yüz bin ve elli bin akçe safi teslîme iltizâm edübtelîmatlarından mâ°ada defterlerinde (boş) akçe bâkîyelerin kalmış idi haliya mezkûrin zımmiler dergah-ı mu'allama gelub tahvîlimiz içinde ba°zı kimesnelere bir mikdâr tuz satmış idik mezkûrlar dâhi zikr olan tuzları alub gitmek derdinde iken haliya mültezim olan Todor(?) ve şer'iki bâkî gelib zikr olan tuzları mühürleyüb fûruht eylemekle mani° oldular zikr olan tuzlar durmağla eriyüb eksilub malı bi's-şahibe zarar ve bize hayf olur şöyle ki zikr olan tuzlar satılmak ferman olunur ise ba°zı yerlü °arabaları kirâyaya dutub mezkûrların zayi` yere iledüb satub hem padişâhinin malı hâsıl olub ve hem anlara zarar olmaz diyü bildirdiler imdi zikr olan tuzları sabıka müfettiş ta°yîn olunan Miğilkara ve Silivri ve Keşan kadılara vezn idub dergah-ı mu'allama gönderdikleri defterde on bin altı yüz otuz müzevver kılıç kayd edüb zikr olan tuzdan bir mikdârı makeddema satılmışdı buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum Behram vardukda sen ki müfettiş kadısın kendü nefsinle İnöz'a varub toprak kadısı ile ma°an zikr olan anbarların üzerine varub göresiz zikr olan tuzların sabıka ne mikdârı satılmışdır ve haliya yerinde ne mikdâr bâkî kalmışdır vezn edüb ma°lum edindikdensonra mezkûr tuzların sahiplerini buldurub getürdüb defterde mukayyed olduğu üzere her birinin ne mikdâr tuzu var ise mezkûr kulum Behram ile sahiplerine teslîm edüb ve her birine ne mikdâr tuz teslîm olunduğun defter edüb kirâyla °arabalar dutturub ihrâc ettirib gerek ... zayi° yere iletürüb Dimetoka kazâsında ana ... sizün marifetiniz ile sattırub nakd ettirib akçesin alub der-

kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla hızane-i ʿâmireme gönderesiz ve mufasssal yazub ʿarz eylesesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 12 Saferü'l-muzaffer sene 951/5 Mayıs 1544

Sayfa:151

Belge:1

Nevrekop kadısına hüküm yazıla ki:

Kazâ-i mezbûrede vâkiʿ olan Ahi Çelebi haslarına ʿâmil olan Velçov(?) nam zımminin kefilî bi'l-malı olmak şartıyla ber-vech-i kefâlet emin olan Hüseyin dergâh-ı muʿallâma gelüb Minopolya(?) zamanı oldukda kanûn-ı kadim üzere zikr olan haslardan hâsıl olan şerʿ için Minopolya(?) dutuldukda mezbûr has içinde mütemekkin Naʿim nam kimesnenin şiresi mühürlenmelü oldukda inʿâd edüb mühürletmeyüb dâhi bizlerden şire getürüb kanûn üzere bac taleb olundukda teʿallül edüb ve birimiz bu sebeble mal-ı miriye zarar ve bana hayf olur diyü bildirdi imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin kaziiye emin-i mezbûrun didüğü gibi ise mezkûr resmi getürdüb onât vechle tenbîh edesin ki Minopolya(?) zamanı oldukda kanûn-i kadim üzere şiresi sen mühürlenmelü oldukda inʿad ve muhalefât eylemeye ve ettirmeyesin ve aher yerlerden şire getürdükde getürdüğü şireden kanûn üzere miriye müteveccih olan bacı aldurub teʿallül ittirmeyesin şöyle ki baʿde't-tenbîh eylemeyüb zikr olan husûslarda inʿat ve muhalefet edecek olur ise yazub ʿarz eylesesin ki hakkından geline şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 12 Safer sene 951/5 Mayıs 1544

Belge:2

Nevrekop kadısına hüküm yazıla ki

Haliya kazâ-i mezbûrede vâkiʿ olan Ahi Çelebi haslarına ʿâmil olan Velcov(?) nam zımminin kefil-i bi'l-malı olmak şartıyla ber-vech-i kefâlet emin olan Hüseyin dergah-ı muʿallama gelub zikr olan haslarda mütemekkin sipâhlerden yeniçeri taifesinden ve gayriden baʿzıları hâsıl olan terekeleri teʿşîr olunmalu oldukda maʿrifetim olmadan kendüler teʿşîr edübve miriye müteveccih olan ʿöşürlerini taleb eyledüğümde teʿallül edübvirmez bu sebeble mal-ı miriye zarar ve bana hayf olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin fi'l-vâkiʿ kaziiye emin-i mezbûrun didüğü gibi ise zikr olan haslar içinde mütemekkin eğer sipâh ve eğer yeniçeri taifesidir ve gayridir onât vechle tenbîh ve tekîd edesin ki hâsıl eyledükleri terekelerini teʿşîr eylemelü

olduklarında a^c ded ve kanûn üzere emin ve kâtib ma^crifetiyle te^cşîr ettirib hâsıl olan ^c öşürlerin bi-kusûr nesne aldurub miri için resm vire ve müfredâtla defter etdüresin kimesneye ta^callül ve nizâ^c ettürmeyesin şöyle ki ba^cde't-tenbîh eslemeyüb emin-i mezbûr ma^crifeti olmadan kendüler te^cşîr edüb ve miriye müteveccih olan ^c öşürlerin vermeyecek olurlarsa yazub kapuma ^carz eylesin haklarından geline şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 13 Safer sene 951/6 Mayıs 1544

Sayfa:152

Belge:1

Gümölcine kadısı Şemse'd-din'e ve Siroz mukâta^câtı nâzırı Halil nam za^cime hüküm yazıla ki:

Haliya Nevrekop kazâsında vâki^c olan Ahi Çelebi haslarına haslarına ^câmil olan Velcov(?) nam zımminin kefil-i bil-malı olmak şartıyla ber-vech-i kefâlet emin olan Hüseyin dergah-ı mu'allama gelub zikr olan haslara ekl-i müslihin için voyvoda dahl eylemekle mahsûlâtı bize te^caddi üzere olub bu sebeble mal-ı miriye zarar ve bana hayf olurdu bildirdi imdi hassa-i hümayûnum için ta^cyîn olunan haslara bi-vech dahl eylemek hayiz değildir buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresiz zikr olan haslara voyvodalar ekl-i müslihin için dahl eyledükleri vâki^c ise men edübhilâf-ı emr ve kanûn bi-vech dahl ettirmeyesiz şöyle ki ba^cde't-tenbîh eslemeyüb eylemeyub hilâf-ı emr ve kanûn haslara ve re'ayasına dahl edecek olurlar ise tehîr eylemeyub isimleri ele yazub dergah-ı mu'allama ^carz eylesiz ki haklarından geline ama haslar recayasının birisinin zâhir olub şer^c-i şerif ve kanûn-ı münif muktezasınca siyâsete müstehâk olduktan sonra toprak kadısı macrifetiyle yerinde siyâset ettüresiz ahar yerlere iletdirmeyesiz ve bedel-i siyâset diyü akçelerin aldirmayasız şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 13 Safer sene 951/6 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Selânik gümrüğünü ziyade ile iltizâm edübemin olan Yaruç(?) mezkûr gümrüğe `Ali nam kimesnenin bevvab olmasın Selânik ve Sidrekapsi kadısı Mevlâna Bayram dergâh-ı mu'allâma <sup>c</sup>arz eylemeğın bundan evvel zikr olan gümrüğe bevvab olan Mahmud <sup>c</sup>arz olunub işbu darendi-i fermân-ı hümayûn mezbûr `Ali yevmî beş akçe ile bevvab ta^cyîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan gümrüğe mezbûr Mahmud yerine bevvab olub şöyle ki vezaif-i hidemat bevvablıktır bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta'yîn olunan yevmî beş akçe 'ulûfenin zikr olan gümrüğe mahsûlünden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârızdan ise kemâ-kân 'avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 16 Saferü'l-muzaffer sene 951/9 Mayıs 1544

Sayfa:153

Belge:1

Kesterye ve ana tabi' olan vilayetde vaki' olan Kamime(?) mukâta'ata müfettiş ta'yîn olunan Pirlepe kadısı Mevlâna 'Alaü'd-din'e ve Manastır kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem sipâh oğlanları cema'atinden elli sekizinci bölükden Mehmed Haren(?) nam kulum Avlonya ve İskenderiye sancâklarında ba'zı bakaya taksil içün gönderilmiş idi mezkûr Mehmed zikr olan sancâkda olan mukata'atından hayli akçe kabz idub hazine-i 'âmire gönderub bel' eylemeden nefsi-i Manastır'da müteveffa olduğu istimâ' olundu ve mezkûr Mehmed'in nefsi-i Manastır'da evleri ve çiftlikleri vardır diyü 'ilâm olunduğu sebebdan buyûrdûm ki hükmi-i şerifim vardukda ile kulum (boş) vardukda bir an ve sa'at tehîr ve terâhi eylemeyub senki müfettiş kadısının kendü nefsinle Manastır'a varub toprak kadısı ile cem' olub mezkûr Muhammed'in evi her kande ise üzere varub müteveffa-i mezbûrun ademlerin ve varislerin getürdüb müteveffa-i mezbûrun bu husûs içün getürdüğü 'arzların ve defterlerin getürdüb defterleri ve 'arzları kabz eyledüğü malımı getürdüb vezn ve 'add etdirib der -kise edübve mühürleyüb haliya varan kuluma teslîm idüb ve kifâyet mikdârı yarar ve mu'temed hîsâr erenleriyle koşub ta'cil dergah-ı mu'alama gönderesiz ve yazub bildirsesiz ve eğer mezkûr Mehmed'in getürdüğü 'arzları ve defterleri bulunmaya vâki' olan muhallefâtın zabt idersiz defter itdüresiz ve yazub bildirsesiz mukâta'atdan ne mikdâr akçe almış ise zâhir olduktan sonra muhallefâtından tahsîl oluna şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 11 Safer'ül-muzaffer sene 951/4 Mayıs 1544

Belge: 2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Narda kadısı Mevlâna Muslihi'd-din dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Narda kazâsında vaki' olan Kalomriye(?) memlehasına re'is olan Mustafa'nın hizmetinde ihmâli ve müsâhelesi olub def'i lazım olmağın Pervâne yarar ve riyâset

hizmetin  uhdesinden gelür kimesne olduğu sebebden tevcîh olunub  arz olundu diyü bildirmiş imdi mezbûr pervane pi ke -i riyâset içün sene ihda ve hamsin ve tis a-mi'e Safer'inin ondördüncü gününde h zane-i  amireme bin akçe teslîm iyled ğ  ecilden bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buy rd m ki:

Varub zikr olan memlahaya mezbûr Mustafa yerine reis olub olagelen  adet ve kanûn üzere riyâset hizmetinde madamki hizmet-i riy setde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığ  olmaya mukaddemâ reis olanlar hizmetleri muk lebesinde neye mutasarrıf olagelm  ler ise bu dahi kanûn üzere ana mutasarrıf olan ol babda kimesne mani  olmaya ve hane-i  av r ziden ise kemâ-k n  av r zın vire şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren f  12 saferü'l-muzaffer sene 951/5 Mayıs 1544

Sayfa: 154

Belge: 1

Edirne Kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Kavak memlahası sene 942 Rebi  'l-evvel'inin yigirmi yedisinde vaki  olan Ağustos evvelinden    yıl mukata aya dutan Maverzi(?) nam zımminin teslîmatından ma ada zimmetinde hayli bâkîyesi olub taleb olundukta mahruse-i Edirne'de mütemekkin ba zı kimesnelerde alımlarum vardır tahsîl olunub mir  olan deyn m içün zabt olunub diyü bild rd ğ  sebebden zimmi-i mezbûr (boş) nam kulum ile gönderildi buy rd m ki:

Hükm-i- erifim ile varduklarında zimmi-i mezbûrun alımları olan kimesnelerin ihzâr ettürüb ve bununla berâber idüb  er le tef    idüb göresiz bi-hasb ' - er  her kimin zimmetinde çok sabit ve zâhir olursa sabit ve zâhir olan safî müteveccih olan yerlerden bi-kusûr tahsîl ettdirib alub der-kise ve mühürleyüb mezkûrun borci  n mezbûr kulumla dergah-ı gönderesin ve yazub bildirsin zimmi-i mezbûrun  er le safî zâhir olub edâsına te all l etd renlerin zimmetlerinde bir akçe bak  kodurmayub cümlesin bi-kusûr tahsîl etdürüb dergâh-ı mu all ma gönderesin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren f  16 Safer sene 951/9 Mayıs 1544

Belge:2

Karaferya kadısına hüküm yazıla ki:

Mora Sanc ğ 'nda vaki  olan Koron kalesi m stahfizlarının sene ihda ve tis a-mi'e Receb ve  aban ve Ramazan aylarında vaki  olan mevaciblerinin otuzbe  bin akçesi bundan evvel sene 939 Cemaziye'l-evvel'inin onbe inde vaki  olan Zekürin(?) on üçünden  azor(?) hasların mukata aya dutan İbrahim veled-i Yasef nam Yahudi

tahvîlinden ve otuzüç bin dokuz yüz otuz akçesi sene 932 Cemaziye'l-evvel'inin onyedisinde vaki° olan Zekürin(?) on üçünden zikr olan haslara ber-vech-i iltizâm emin olan Cemal Halife nam zimminin kaffe-i muhâsebesinden havâle olunub kal°e-i mezbûre kain olan Hürrem havâle hükm-i ile irsâl olundu buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda havâle olunan meblâğ-ı mezbûrun elinde olan hükm-i şerifim mücebince bi-kusûr tahsîl ettirib kendüye teslîm ettiresin te°allül iderlerse esbâblarından ve emlâklarından tahsîl ettirib havâle olunan akçeden zimmetlerinde bir akçe kodurmayasın edâsına kadir olunmazlar ise kefil-i bi'l-mallarından tahsîl ettiresin izhâr-ı °aciz iderlerse mukayyed ve mahbûs mezbûr havâle ile dergâh-ı mu°allâma göndresin varub bildirsin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 12 Safer sene 951/5 Mayıs 1544

Sayfa:155

Belge:1

Draç kadısına hüküm yazıla ki

Bundan akdem kazâ-i mezbûrede vaki° olan ... Kavala mukata°asın kal°a-i mezbûreden °Ali-i Bosna ve Yusuf Arnavud nam kimesnelerin 937 Zi'l-hiccesinin gurrelerinden üç yıla varınca rusûmuyla doksan bir bin iki yüz sekiz akçe muka°taya dutan yüzdokuzbin yüzyigirmi akçe teslîmatları olub onyedibinsekizyüzaltmış akçe ziyadeleri olmağın deftere kayd olunmuş idi haliya şöyle istim°a olunduki zikr olan mukata°-i tarih-i mezbûreden Pir °Ali nam emini on bin akçe dahi ziyade idüb yüz bin akçe mukata°aya alub ba°dehû Dervinyan kal°ası bölükbaşlarından Manastırlu Karagöz onbeşbin akçe dahi ziyade idüb yüzonbeşbin akçe mukata°aya alub Yunus kethüda kefil-i bi'l-mal olmuş idi mezkûrdan sonra Draç kal°asından çavuş Mustafa ve °Abdi bin Mustafa nam bölükbaşlar beşbin akçe dahi ziyade idüb mukat°a anların üzerlerinde ahz oldu diyü imdi buyûrdûm ki

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir sa°at tehîr ve terâhi eylemeyub mezkûr çavuş Mustafa ve şerîki olan °Abdi'yi ve anlardan mukaddem yüzonbeşbin akçeye dutan manastırlu Karagöz'ü ve kefil olan Yunus'un götürdüb vesâir ehl-i vukûf olub ihzâr lazım olmayanları cem°edübbu husûs onât vechile teftîş ve tefahhus edüb ma°lûm edüb göresin fi'l-vaki° kazıyye dergâh-ı mu°allâmda i°lâm olunduğu üzere olub mezkûrlar sonradan ziyade eyleyüb varub mübâşeret eylemişler ise göresin mezkûr mukata°a Karagöz ve Yunus üzerlerinde mi aher olmuşdur veyâhûd çavuş Mustafa ve Abdi üzerlerinde mi aher olmuştur sıhhati üzere ma°lûm edindikten

sonra zimmetlerinde ne-mikdâr malın zâhir olursa bir an ve bir sa'at eman ve mecal vermeyüb zâhir olan malımı müteveccih olan yerlerden bi-kusûr tahsîl ettirib alub derkise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerunle dergâh-ı mu'allama gönderesin ve yazub bildüresin zimmetinde malım zâhir olub edâsına te'allül idenlerin esbâbından ve emlâkından sattırıp kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe kodurmayasın ve muhtaç-ı 'arz olan kaziyye-i dahi yazub bildirsin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 18 Safer sene 951/11 Mayıs 1544

Sayfa:156

Belge:1

Mora sancâğı beğine ve Kalavirina kadısı Mevlâna Muslihi'd-din'e ve Mora mukat'âtı nâzırı 'Alaü'd-din'e hüküm yazıla ki:

Bundan evvel sene 935 Muharrem'in yigirmi beşinden Kalavirina hasların üç yıla üç yüz elli bin akçe safî teslîme ber-vech-i iltizâm emin olan Anderya nam zimminin ... gayri zimmetinde yüz bin dokuz yüz kırk dokuz akçe bâkîyesi olduğu ecilden sabıka Mora mukata'atı nâzırı olan Hasan zimmi-i mezbûru Balyabadra kal'asında habs eylemiş idi haliya kal'a-i mezbûre ve dizdârı Mirza mültezim mezbûrun bir mikdâr akçesin alub habisten ıtlâk eylemiştir diyü istim'a olundu imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerîfim vardukda bu husûs ikdâm ve ihtimâm ile ehl-i vukûfdan onât vechile teftîş idüb göresiz mezkûr zimminin miriye deyni olmağın sabıka kal'ada habs olunmuş iken zimmi-i mezbûrun dizdârı habsdan ıtlâk eylediği vâki' midir ve sebebiyle habsden ıtlak olunmuşdur tamam asıl ve sıhhati üzere ma'lûm edindikden sonra mezbûr mültezim ıtlâkına kayd olunduğu zâhir ola ol-caniblerde tecessüs ve tefahhüs ettirib buldurub ande olan havâle kullarıyla ve yarar mu'temed hîsârenleriyle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildirsin ve kaziyye ne-vechle sabit ve zâhir olur ise vuku'ü üzere mufassal yazub dergâh-ı mu'allâma 'arz eylesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren 12 Safer sene 951/5 Mayıs 1544

Belge:2

Edirne Kadısına hüküm yazıla ki

Haliya kazâ-i mezbûrede vâki' olan Dursun evkâfî mütevellisi dergâh-ı mu'allâma adem gönderüb kazâ-i mezbûreye tabî' Çobanviranı nam vakf karyenin vâki' olan bivesi ve kaçgununa ve beytü'l-malına ve mal-ı gayib ve mal-ı mefkûduna kazâ-i mezbûrede vâki' olan beytü'l-mal ve mal-ı gayib ve mal-ı mefkûd 'amilleri elimizde

olan mülk-i namiye ve vakfiyeye muhâlif dahl iderler bu husûslarda mal-ı vakfa zarar olur diyü bildirdi imdi gerekdir ki:

Hük-m-i şerifim vardukda kazâ-i mezbûrede olan bive ve beytü'l-mal ve mal-ı gayib ve mal-ı mevkûd  amillerini ihzâr ettirib ve mütevelli-i mezbûr ile berâber edüb teftîş ed b ve mütevellinin elinde olan mülk-i namiye ve vakfiyeye nazr edüb göresin karye-yi mezbûrede v ki  olan bive ve kaçgun ve beyt 'l-mal ve mal-ı gayib ve mal-ı mevkud vakfa hâsıl kayd olunmuş iken mülk-i namiye ve vakfiyeye muhâlif  amiller dahl eyledükleri v ki  ise mülk-i namiye ve vakfiyeye muhâlif dahl ettirmeyesiz v ki  olanı evkâf-ı mezbûre mütevellisine zabt ettüresiz ve illâ kazıyye muhtaç  arz ise yazub bildiresin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren f  17Safer 'l-muzaffer sene 951/10 Mayıs 1544

Sayfa:157

Belge:1

Koron kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya kazâ-i mezbûrede v ki  olan haslar re ay sı kapuma adem gönderüb ismi olan kimesne hâsıl eyled   m z terekeden ve s ireden ve revgan-ı zeytden ves ireden miriye müteveccih olan    r m z   ayn ile almayub üzerimizde koyup gidub sonra gelub ziyade bah  ile bizden akçe taleb ider bu husûsda bize hayfdır diyü bildirmişler imdi gerekdir ki:

H k-m-i şerifim vardukda zikr olan kadılar emini ihzâr etdirüb ve mezkûr haslar ah lileri ile berâber ed bteft   ed bg resin hâsıl eyledükleri terekemizi ves irlerimizi ve gayri zeyt vesâir hub b tı ne mikdâr eyledükde miriye müteveccih    r lerin almayub üzerlerinde koyub gid b sonra gelüb ziyade bah  ile akçe taleb iderse  ayn ile    r lerin aldurub ziyade bah  ile akçe taleb itdirmeyesin ve illâ kazıyyeleri bir dürlü dahi olub muhtaç-ı  arz ise tehîr eylemeyüb yazub dergâh-ı mu all ma  arz eylesin sonra emr-i celilü'l-kadrim nevehile sadır olursa m cebi ile  amel itdiresin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren f  18 Saferü'l-muzaffer sene 951/11 Mayıs 1544

Belge:2

Rize kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu all ma  arz gönderub Simov nam rahib gelüb kazâ-i mezbûrede v ki  v ki  olan Ayayorgi manastırına berât-ı hümâyûn ile medropolid ta y n olunuvirdim eyle olsa elinde olan ber tım m cebince medropolid ta y n olduğum kefereden ayin- batılamız üzere miri içün cem  olunagelen rusûmu taleb eyled   mde

ba'zıları te'allül edüb virmezler bu husûsda bana hayf ve mal-ı miriye zarar olur didiğün bildirmişsin imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda mezbûr rahibin elinde olan berâtına nazar edüb göresin mezkûr manastıra medropolid olub ve bi'l-fi'il medropolidliğ elinde mukarrer ise medropolid ta'yîn olunduğu kefereden ayin-i batılları üzere kadimden miri içün cem' olunagelen rusûmu taleb eyledükde ba'zıları te'allül eyledükleri vâkî ise ayin-i batılları üzere kadimden cem' olunageldüğü rusûmu olunu gelen 'adet üzere girü cem' etdirüb kimesneye te'allül ettirmeyesin ama olugelen ayinlerine muhâlif mezbûr medropolide iş etdirüb re'ayâya zulm ve hayf etdirmeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fi 18 Saferü'l-muzaffer sene 951/11 Mayıs 1544

Sayfa:158

Belge:1

Nevrekop kadısına hüküm:

Haliya taht-ı kazânızda vâki olan Ahi çelebi haslarına 'âmil olan Velçov(?) nam zımminin kefil-i bi'l-malı olmak şartıyla emin olan Hüseyin dergâh-ı mu'allâma gelüb zıkr olan haslar re'ayâsından ba'zıları celâ-yı vatan edüb aher karyelere varub sakın olmuşlardır eyle olsa mütemekkin oldukları yerlerde miriye müteveccih rusûmlarını taleb eyledüğünde te'allül edüb virmezler bu sebeble mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi buyûrdüm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin fi'l-vâki kazıyye emin-i mezbûrun i'âm eyledüğü gibi ise zıkr olan haslar re'ayâsından varub aher karyelerde mütemekkin olan kimlerdir ve kaç nefer kimesnedir ve varub sakın olanı ne-mikdâr zaman olmuşdur tamam asıl ve sıhhati üzere ma'lûm edindikden sonra şöyle ki varub sakın olanı on yıldan akl ise kanûn üzere girü yerlerine getürdüb tevattun etdüresin ve illâ on yıl ve dahi ziyade ise sakın oldukları yerlerde kanûn üzere miriye müteveccih rüsûmların aldurub miri içün emin-i mezbûra zabt ettirib ve müfredâtla defter etdüresin kimesneye te'allül ve nizâ etdirmeyesin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fi 17 Saferü'l-muzaffer sene 951/10 Mayıs 1544

Makbul olmadı.

Belge:2

Nevrekop kadısına hüküm yazıla ki

Haliya taht-ı kazânızda vâki olan Ahi Çelebi haslarına 'âmil olan Velçov(?) nam zımminin kefil-i bi'l-malı olmak şartıyla emin olan Hüseyin dergâh-ı mu'allâma gelüb

kazâ-i mezbûrede vâki° olan Neşka(?) nam karye kurbunda Büyük Beledka(?) ve Dinç(?) ve Baladca(?) demekle ma°rûf yaylaklar rûsûmu kadimden zikr olan haslar ile bile zabt olunugelüb ve vilayet defterinde dâhi bu vechle mukayyed iken haricden ba°zı kimesneler gelüb zikr olan yaylaklar rûsûmuna dahl iderler bu sebeble mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin zikr olan yaylaklar kadimden hassa-i hümayûnum için zabt olunagelüb ve vilayet defterinde dâhi ol-vechle mukayyed iken hilâf-ı emr ve kanûn haricden gelüb dahl eyledükleri vâki° ise hilâf-ı emir ve defter haricden kimesneyi dahl ettirmeyesin vâki° olan yaylak rûsûmların miri için emin-i mezbûra zabt etdirib müfredâtla defter etdiresin şöyle ki zikr olan yaylakların vâki° olan rûsûmuna hilâf-ı emr haricden ba°zı kimesneler dahl idüb malıma zarar idecek olurlar ise ne asıl kimesneler dahl eyledüğün tehîr eylemeyüb isimleri ile yazub dergâh-ı mu°allâma °arz eylesin ki haklarından geline şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 17 Saferü'l-muzaffer sene 951/10 Mayıs 1544

Sayfa:159

Belge:1

Mora kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan evvel taht-ı kazânızda vâki° olan °İsa ve İneği(?) nam karyelere sene 947 Cemazıyyel-evvelinin yigirmisinden üç yıla varınca rûsûmuyla yigirmi beş bin üç yüz elli akçe mukâtâ°aya dutan Hüseyin nam °âmilin teslîmatından mâ°adâ zimmetinde altı bin yedi yüz on akçe bâkîyesi olub taleb oldukda tahvîlim içinde bundan evvel zikr olan karyelere °âmil olan Hüseyin ve Yusuf nam kimesneler asl-ı mal-ı miri bel° eylemişlerdir yerlü yerinden teftîş olmasun ve bundan gayri re°ayâ zimmetlerinde kalmış bâkîyelerüm vardır ol dahi teftîş-i kifâyet eylemeyi kayd(silik) olunub zâhir olan mal-ı miri tahsîl olunub kendü malından edâ edeyim diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim (boş) nam kulum vardukda göresin fi'l-vâki° mezbûr Hüseyin ve Yusuf büyük tahvîl içinde zikr olan karyelere °âmil olmuşlar ise mezkûrları ihzâr itdirib eyyâm-ı mübâşeretlerinde zabt ve kabz eyledükleri mahsûlâtı °amil-i mezbûr muvacehesinde yerlü yerinde teftîş edüb bi-hasbüş-şer° zâhir olan bâkîyeleri tamam asıl ve sıhhat üzere ma°lûm edündükden sonra müfredâtla defter ettirüb ve bundan gayri °amil-i mezkûrun re°ayâ zimmetlerinde olan bâkîyelerin tefrtîş edüb defter etdirüb tahsîl etdirüb alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla yarar adamlar dergâh-ı

mu'callâma gönderesin ve yazub bildüresin defter mücebince zâhir olan malımın edâsına te'allül idenlerün esbâblarını tahsîl ettirib kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın ba'dehû göresin tahsîl olunan mal-ı miri 'âmil-i mezbûrun mukayyed olan borcuna ve ... fihâ ve illâ bâkîyesi kendünden tahsîl ettirüb te'allül iderlerse emlâkından ve esbâbından tahsîl etdüresin kifâyet eylemeyesin kefil-i bi'l-mallarından tahsîl etdürüb kapuma gönderesin zimmelerinde bir akçe bâkî kodurmayasın ihzâr-ı 'aciz iderler ise kendüye vekilleri mukayyed ve mahbûs mezbûr kapuma koşub kapuma göndersin ve yazub bildirsin birdürlü dahi eylemeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren 17 Saferü'l-muzaffer sene 951 /10 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâta'ât nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Selânik memlehası tuzcuları dergâh-ı mu'callâma gelüb eminimiz olan kimesne na-baliğ oğlanlarımızdan ve tuzcu zevaidinin dahi na-baliğ oğlanlarından ispençe taleb ider bu husûsda bize hayfdır diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda emin-i mezbûru ihzâr etdirib ve bunlar ile berâber idüb teftîş edüb göresiz bunların ve tuzcu zevaidinin na-baliğ oğlanlarından ispençe taleb olunduğu vâki' ise men' idüb hilâf-ı emr ve kanûn na-baliğ oğlanlarından ispençe taleb itdirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 18 Saferü'l-muzaffer sene 951/11 Mayıs 1544

Sayfa:160

Belge:1

Narda kadısına ve mukata'at nâzırı 'Abdu'r-rahim'e hüküm yazıla ki:

Bundan evvela sene 942 Ramazan'ının ikisinde vâki' olan Mart evvelinden bu gadar(?) bâkî ve anlara tabi' olan hasları üç yıla ikiyüzbin akçeye iltizâm eden Mahmud nam kulumun üç yıllık muhâsebesi görölübve ber-müceb-i muhâsebe zâhir olan malım tahsîl olunub hızâne-i 'amireme gelmek ve mühim olduğu sebebden buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile (boş) nam kulum vardukda tehîr ve tevakkuf eylemeyüb mezbûr Mahmud'u mezkûr kulumla ihzâr ettirüb mültezim-i mezbûr ile ve kendü nefsin ile zikr olan hasların üzerine varub kaini vesâir mübaşir olub ihzâr lazım olanları ihzâr ettirib evvela kайдen müfredât defterlerin taleb idüb ba'dehû yerlü yerinden onât vechle dikkat ve ihdimâm üzere teftîş edübgöresiz gıllatdan ve buğdaydan ne mikdâr

nesne hâsıl olmuş ise tamam asıl ve sıhhati ile ma'îlûm edindikden sonra müfredâtla defter etdüresiz ba'adehü 'aded ve kanûn üzere müfredât defterinin zeyline muhabesin yazub imzâlayub ve mühürleyüb ve ber-mûceb-i muhâsebe zâhir olan malımı müteveccih olan yerlerde taleb edüb alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar adamlarunuz ve kifâyet-i kadri mu'temed hîsâr erenleriyle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildiresin ber-mûceb-i muhâsebe ve kesr-i iltizâm zâhir olan malından kimesne zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayub cümlesin bi-kusûr tahsîl ettirib dergâh-ı mu'allâma gönderesiz zimmetlerinde malın zâhir olub edâsına te'allül edenlerün esbâb ve emlâkından tahsîl ettirib zimmetlerinde bir akçe bâkî kodurmayasın sa'y edüb bu def'a emin-i mezbûrun alâkasın kat' idüb tekrâr hükm ve kul gönderilmeli muhtâc etdirmeyesiz ve mufassal yazub bilduresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 17 Saferü'l-muzaffer sene 951/10 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a mukata'at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Mahruse-i Selânik ve ana tabi' mukâta'âta ve haslara kâtib olanlar vâki' olanlar mahsûllâtı müfredâtla yazduklarında mücelled deftere yazmayub evraka yazdukları sebebdan hayli muhâsebede mabeynde hayli mal-ı miri zayi' olur imiş imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifm vardukda tehîr eylemeyüb zikr olan mukâta'ât ve haslarda kâtib olanları getürdüb onât vechle tenbîh edesin ki mukâta'âtın ve haslarun vâki' olan mahsûllâtı rûz be-rûz müfredâtla yazmalu olduklarında min-ba'd mücelled deftere yazub evraka yazmayalar ve yazdırmayasız ki bu sebeble mabeynde mal-ı miri zayi' olmalı olmaya şöyle ki ba'de't-tenbîh eslemeyüb vâki' olan mahsûllâtı müfredâtla yazmalu olduklarında mücelled deftere yazmayub evraka yazan kâtiblerin yerlerin aher kimesnelere tevcih edüb yazub bildüresiz ki yerleri eyle virile eminler ve kâtiblar yazdukları defteri nâzıra getirüb ol-defteriyle teftîş olunub re'ayânın gelmâyanlarına muvâki' midir muhâlif mezkûruyla tashîh oluna mabeynde nesne bel' ve ketm olunmaya şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 18 Safer sene 951/11 Mayıs 1544

Sayfa:161

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Ohri kadısı Mevlâna ‘Alaü’-d-din’in dergâh-ı mu‘allâma ‘arz gönderib Ohri iskelesine tâbi‘ Şinani(?) ve Dul(?) ve Zahov(?) nam dalyânlar yevmî üç akçe ile kâtib olan Mehmed Hasan ihtarıyla ferâgât edüb yeri mahlûl olamağın Mustafa yarar ve kitâbet hizmetinin ‘uhdesinden gelür kimesne olduğu sebebden tevcîh olunub ‘arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan kitâbet yevmî üç akçe ile mezbûr Mustafa’ya ta‘yîn olunub bu berât-ı hümâyûnumu virdüm ve buyûrdüm ki:

Varub zikr olan dalyânlar mezbûr Mehmed yerine kâtib olub vâki‘ olan mahsûlâtı ruz be-rûz müfredâtla yazub mücelled defter edib hariç-i defter nesne komaya ve dergâh-ı mu‘allâma muhâsebe gönderilmeli oldukda ‘aded ve kanûn üzere müfredât defterinin zeyline muhâsebesin yazub ve kaziyye imzâladub ve mühürledüb göndere ve hâsıl olan akçede kâtib-i mezbûrun mührü bile ola madamki hizmet-i kitâbetinde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya ta‘yîn olunan yevmî üç akçe ‘ulufesin zikr olan dalyânlar mahsûlünden harç-ı ‘âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i ‘avârizdan ise kemâ-kân ‘avârizın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 18 Safer sene 951/11 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik kadısına hüküm yazıla ki

Haliya Selânik memlehalârinin tuzcuları kapuma gelüb zikr olunan memlehalara mu‘âfiyet ile tuzcu kayd olunuvirirüz ol-vechle olduğumuza selâtin-i kaziyeden elimizde ahkâm-ı şerife dahi vardır ‘aded üzere memlehada vâki‘ olan tuzculuk hizmetin edâ ider iken sâir re‘ayâ gibi bize dâhi ‘avâriz teklif olunur bu husûsda bize hayfdır diyü bildirdiler imdi buyûrdüm ki:

Hüküm-i şerifim vardukda teftîş edib göresiz zikr olan tuzcular kadimden memleha-i mezbûreye tuzcu kayd olunub ve vâki‘ olan tuzculuk hizmetin edâ edib kusûrları yoğ iken sâir re‘ayâ gibi bunlara dâhi ‘avâriz teklif olunduğu vâki‘ ise bunların tuzculukları mukâbelesinde mu‘âfiyetleri husûsu için ellerinde olan ahkâm-ı şerifede ve vilayet-i defter ne-vechle mukayyed ise malum edinüb ve selâtin-i kaziyyeden virilen ahkâm-ı şerifenin hilâfına sonradan hüküm varmamış ise ellerinde olan ahkâm-ı şerifeye vilayet defterine muhâlif bunlara nesne teklif ettirmeyesin şöyle bilesiz diyü

Tahrîren fî 18 Saferü'l-muzaffer sene 951/11 Mayıs 1544

Sayfa:162

Belge:1

Narda kadısına ve mukâta'ât nâzırı 'Abdu'r-rahim'e hüküm yazıla ki

Haliya Narda memlehası emini Ahmed nam kulum dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderib Narda memlehaları tuzcularının ba'zıları bacadâr ve ba'zıları 'âmil olub kendü kolaylarında olub memlehada tuz hâsıl olacak vakitte memlehaya gelib vâki' olan tuzculuk hizmetini eylememekle memlehada cüzvî tuz işlenüb mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda memleha-i mezbûreye tuzcu kayd olunan kimesneleri min-ba'd ol-asl hizmetlerde istihdâm itdirmeyesiz ve kendülerü getürdüb onât vechle tenbîh ve tekîd idesiz ki tuz işlenecek mevsim oldukda kendü nefsleriyle memlehaya varub vâki' olan tuzculuk hizmetin edâ idüb ve akar ve müstevfî tuz işlemeyeler şöyle ki ba'de't-tenbîh eslemeyüb memleha-i mezbûrede tuz hâsıl olacak vakitte memleha tuzcularından ba'zıları kendü nefsleriyle gelüb tuzculuk hizmeti eylemeyeler ol-asl tuzcular muhkem iş etdirüb tuz işletdirmiş olmaya şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 18 Saferü'l-muzaffer sene 951/11 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Ağrıboz sancâğında vâki' olan hassa mukâta'âta müfettiş ta'yîn olunan İstefa kadı Mevlâna Tace'd-din dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Ezdin(?) memlehasında yevmî ikişer akçe ile bekçi olan Bali ve Mehmed nam kimesneler hizmetlerin edâ eylemeyüb ref'i lazım olmağın Mustafa yarar ve bekçilik hizmetinin 'uhdesinden gelür kimesne olduğu memleha-i mezbûre emin ve 'âmilleri i'lâm eyledikleri sebebden tevcîh olunub 'arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan bekçilikler yevmî dört akçe ile mezbûr Mustafa'ya ta'yîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlehaya mezbûrân Bali ve Mehmed yerine bekçi olub şöyle ki vezâif-i hıdemât bekçiliktir bi-kusûr müeddi kaldıktansonra ta'yîn olunan yevmî dört akçe 'ulufesin memleha-i mezbûre mahsûlâtından harc-ı 'âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârızıyeden ise kemâ-kân 'avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 19 Saferü'l-muzaffer sene 951/12 Mayıs 1544

Sayfa:163

Belge:1

Selânik kadısı ve mukâta'ât nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Selânikte ve haricde vaki olan kurâda olan bağlardan nice kimesnenin bağlarının hâsıl olmayub ... kalub ve nice kimesnelerin dahi Bursa'da bağları olub defterde mukayyed olmamağın nesne alunmayub mal-ı miriye ve re'âyaya zarar olur imiş imdi her yedi yılda bir def'a bağlar hasat olunub harâb olan bağlar defterden ihrâç olunub ve bu bâkîyeleri defterde kayd olunagelmışdir buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresiz zıkr olan bağlar kanûn üzere yedi yıldan tecavüz idüb ölçülmeyüb kalmış ise ki zâhir ola kadimden şimdiiyedeğın ol bağlar ölçülü gelen mühürlü sahih ölçü urgânı her kande mahfûz ise buldurub getürdüb ol urgan ile evvela ma'mûr üzere bağları ve andan gayrinin ... defterden hariç olan bağları olagelen 'aded ve kanûn üzere sahipleri ma'rifetleriyle ölçüddürüb her bir pare bağ ne-mikdâr dönüm zâhir olursa sahipleri kimler ise müfredâtla mufassal defter eyleyesiz ve harâb olub 'amilden kalan bağları dahi ölçüddürüb ne kadar harâb bağlar zâhir olursa anlardâhi harâb üzere defter eyleyüb defterin bir suretin nişanlayub ve mühürleyüb dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve bir suretin dahi gedik nişanlayub eminin eline veresiz min-ba'ad bağ-ı rûsûmlara ol defter mücebinece aldirdub ammâ bu husûsa kimesne meyl ve muhâbâ ve tevcîh dahi sebep olub ve ba'zıları ölçmeyüb kalmakdan ziyade hazer edesiz ber-vechle ihtimâm ve 'adâlet eyleyesiz ki ma'mur olan bağlar harâb idene ve harâb olan bağlar ma'mur idene telbîs ve tezvîr ile deftere kayd olunmakdan ziyade ısrâr eyleyesiz ve bağlar ölçmekde dahi bile mübâşir olanlara kendüler için kimesneden akçe aldirmayasız ve te'addi etdirmeyesiz tamam-ı 'adâlet üzere ma'mur olasız ma'mur ve harâb olanın harâb üzere defter eyleyesiz ve illâ sonra hilâf-ı emr ide olduğu zâhir olacak olursa senden bilinür ana göre ikdâm ve ihtimâm külli eylemeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 18 Safer sene 951/11 Mayıs 1544

Belge:2

Vech-i tezkire oldur ki:

Kılar-ı 'amire maslâhâtı için gönderilen develerin(?) ile bile koşulan Yani nam zımmi gelüb hizmetin edâ eyledi kimesne mani' olmaya

Tahrîren fî 19 Saferü'l-muzaffer sene 951

Sayfa:164**Belge:1**

Gümölcine kadısı Mevlâna Şemse'd-din'e ve mukâta'ât nâzırı Halil nam za'ime hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu'allâmda şöyle istimâ olunduki Çetroz memlehası için ta'yîn olunan tuzcularun hayli zevâidi olub vâki olan ispençelerin memlaha zaidi ve isimleri mabeynlerinde bel olunur imiş imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda tehîr itmeyüb kendü nefsin ile memlaha-i mezbûreye tuzcu kayd olunan karyelerün üzerine varub onât vechle ehl-i vukûf ma'riyetleriyle teftîş edüb göresiz memlaha-i mezbûre için ta'yîn olunub edâ-yı hizmet eyleyen kaç nefer ve kaç zaidi neferdir tuzculuk hizmeti idenlerden gayri zaid olanların vâki olan ispençelerin kimler alub zabt iderler ve alub zabt idenler ne zamandan berü alub zabt eylemişlerdir ve ne-mikdâr akçe zabt eylemişlerdir ve temessük ile zabt iddireler tamam asıl ve sahîh üzere ma'lûm edindükden sonra 'ale'l-esâmi defter idüb defterin imzâlayub ve mühürleyüb yarar ademlerunuz dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve mufassal yazub bildirsin sonra emr-i şerifim ne vechle sadır olursa onunla 'amel idesiz şöyle bilesiz diyü

Tahrîren fî 19 Safer sene 951/12 Mayıs 1544

Belge:2

Kesterye ve Pirlepe kadılarına hüküm yazıla ki:

Sabika Kesterye kadısı olan Mevlâna Muhyi'd-din dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb bundan akdem tarih-i muhtelif ile Kesterye ze'âmetine ve dalyânlarına ve bu kaçgu(n) haslarıyla tüfekçi Bali ze'âmetine ber-vech-i iltizâm emin olan Hüseyin'in vârid olan emr-i şerif mücebince mukâta'ât nâzırı Oruc bendeleri ma'rifetiyle muhâsebesi görölüb zimmetinde lazım gelen mal-ı miri taleb olundukda husûs-ı kazıyyeyi mukaddemâ teftîş eden kuzâtın imzâlu defterleri ve hüccetleri ile emin-i mezbûr zimmetde hayli bâkî gösterdüğünde Ohuluştâ(?) nam karyede üç senede elli beş bin akçe bâkî gösterüb lakin görülen muhâsebeler mücebince mezkûr karyeden sene-i evveliden sekiz bin dokuz yüz yigirmi yedi akçe ve sene-i saniyeden on bir bin iki yüz yigirmi yedi akçe ve sene-i saliseden on sekiz bin otuz ... iki akçe etdüğü tahvilden karye-i mezbûre zimmileri zimmetinde otuz sekiz bin beş yüz yigirmi altı akçe zâhir olub tahsîl için gelen havâle ile nâzır-ı mezbûrun ademisi karyeyi mezbûreye varduklarında ahaliyi karye-i mezbûreden bir ferd yanlarına gelmeyüb gıybet eylemek

tekrâr mu'temed-i ʿaleyh müslümanlar ile bu fakirin ve nâzır-ı mezbûrun ademisini gönderüb şerʿiyye daʿvet olunduklarından itaʿat-i şerʿ itmeyüb emin-i mezbûru katl iderüz ve bâkîyeden bir akçe ve bir habbe virmezüz diyü cevâb virub dâhi ziyâde ikdâm olundukda fesâd (s.165) olub mabeynde telef-i nefis olunmakdan ihtirâz olunub ʿarz olundu diyü bildirmiş imdi emin-i mezbûr Hüseyin'in zimmetinde (boş) akçe bâkîyeleri vardır taleb olundukda zıkr olan bâkîyeler zimmi reʿâyadadır bu husûsda müfettiş kadılardan elimde imzâlu defterler ve hüccetlerim vardır ve bu husûs için mukaddemâ havâle taʿyîn olunan Mesih(?) nam kula zıkr olan defterler ve hüccetler mûcebince yüz elli yedi bin akçe alınmak için hükm eylediler idi seksen iki bin akçesini alub mâʿadâsı reʿâya zimmetlerinde kalmışdır diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir saʿat tehîr ve terâhi eylemeyüb bu husûsa kendü nefsleri ile mübâşeret edüb mültezim-i mezbûrun bâkîyesi olan karyelerden Mevlâna-yı mezbûrun ʿarz eyledüğü Ohuluştâ(?) nam karye halkını getürdüb emin-i mezbûr ile müvâcehe idüb bi-hasbü'ş-şerʿ ve'l-kanûn zimmetlerinde mukayyed olan bâkîyelerin bir an ve bir saʿat emân ve mecâl vormeyüb cümlesin tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla kapuma gönderesiz zimmetinde malım zâhir olupedâsına taallül idenlerin esbâbından ve satdırub illâ sen ʿinâd idenleri te'dîb edüb muhâlefet edenleri yazub ʿarz idesin ve bundan gayri mültezim-i mezbûrun sâir bâkîyeleri olan kimesneleri dahi getürdüb kendüsüyle berâber edüb bi-hasbü'ş-şerʿ ve'l-kanûn sabit ve zâhir olan bâkîyelerin müteveccih olan yerlerden bi-kusûr tahsîl ettirib kapuma gönderesiz ve kendü zimmetine müteveccih olanı dâhi kendüden ve kefil-i bi'l-mallarından tahsîl ettüresiz ve'l-hâsıl saʿy edüb mültezim-i mezbûrun bu defʿa külliyyen ʿalakasın katʿ edüb tekrâr hükm ve kul gönderilmeğe muhtâç ittirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 19 Saferü'l-muzaffer sene 951/12 Mayıs 1544

Sayfa:165

Belge:2

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâtaʿât nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Mahruse-i İstanbul'da bina olunan ʿimaret-i cedid maslâhatı için mahruse-i Selânik'de mermerleri gemilere tahmîl edüb bunda İstanbul'a gönderesiz diyü hükm gönderilmişdir imdi buyûrdûm ki:

Hüküm-i şerifim vardukda zikr olan mermerler tahmîl olunub mahruse-i İstanbul'a gelecek gemiler hacet ve lazım oldukda tehîr ve terâhi eylemeyüb anda Selânik'de bulunan rencber gemilerinden navlûn ile kifâyet mikdârı gemi kadârın edüb hüküm-i şerifim mûcebince emr olunan mermerleri gemilere tahmîl ettirib mahruse-i İstanbul'a gönderesiz ve navlunu vesâir harc-ı içün lazım olan akçeyi anda olan mukâta'âtdan sarf ettiresiz ve ne mikdâr akçe sarf olunduğun yazub bildiresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 19 Safer sene 951/12 Mayıs 1544

EL CÜZÜ'R-RABİ'

Sayfa:166

Belge:1

Edirne kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya mahruse-i Edirne'de mukâta'ât nâzırı Muslihi'd-din dergâh-ı mu'allâma gelüb mahruse-i mezbûre kurbunda vâki' olan defr-i(?) Bigor değirmenleri dimekle ma'rûf miri değirmenlerinin seddleri ve zikr olan değirmenlere gelecek mahalde olan köprüsü meremmete muhtaç olmuştur eyle olsa zikr olan değirmenleri ve köprü'nün meremmeti ve hidmeti mukâbelesinde mu'âf olan ahali-i karye değirmenlerin ve köprü'nün meremmeti teklif olundukda 'inâd iderler diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hüküm-i şerifim vardukda zikr olan değirmenlerin meremmeti ve hidmeti mukâbelesinde mu'âf olan ahali-i karyeyi götürdüb değirmenlerün sedlerini ve değirmene 'araba gelecek mahalde olan köprü kadimden idegeldüklerü 'aded üzere istihkâm üzere meremmet ettirib itmâm etdüresiz ve harç içün lazım olan akçeyi zikr olan değirmenler mahsülünden alub sarf ettüresiz ve ne mikdâr akçe harç olunur ise müfredâtla defter ettiresiz ve defter imzâlayub ve mühürleyüb dergâh-ı mu'allâma yazub gönderesiz ve yazub bildiresiz ammâ bu bahâne ile ziyade akçe harç olunub malım babında isrâf ve itlâk olunmakdan ziyade hazer idesiz ve mezkûr değirmenler hizmeti ve meremmeti içün mu'âfiyet ile ta'yîn olunan karye ahalilerine onât vechle tenbîh ve tekîd idesiz ki min-ba'ad zikr olan değirmenlerin ve köprü'nün meremmeti lazım oldukda kadimden idegeldükleri 'aded üzere vâki' olan hizmetlerin edâ edüb meremmete muhtaç olan yerlerin meremmet eylemekden te'allül ve 'inad eylemeyeler şöyle ki ba'de't-tenbîh eslemeyüb 'inad ve muhâlefet iderlerse yazub kapuma 'arz eylesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 19 Safer sene 951/12 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya mahruse-i Edirne'de mukâta'ât nâzırı Muslihi'd-din dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb mahruse-i Edirne'de vâki' olan kapânına müte'allik Kurt(?) yolunda yevmî üç akçe ile bacdâr olan Pervâne'nin hizmetinde ihmali ve müsahesi olup ref'i lazım olmağın Hasan yarar ve bu hizmetin 'uhdesinden gelür kimesne olduğu sebebdan tevcîh olunub 'arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan bacdârlık yevmî üç akçe ile mezbûr Hasan'a ta'yîn olunub bu berât-ı hümâyûnu virdum ve buyûrdûm ki

Varub zikr olan Kurt(?) yolunda mezbûr Pervane yerine bacdâr olup şöyle ki vezâif-i hidemât bacdârlıktır bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta'yîn olunan yevmî üç akçe 'ulufesin kapan-ı mezbûre mahsûlünden harç-ı 'âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârizdan ise kemâ-kân 'avârizın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fi 24 Saferü'l-muzaffer sene 951/17 Mayıs 1544

Sayfa:167

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Ohri kadısı Mevlâna Alaü'd-din dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Ohri'ye tabi' Usturuga(?) dalyânlarına yevmî dört akçe ile kâtib olan 'Ali kendü vilayetinde olup hizmet-i mezbûre hali ve mahlûl kaldüğun mukâta'a-i mezbûre emin i'âm eylemeyin bunda ol kazâ-i mezbûreye tabi' ve Piştafi(?) ve Zahıblum(?) dalyânlarına kâtib olup Hasan ihtiyârıyla ferâğât eden Muhammed yarar ve maslahat gûzar ve kitâbet 'uhdesinden gelür kimesne olduğu sebebdan tevcîh olunub 'arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan kitâbet yevmî dört akçe ile mezbûr Muhammed ta'yîn olunub bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan dalyânlara mezbûr 'Ali yerine kâtib olup vâki' olan mahsûlâtı ruz be-ruz müfredâtla yazub mücellad defter edüb hariç-i defter nesne komaya ve dergâh-ı mu'allâma muhâsebe gönderilmeli oldukda 'aded ve kanûn üzere müfredât defterinin zeylinemuhâsebesin yazub ve kaziyye imzâladub ve mühürledüb göndere ve hâsıl olan akçede kâtib-i mezbûrun mührü bile ola madamki hizmed-i kitâbetde istikâmet üzere olup kusûru ve yaramazlığı olmaya ta'yîn olunan yevmî dört akçe 'ulufesi zikr olan dalyânlar mahsûlünden harc-ı 'amilinden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârizdan ise kemâ-kân avârizınınvire şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 20 Saferü'l-muzaffer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

Timurhîsâr kadısına hüküm yazıla ki

Haliya kazâ-i mezbûreye tabî Oğradanya(?) nam hassa karye keferesi kapuma adam gönderüb eminimiz olan kimesne ispençelerimiz cem° oldukda defter mücebince almayub ziyade taleb ider ve hâsıl eyledüğümüz terekelerimizden miriye müteveccih olan °öşürümüzü akreb bazara iletdürmeyüb aher kadılıklara iletdük diyü teklîf ider bu husûsda bize hayfdir diyü bildirmişler imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda emin-i mezbûru ihzâr ettirib ve karye-i mezbûre ahalileri ile berâber edüb teftîş edüb göresin bunların ispençelerin cem° eylemeli oldukda cem° olunan ispençelerin defter mücebince almayub ziyade taleb eyledüğü vâki° ise cem° olunan ispençelerin kanûn üzere defter mücebince aldurasın defterden ziyade akçelerin aldirmayasın ve re°âyâ terekelerinden hâsıl olan °öşürlerin akreb bazara iletmemek kanûndur kanûn üzere vaki° olan °öşürleri akreb bazara iletdürüb aher kadılıklara iletdürüb re°âyaya zûlm ve hayf ittirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 20 Saferü'l-muzaffer sene 951 /13 Mayıs 1544

Sayfa:168

Belge:1

Narda kadısına ve mukâta°ât nâzırı Abdu'r-rahim'e hüküm yazıla ki

Haliya Narda dalyânlarına ber-vech-i emânet emin olan Ahmed nam kulum dergâh-ı mu°allâma °arz gönderib Narda dalyânlarından Çoklobov(?) demekle ma°rûf dalyân kamışlarının meremmete muhtaç yerleri vardır şöyle ki meremmeti lazım olan yerleri istihkam üzere meremmet oluna mal-ı miriye külli men° olur diyü bildirmiş imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda tehîr eylemeyüb kendü nefsinle zikr olan dalyânın üzerine varub göresin meremmete muhtaç yerleri var mıdır ve meremmet olduğu takdîrce malıma nef° olduğu zâhir olub ve meremmeti lazım olan yerleri bin akçe harç ile olursa meremmete muhtâc yerlerin istihkâm üzere meremmet ettirib itmâm ettirib müfredâtla defter etdüresin ve vâki° olan harc-ı dalyân mahsûlünden alub sarf ettüresun ammâ ziyade akçe harç olunub malım babında isrâfından ziyade hazer ideriz ve illâ kaziyye muhtaç-ı °arz ise yazub bildüresin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 18 Safer sene 951/11 Mayıs 1544

Belge:2

İstanbul kadısına hüküm yazıla ki

Bundan evvel sene 948 Şa°banının altısında vâki° olan nevrûsun yigirmi beşinden üç yıla mirûr haslarına 1122 ve 1441 akçe safî teslîmât göstermeğe ber-vech-i iltizâm emin olan İskender fevt olub emânet-i mezbûre mahlul kalmağın haliya İsak nam Yahudi dergâh-ı mu°allâma gelüb zikr olan haslarun emaneti Ca°fer nam kimesneye ve kitâbeti bana kayd olunursa mukata°a-i mezbûreye sene 950 Şa°banının yigirmi sekizinde vâki° olan nevrûsun yigirmi ikisinden ellibin akçe ziyade ile 1122 ve bin dört yüz kırk bir akçe teslîmata iltizâm ve kabul iderim ve zarar-ı mala yarar ve malıma kadir kefiller dâhi viresin diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki

Hükm-i şerîfîm vardukda mültezim-i mezbûru ve kefilleri olan kimesneleri ihzâr ittirub kendüyü ve kefillerini mahalleri halkından ve cema°at-i sipâhilerden ehl-i vukûfdan onât vechle dikkat ve ihdimâm üzere teftîş ve tefahhus edübgöresiz mültezim-i mezbûr kendü ve kefilleri yarar ve kefil oldukları malın edâsına kâdir oldukları tamam asl ve sıhhati üzere malum olduktan sonra kendüye iltizâm ve kefillerini isimlerin ve iştiyhârların ve sakin oldukları yerlerin ve her biri ne mikdâr mala kefil oldukların mufassal ve meşrûh sicillâta kayd ittikten sonra vuku' üzere mufassal yazub dergâh-ı mu°allâma °arz eylesin ammâ bu babda ber-vechle ikdâm ve ihdimâm idesin ki mültezim-i mezbûr ve kefilleri müflis ve medyun kimesneler olub malıma zarar-ı müretteb olmakdan ziyade hazer idesin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 20 Saferü'l-muzaffer sene 951/13 Mayıs 1544

Sayfa:169

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Bundan evvel Selânik memlahasına tabi° Estenlov(?) memlahasına mühürcü ve bekçi olan İsmâ'il feragât edüb yeri mahlul olmağın iş bu darende-i fermân-ı hümayûn Yusuf yarar ve bu hizmetin °uhdesinde gelür kimesnedir denilmeyin yevmî üç akçe ile mühürcü ve bekçi ta°yîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlaha-i mezbûr İsmâ'il yerine mühürcü ve bekçi olub şöyle ki vezâif-i hidemât mühürcülük ve bekçilikdir bi-kusûr müeddi kalındıktan sonra ta°yîn olunan yevmî üç akçe °ulufenin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harç-ı °âmilden mah

be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i  av arıziyeden ise kemâ-k n  av arızı vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren f  20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Bundan evvel Selânik memlahasına Kelemeriye(?) memlahasına mühürcü olan Davud ferâgât idüb yeri mahlul olmağın i  bu darende-i fermân-ı hümâyûn Derviş yarar ve mühürcülük hizmetinin  uhdesinde gelür kimesnedir denilmeğın yevmî iki akçe ile mühürcü ta y n olunub bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buy rd m ki:

Varub zikr olan memlaha-i mezbûr Davud yerine mühürcü olub şöyle ki vezaif-i hidem d mühürcülükdür bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta y n olunan yevmî iki akçe  ulufesin memlaha-i mezbûre mahs l nden harç-ı   milden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i  av arızdan ise kemâ-kan  av arızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren f  20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:3

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Bundan evvel Selânik memlahasına tabi  Sekil(?) ve Postarya(?) ve Ayamama(?) memlahalarına mühürcü olan Nebi feragât edüb yeri mahlul olmağın i  bu darende-i fermân-ı hümâyûn Ahmed yarar ve mühürcülük hizmetinin  uhdesinde gelür kimesnedir denilmeğın yevmî altı akçe ile mühürcü ta y n olunub bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buy rd m ki:

Varub zikr olan memlahalara mezbûr Nebi yerine mühürcü olub   yleki vezâif-i hidemat mühürcülükdür bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta y n olunan yevmî altı akçe  ulufenin harç-ı   milden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i av arızdan ise kemâ-k n av arızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren f  20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Sayfa:170

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Bundan evvel Selânik memlahasına tabi  Kelemeriye(?) memlahasına mühürcü olan Musluhi'd-din kendü ihtiyariyle feragât edüb yeri mahlul olmağın i  bu darende-i fermân-ı hümâyûn Ahmed yarar ve mühürcülük hizmetin  uhdesinden gelur kimesnedir

dinilmeyin yevmî iki akçe ile mühürcü ta'eyîn olunub bu berât-ı hümâyûnu virdum ve buyûrdûm ki

Zikr olan memlahaya mezbûr Musluhi'd-din yerine mühürcü olub şöyle ki veezâif-i hidemât mühürcülükdür bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta'eyîn olunan yevmî iki akçe 'ulufesin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harç-ı 'âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avarazdan kemâ-kân 'avârızını vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 20 Safer 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîri yazıla ki:

Bundan evvel Selânik memlahasına tabi' memlaha-i cedidde mühürcü ve bekçi olan Hasan ferâgât edüb yeri mahlul olmağın diğêr Hasan içün yarar ve hizmet-i mezbûrenin 'uhdesinden gelür kimesnedir dinilmeyin yevmî üç akçe ile mühürcü ve bekçi ta'eyîn olunub bu berât-ı hümâyûnum virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlahaya mezbûr Hasan yerine mühürcü ve bekçi olub şöyleki vezaif-i hidemâd mühürcülük ve bekçilikdir bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta'eyîn olunan yevmî üç akçe 'ulufesin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harç-ı 'âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârızdan ise kemâ-kân 'avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:3

Mezkûr Yorgi Efendi huzurlarına nişanla vardukda ba'zı nesne buyurulmağın tekrâr bir dürlü dahi yazub 'adadı 'arza tekrâr ahkâm te'allül olunmuşdur buna 'amel olunmaya

Selânik kadısına hüküm yazıla ki

Haliya naibin dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Anadolu'dan beledi ve da'imi getüren rençberlere mahalının halkıdan ve şehirlü taifesinden dahl olunmağla gümrük mahsûlüne zarar olur diyü gümrük emini talebi ile 'arz olundu diyü bildirmiş imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda teftîş edüb göresin ol asl esbâb götüren kimesnelere mahalin halkından ve şehirlü taifesinden ise dahl olunur tamam-ı asl ve sıhhati ile ma'lûm edüb şöyle ki mahrûse-i mezbûreye gelen rençber taifesine olagelen 'adede muhâlif bi-vech dahl edüb mahsûlün gümrüğe hazer olursa olagelen 'aded-i ma'lûm

mahrûse-i mezbûreye gelen rençber taifesine ber-vech-i emânet kimesneye dahl ettirmeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 21 Saferü'l-muzaffer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa:171

Belge:1

Nişân-ı hümayun yazıla ki:

Bundan evvel mahruse-i İstanbul'da vâki^c olan ihtisâb mahsûlüne emin olan kulum Süleyman ihrâc olunub yeri mahlûl olmağın iş bu darende-i fermân-ı hümayûn müfhirü'l-emânet sipâh oğlanları cemâ'tinden İbrahim nam kulum bölüğünde tasarruf ettiğü 'ulufesiyle mezbûrun yerine emin nasb idub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub mahruse-i mezbûrede vâki^c olan ihtisâb mahsûlüne kulum Süleyman yerine emin olub cüzv^ci ve külli vâki^c olan mahsûlatı olugelen 'aded ve kanûn üzere kadı ma'rifetiyle zabt idub ve kâtib olan müfredâtla defter ettirib hariç-i defter nesne kodurmaya ve dergah-ı mu'allâma muhâsebe göndermelü oldukda 'aded ve kanûn üzere müfredât ve defterinin zeyline muhâsebesin yazdurub ve kadıya imzâladub ve mühürlüdüb götüre ve bi'-l cümle şöyle ki vezaif-i hidemât-ı emanet ve şerait-i istifâ mukadder bi-kusûr müeddi kıla ve madamki ve mezkûr kulum ihtisâb hizmetinde ola bölüğünde tasarruf ettiğü 'ulufesi girü kema-kân bölüğünden alub mutasarrıf ola ol-babda kimesne ma'ni olmaya şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

Timurhîsâr ve Avrethîsâr kadılarına ve mukata'at nâzırı Halil nam za'ime hüküm yazıla ki:

Haliya Timurhîsâr kazâsına tabi^c Oğradiniye(?) nam hassa karye keferesi kapuma adem gönderüb sabıka eminimiz olan İsak nam Yahudiye tahvîl içinde miriye müteveccih olan 'öşürümüzü vesâir rûsûmumuzu bi-kusûr edâ eylemiş idik şimdikihalde gelüb bizden tekrâr taleb ider bu husûsda bize hayfdır diyü bildirmişler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda mezkûr Yahudi'yi ihzâr etdirib karye-i mezbûre ahalileriyle berâber edüb şer'le teftiş edübgöresiz zikr olan re'âyâ mezbûr yahudinin tahvîli içinde miriye müteveccih olan 'öşürlerin vesâir rûsûmların bi-kusûr edâ eylemiş iken haliya 'âmil-i mezbûr gelub tekrâr taleb eyledüğü vâki^c ise hilâf-ı şer' ve kanûn

tekrâr nesne talep ettirmeyesiz ve illâ kazıyyeleri muhtaç-ı ‘arz ise yazub bildirersiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 20 Saferü’l-muzaffer sene 951/13 Mayıs 1544

Sayfa:172

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Haliya Kesterye kadısı Mevlâna Muhyi’-d-din ve mukata‘at nâzırı Oruc dergâh-ı mu‘allâma ‘arz gönderib bundan akdem harç-ı ‘âmilden yevmî on iki akçe ile nâzır kâtibi olan Abdu’l-gani ba‘zı mukata‘adan iki akçe ve ba‘zı mukata‘adan bir akçeye mutasarrıf olub mukata‘at muhâsebeleri hizmetinde iken nefis-i Manastır ve Pirlepe kazâsına tabi‘ Muremcik(?) ve Doreşne(?) ze‘ametleri ifrâz olunub tımâra virilmeğin zikr olan haslardan berâtından ta‘yîn olunan beş akçe ‘ulufesi ref‘ olunub yedi akçe kalmıştır zikr olan kitâbet yine mezkûrun sabık ‘ulufesiyle ‘inâyet olunmak ricasıyla tevcîh olunub ‘arz olundu diyü bildirmişler imdi mezkûr Abdu’l-gani Kesterye ve ana tabi‘ olan haslara yevmî yedi akçe ile nâzır kâtibi ta‘yîn olunub bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyûrdüm ki:

Varub zikr olan Kesterye ve ana tabi‘ olan mukata‘ata nâzır kâtibi olub cüzvî ve külli mukata‘ata müte‘allik (silik) nevrûsda muhâsebeleri görülmelü oldukda müfredât defterlerin getirdüb müfredât defterlerinden ‘aded ve kanûn üzere kadı ma‘rifetiyle muhâsebelerin ihrâc idub imzâladub ve mühürledüb dergâh-ı mu‘allâma göndere madamki hizmet-i kitâbetde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya ta‘yîn olunan yevmî yedi akçe ‘ulufesinin bir akçesin Kesterye mukata‘atdan ve bir akçesin Velondos(?) hasları mahsûlünden ve bir akçesin nişancı hasları mahsûlünden ve bir akçesin Ostrak(?) hasları mahsûlünden bir akçesin Pirsepe(?) hasları mahsûlünden ve bir akçesin Filoriya(?) hasları mahsûlünden ve bir akçesin Nikovçayı(?) hasları mahsûlünden harc-ı ‘âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve eğer hane-i ‘avârızdan ise kemâ-kân ‘avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya İstefa kadısı Mevlâna Necme’-d-din dergâh-ı mu‘allâma ‘arz göndrib Ağrıboz memlahasında bekçi olan Hüseyin kendü hevâsında olmayub hizmet-i mezbûre hali ve mu‘attal olub Abdü’l-hamid yarar ve bu hizmetin ‘uhdesinden gelür kimesnedir

dinüldüğü sebebdan tevcîh olunub ‘arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan bekçilik yevmî üç akçe ile mezbûr Abdü’l-hamid ta‘yîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlahaya mezbûr Hüseyn yerine bekçi olub şöyle ki vezâif-i hidemât bekcilikdir bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta‘yîn olunan yevmî üç akçe ‘ulufesin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harç-ı ‘âmilinden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i ‘avarazdan ise kemâ-kân avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 22 Saferü ’l-muzaffer sene 951/15 Mayıs 1544

Sayfa:173

Belge:1

İnebahtı kadısı ve mukata‘at nâzırı Lutfî nam kula ve kal‘a dizdârı Bayezid’e hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Hasan nam mültezim İnebahtı mukata‘aları sene 950 Şevvalinin altısında vâki‘ olan pınar evvelinden üç yıla varınca on yedi kere yüz bin ve yetmiş beşbin akçe safî teslîme iltizâm edüb ve zikr olan mukata‘attan iskele ve ihtisâb ve memlaha mukata‘alarının dahi ibtidâ-i tahvîllerinden pınar evveline gelince vâki‘ olan yevmî yüz kırk altı bin yüz kırkyedi akçe kıstü’l-yevmîlerini dâhi kabul idub hemân zikr olan mukata‘atı ondokuz kere yüz binyigirmibirinin yüz kırkyedi akçe safî teslîme iltizâm edüb ol-vechle eline berât-ı hümayûn hükm-i şerifim virilmişdi haliya anda havâle gönderülen Ahmed nam kulum dergâh-ı mu‘allâma adem gönderib mezkûr mültezim Hasan’a növbetde külliden berû gicede ve gündüzden fisk ve fücûrda meşgul olub bir gün iskeleye gelmeyüb vesâir mukata‘aların dahi ahvâlinden kat‘â haberi olmayub ve kendü nefsiyle görmedüğünden gayri maslahât görmeye kadir yarar ademi ve kaim-i makamı dahi yokdur iskeleye gemi geldikde beş yüz akçe alıcak sâirden mültezim-i mezbûr odasında yüz akçe ile salh idüb andadahi deftere kayd etdürmeyüb kendü bildüğü üzere zayi‘ ve telef ider diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerif ve ahtü’l-emanetim(?) vardukda ... yere gelüb mültezim-i mezbûr Hasan’ı getürdüb zikr olan mukata‘attan ibtidâ-i tarihten bu zamana gelince vâki‘ olan mahsûlün müfredât defterlerin taleb edüb getürdüb mukaddemâ her kande yerlü yerinde onât vechle def‘ ve ihtimâm üzere teftîş edübve muhâsebelerin görüb ber-mûceb-i muhâsebe hesâbdan ve bel‘yandan zâhir olan malımı tahsîl ettirib alub der-kise edübve mühürleyüb kapuya gönderesiz ve gümrük husûsu dâhi ehl-i vukûfdan onât vechle teftîş edüb göresiz fi’l-vaki‘ mültezim-i mezbûr kendü evinde beş yüz akçe alınacak yerden

yüz akçe alub anıdâhi deftere kayd ettirmeyüb ve kendüsü zayı° ve telef eyledüğü vâki° ise ol-asıl maddeleri vukû°u üzere mufassal defter ettirüb ta°cil dergâh-ı mu°allâma gönderib °arz eylesiz ki sonra emr-i celilü°l-kadrim ne vechle sadır olursa mevzu ile °amel eylesiz ve mukata°aları dahi şöyle mevkûf komayub yarar °âmiller bulub her mukata°yı başka başka zıkr bahâ ile mültezim-i mezbûr ma°rifetiyle satub mala kadir yerli ve yurtlu kimesnelerden kifâyet mikdârı kefillerin alub sicillâta kayd itdirdikden sonra mufassal yazub dergâh-ı mu°allâma °arz idesiz ve senki kadısın yarar ademlarun ta°yîn edübve sen ki nâzırsın kendü nefsinle mübâşeret edüb zıkr olan mukâta°alardan hergün ne hâsıl olursa mültezim-i mezbûr Hüseyin ma°rifetiyle müfredâtla defter ettirib ... olacak her mukâta°adan ne-mikdâr akçe hâsıl olursa mahkemeden vezn ve °add ettirdükden sonra der-kise idub mültezim-i mezbûra mühürledüb ve sen ki kadısın ve sen ki nâzırsın siz dahi mühürledüb kal°ada emânet komayasız min-ba°ad mültezim-i mezbûre akçe zabt ettürmeyüb cüzvî ve külli vâki° (s.174) olursa kendü ma°rifetüyle alub kal°ada hıfz ettüresiz ve senki dizdarsın sendâhi bu husûsa kendü nefsinle mübâşeret idüb her mukata°adan ne-mikdâr nesne hâsıl olursa sen dâhi müfredâtla defter ettirib ve hâsıl olan akçeyi kadıya ve nâzıra ve mültezime mühürlettürdükden sonra alub kal°ada hıfz idüb ve miri maslahâtda istihdâm olunmak için adem lazım oldukda hîsâr erenlerinden yarar ve mu°temed ademlar ta°yîn edüb istihdâm ettiresin ve bi°l-cümle cüzvî ve külli her ne vâki° olursa senün dâhi ma°rifetin bile olub mabeynde malım zayı° ve telef olmak ihtimâli olmaya ve°l-hâsıl malımın zabt ve tahsîli babında gereği ikdâm ve ihtimâm idüb mültezime nesne ekl ve bel° ettürmeyüb her vechle zabt eylesiz ki nesne zayı° ve telef olmak ihtimâli olmaya şöyle ki min-ba°ad vâki° olan mahsûlden nesne zayı° ve telef ola sen ki kadısın ve sen ki nâzırsın mücebince vechle °özüünüz makbûl olmayub zayı° olan malım sizden tazmîn olunur bilmiş olasız ana göre tedârük idüb bab-ı ihtimâmda dikkate fevk eylemeyesiz şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Belge:2

İpsala ve (silik) kadılarına hüküm yazıla ki:

Haliya İnöz memlehasına iltizâmıla emin olan Bodor(?) nam zimmi dergâh-ı mu°allâma gelub bundan evvel İnöz'da vâki° olan köprüler meremmeti için memlaha-i mezbûre mahsûlünden İnöz kadısı emr-i şerif ile beş bin akçe alub sonra zıkr olan köprülerin meremmeti için İpsala kadısına emr-i şerif vârid olmağın emr mücebince emr olunan akçeyi Mevlâna-yı mezbûr bizden bi-kusûr alub sabıka İnöz kadısına virilen

beş bin akçeyi Mevlâna-yı mezbûr köprü ağaçları kestirmek için ba'zı kimesnelere tevzi° eyleyub tevzi° olunan kimesnelerin zimmetlerinde kalmışdır diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifimle (boş) nam kulum vardukda göresiz fi'l-vâki° kazıyye bunun diduğu gibi olub Mevlâna-yı mezbûr memlaha mahsûlünde ol-mikdâr akçe alub köprü ağaçların kestirmek için ba'zı kimesnelere tevzi° eyleyub tevzi° olunan kimesnelerin zimmetlerinde kalmış ise ki zâhir ola kimlere tevzi° olmuş ise anlardan bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edübve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerunle ale't-ta°cil hızane-i °âmireme gönderesiz ve yazub bildiresiz ve illâ kazıyye muhtaç-ı °arz ise yazub bildüresiz sonra ne-vechle emr olunursa mücebi ile °amel idesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 22 Saferü'l-muzaffer sene 951/15 Mayıs 1544

Sayfa:175

Belge:1

Tırhâla kadısına ve mukâta°ât nâzırı Muslihi'd-din'e hüküm yazıla ki:

Haliya Nefs-i Yenişehir'de mütemekkin Cihan bin Mustafa nam kimesne Tırhâla çeltüklerin ve livâ-yı Tırhâla'da olan bive kâfirlerin harâcı mukâta°asını ve bive ve kaçgun ve beytü'l-mal ve mal-ı gayib vemal-ı mevkûd mukata°aların ve Yenişehir'ün ihtisâb û ihzâr mukata°asın sene 950 Zi'l-hiccesinin on yedisinde vâki° olan Nevrûs evvelinden üç yıla varınca altı yüz otuz bir bin akçe safi teslîme iltizâm edüb ve mezkûr Cihan zikr olan bive ve kaçgun ve beytü'l-mal vemal-ı gayib vemal-ı mefkûd mukata°asın sene 950 Rebi°ü'l-evveli guresinden sene-i mezbûr Zi'l-hiccesinin on altısına gelince ki kıstü'l-yevm mücebince dokuz ay ve on altı günde yigirmi bin dört yüz seksân üç akçe olur ve Yenişehir'in ihtisâb û ihzâr mukata°ası dahi sene 950 Cemaziye'l-ahirinin on üçünden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesinin on altısına gelince altı ay ve dört günde kıstü'l-yevm hesâbı üzere on beş bin üç yüz otuz yedi akçe olur cem°â bu iki mukata°aların ibtidâ-i tarihlerinden nevrûs evveline gelince kıstü'l-yevm hesâbı üzere otuz beş bin sekiz yüz yigirmi akçe olur anıdahi kabul ve iltizâm edüb ol-vechle eline berât-ı hümayûn virilmiştir ve bundan gayri zikr olan Tırhâla çeltüklerinin sene 950 Recebinin on sekizinden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesinin on altısına gelince beş aylık mabeynde vaki° olan mahsûl yerlü yerinde tefîş olunub ve muhâsebesi görölüb ber-müceb-i muhâsebe zâhir olan malım tahsîl olunub hızane-i °âmireme gelmesi lazım ve mühim olduğu sebebdan buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifimle kulum (boş) vardukda bir an ve bir sa'at tehîr eylemeyüb bu husûsa kendü nefsin ile mübâşeret edüb evvela zikr olan Tırhâla çeltüklerinin sene 950 Recebinin onsekizinden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesinin on yedisine gelince mahsûl-ı çeltük ol-mabeynde vâki^e olmuş emr-i sabık Ahmed'i ve kâtibin getürdüb ellerinde olan müfredât defterlerün taleb edüb alub ba'dehû bu maddeyi ehl-i vukûf ma'rifetle yerli yerinde teftîş edüb tamam olduktan sonra 'aded ve kanûn üzere müfredât defterlerinden muhâsebesin görüb ber-mûceb-i muhâsebe zâhir olan malımı bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerunuz ile dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve görülen muhâsebeyi dahi imzâlayub ve mühürleyüb böyle gönderesiz ve mezkûr Cihan'ın iltizâm eyledüğü bive ve kaçgun ve beytü'l-mal ve mal-ı gayib vemal-ı mefkûd mukata'alarının 'âmilllerinden dahi getürdüb her birinin 'uhdesinde olan mukata'anın sene 950 Rebiü'l-evvelinin guresinden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesinin on altısına gelince kıstü'l-yevmden taleb idub alub ve ihtisâb mukata'asının dahi sene 950 Cemaziye'l-ahirinin onüçünden sene-i mezbûre Zi'l-hiccesinin on altısına gelince kıstü'l-yevm mücebince zâhir olan malımı tahsîl ettirib alub şöyleki 'âmillerün kıstları mültezim-i mezbûr Cihan'ın iltizâm eyledüğüne kifâyet eylemezse göresiz ne-mikdâr noksan varise mezkûr Cihan'dan alub kapuma gönderesiz ve'l-hâsıl mültezim-i mezbûr Cihan'ın zikr olan mukata'aların kıstü'l-yevm mücebince (s.176) iltizâm eyledüğü otuz beş bin sekiz yüz yigirmi akçeyi bi-kusûr tahsîl ettirib bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız ve mültezim-i mezbûr Cihan'ın iltizâm eyledüğü mukata'aları sene 950 Zi'l-hiccesinin on yedisinde vâki^e olan nevrûs evvelinden kendü varancıların mabeyninde vâki^e olan mahsûlü dahi yerli yerinden teftîş edüb muhâsebesin görüb imzâlayub muhâsebe mücebince hâsıl olan akçeyi tahsîl ettirub alub der-kise ve mühürleyüb kapuma gönderesiz bir dürlü dahi eylemeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 20 Safer sene 951/13 Mayıs 1544

Sayfa:176

Belge:1

Edirne kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Mahruse-i mezbûre mukata'atına ber-vech-i iltizâm nâzır olan Muslihi'd-din zide kadrehû dergâh-ı mu'allâma gelüb mahruse-i mezbûrede vâki^e olan ihtisâb emâneti bana sadâka olunursa mukeddamâ muhtesib olan sipâh oğlanları cema'atinden İskender nam kulum sene 948 Ramazan'ın guresinden sene 950 Şa'banının gayetine

gelince iki yıllık muhâsebesinden gönderdüğü iki yüz üç bin dokuz yüz yetmiş dört akçe teslimâtı ki üç yılda üç yüz beş bin dokuz yüz altmış bir akçe olur zikr olan meblâğ üzere elli bin akçe dahi ziyade edüb sene 951 Saferi'nin yigirmi birinden üç yıl üç yüz elli beş bin dokuz yüz altmış bir akçe teslimâta iltizâm ettüğü ecilden haliya muhtesib olan Behram nam kulum ref^c olub zikr olan ihtisâbın emâneti mezbûr Muslihi'd-din'e tarih-i mezbûrdan üç yıla üç yüz elli beş bin dokuz yüz altmış bir akçe teslimât göstermek üzere virilub buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile vardukda mahruse-i mezbûreye muhtesib olub cüzvî ve külli ihtisâba müte^callik olan umûru olugelen ^caded ve kanûn üzere senün ma^crifetinle görüb gözetüb zabt etdüresin ve vaki^c olan mahsûlâtı ruz be-ruz kâtib olan müfredâtla mücelled defter ettirib hariç-i defter nesne komaya dergâh-ı mu^callâma muhâsebe gönderülmelü oldukda ^caded ve kanûn üzere müfredât defterlerinden muhâsebesin ihrâç ettirüb imzâlatub ve mühürledüb göndere ve bi'l-cümle şöyle ki vezâif-i hidemât emânet ve şerait-i istifâ mukadder bi-kusûr müeddi kala ol-babda kimesne mani^c olmaya şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 21 Safer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa:177

Belge:1

İnebahtı kadısına hüküm yazıla ki

Bundan akdem Engilikasrı kazâsına tabi^c Anatolika(?) dalyânları mukata^casın sene 942 Saferinin ikisinde vâki^c olan Ağustos evvelinden mukata^caya dutan ve Yani şerîklerinin zimmetlerinde hayli bâkîyeleri kalub haliya zikr olan ^câmillerin zimmetlerinde olan bâkîyelerinden yigirmi bin akçesin İnebahtı kal^cası ^cazeblerinin sene 950 Şevval ve Zi'l-ka^cde ... aylarında vâki^c olan mevâcibleri içün havâle olunub ol-vech ile hükm-i hümayûnum virilmişdir imdi buyûrdûm ki

Hükm-i şerifim ile zikr olan mevâcib tahsîl eylemek içün havâle ta^cyîn olunan Hamza re'is vardukda mezkûrun ^câmilleri her kanda ise buldurub getürdüb ta^cyîn olunan yigirmi bin akçeyi taleb edüb bi-kusûr tahsîl ettirib alub mezbûr havaliye elinde olan mevâcib hüküm mücebince bel edüb ve teslim olunduğuna varan hükm-i şerifimin zuhûruna hüccet yazub ve imzâladub ber-vech-i tac'il dergâh-ı mu^callâma gönderesin şöyle ki mezkûrun ^câmilleri zikr olan akçeyi virmekde te^callül iderlerse esbâblarından ve emlâklarından sattırub bi-kusûr alub mezkûra teslim eylemeyesin bir dürlü dahi eylemeyesin şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 21 Safer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa:178

Belge:1

İstanbul ve Galata kadılarına hüküm yazıla ki

Haliya İstanbul şem'hanesine ber-vech-i iltizâm emin olan Mehmed nam kulum dergâh-ı mu'allâma gelüb Mahruse-i İstanbul'a Rumili canibinden ve Anadolu canibinden ve gemiler ile Karadenizden ve Akdenizden gelen tüccar ta'ifesi bal mumu getürdüb getürdükleri bal mumların hafıyyeten ba'zı yerlerde der-mahzen idub Frenk ta'ifesine satub darü'l-harbe alub kendükleri ecilden şem'hâneye bal mumu gelmeyüb ve Mahruse-i İstanbul'dan ve Galata'dan ba'zı kimesneler dahi bal mumumun alub evlerinde işleyüb hafıyyeten satub mal-ı miriye zarar iderler diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerîfim ile emin-i mezbûr vardukda gümrük eminlerine ve bal mumu getüren tüccar ta'ifesine onât vechle tenbîh ve tekîd idesiz ki Rumili ve Anadolu caniblerinden ve gemiler ile deryadan bal mumların getüren kimesneler mumların gümrükhânelere getürdüklerinde kanûn üzere gümrük eminleri gümrüklerin aldıktan sonra bal mumların sahibleriyle doğru mumhaneye getüreler mumhane emini bal mumların satub akçelerin alalar şöyle ki bal mumu getüren tüccar ta'ifesi getürdükleri bal mumların doğru miri mumhaneye getürmeyüb hafıyyeten satacak olurlarsa ol-asl kimesnelerün bal mumun hafıyyeten sattukları zâhir olacak olursa bulunan mumların mühürleyüb ve kendükleri yarar kefillere virub yazub bildüresiz ki haklarından geline ve Mahruse-i İstanbul ve Galata'da tenbîh ve idâ etdüresiz ki hafıyyeten bal mumun alub işlemeyeler şöyle hafıyyeten bal mumu işledikleri zâhir ola ol-asl kimesnelerin bulunan mumların mühürledüb yazub bildiresiz şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 21 Safer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa:179

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Bundan evvel Narda memlahasına bekçi olan Yorgi nam zımmi feragât edüb yeri mahlûl olmağın iş bu darende-i fermân-ı hümâyûn hümâyûn Şabahir(?) nam Yahudi yarar ve bu hizmetin ʻuhdesinden gelür kimesnedir dinilmeğın yevmî iki akçe ile bekçi ta'ayın olunub bu berât-ı hümâyûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlahaya mezbûr zimmi yerine bekçi olub şöyleki vezaif-i hıdmat bekcilikdir bi-kusûr mueddi kaldıktansonra ta'eyîn olunan yevmî iki akçe 'ulufesin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harc-ı âmilinden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve kemâ-kan avârızı vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 22 Saferü'l-muzaffer sene 951/15 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Bundan evvel Narda memlahasına bekçi olan Nikola nam zımmi feragât edüb yeri mahlul olmağın iş bu darende-i fermân-ı hümayûn İskender yarar ve bu hizmetin 'uhdesinden gelür kimesnedir dinilmeğın yevmî iki akçe ile bekçi ta'eyîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlahaya mezbûr zimmi yerine bekçi olub şöyleki vezaif-i hıdmat bekcilikdir bi-kusûr kaldıktansonra ta'eyîn olunan yevmî iki akçe 'ulufesin memlaha-i mezbûre mahsûlünden harc-ı âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârızdan ise kemâ-kan avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 22 Saferü'l-muzaffer sene 951/15 Mayıs 1544

Belge:3

Gümülcine ve Yenice-i Karasu kadılarına hüküm yazıla ki

Zikr olan kadılıklarda vâki' olan mevkûfât ve hassa-i beytü'l-mal bi'l-fi'il şem'hâne emini olan Yunus nam kul zabt eylemesi mal-ı miriye enfa'dır dinildüğü sebebden bundan evvel zikr olan kadılıklarda vâki' olan mevkûfâta ve hassa-i beytü'l-mala emin olan Mahmud ref' olunub darende-i fermân-ı hümayûn mezbûr kulum Yunus emin ta'eyîn olundu buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda her biriniz taht-ı kazânızda vâki' olan mevkufâtı ve hassa-i beytü'l-malı olugelen 'aded ve kanûn üzere sizun ma'rifetiniz ile mezbûr kuluma zabt ettirib ve müfredâtla defter ettiresiz hariç-i defter nesne kodurmayasız ve hâsıl olan akçeyi der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerunuz ile dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildüresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 23 Saferü'l-muzaffer sene 951/16 Mayıs 1544

Sayfa:180

Belge:1

Sabika Mora beği olan Kasım Pâşâ'ya hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Sidrekapsi kazâsına tabi° Amber(?) ve Valina(?) nam hassa karyeye Yusuf bin °Abdu'l-lah nam kimesne sene 935 Zi'l-ka'de'sinin guresinden üç yıla varınca rûsûmuyla on bin yüz kırk akçeye iltizâm idüb ba°dehû Pervane nam ademin zikr olan karye bize tımâr virilmiştir diyü fuzulî zabt edüb iki yıllık mahsûlden sekiz bin iki yüz seksen dört akçe alub kabz eyledüğü sabika Siroz kadısı olan Mevlânâ Zü'n-nünün °azli ve defteri mücebince deftere kayd olunmuş imiş zikr olan sekiz bin iki yüz seksen dört akçenin altı bin sekiz yüz kırk akçesi mezkûr Yusuf'dan alunub hızane-i °âmile teslim olundukda mezkûr Yusuf dergâh-ı mu°allâma gelüb mezkûr karyenin mahsûlün mezbûr Pervane zabt eylemeyüb hâsılın Kasım Pâşâ'ya virmiş iken benden tekrâr almak hayf ve zulmdür diyü şekvâ eyledüğü sebebden mezbûr ademin Pervane alduğu sekizbinikiyüzseksendört akçenin altıbinsekizyüz kırk akçesin âmil-i mezbûr Yusuf'a teslim edüb andan mâ°adâ ziyade kalan bindörtiyüz kırkdört akçeyi dergâh-ı mu°allâma gönderesiz diyü bundan akdem sana hük-m-i şerifim gönderilmiş idi haliya dergâh-ı mu°allâma °arz gönderüb mezkûr Pervane bize ol-asl akçe getürmemiştir ve kendüsü dâhi fevt olmuştur diyü bildirmişsin imdi mezkûr Pervane karye-i mezbûre mahsûlünden sekizbinikiyüzseksendört akçeyi alub zabt eyledüğü vilayet kadısından dergâh-ı mu°allâma gelen °arzlarda ve defterlerde mukayyed olub ve mezkûr Pervane'nin kendü ademin olub kendüsü fevt olduğundan sonra esbâbın ve rızkın sen zabt eylemişsin buyûrdûm ki:

Hük-m-i şerif vâcibü'l-.... vardukda zikr olan sekizbinikiyüzseksendört akçenin 6340 akçesin °âmil-i mezbûr Yusuf'a teslim edüb tekrâr dergâh-ı mu°allâma gelüb şikâyet eylemelü eylemeyesin ve andan mâ°adâ bindörtiyüz kırkdört akçesin dâhi mühürleyüb yarar ademinle ta°cil dergâh-ı mu°allâma gönderesin ve yazub bildirsin bir dürlü dâhi eylemeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 22 Saferü'l-muzaffer sene 951/15 Mayıs 1544

Sayfa:181

Belge:1

... kadısına hüküm yazıla ki

Haliya İstanbul şem'hânesine ber-vech-i iltizâm emin olan Mehmed nam kulum dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hal idub Anadolu canibinden Mahruse-i İstanbul'a satmak içün bal mumu getüren tüccar ta'ifesi ve Üsküdar geldüklerinde ba'zı kimesneler bal mumu getüren tacirlerin mumların alub dahi ba'zısı hafıyyeten bal mumu işleyüb ve ba'zısı dahi Frenk ta'ifesine satub darü'l-harbe alub kendü gemileri ecilden mahruse-i mezbûre şem'hânesine bal mumu gelmeyüb mumhâne battâl olub mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile emin-i mezbu(r) vardukda ve Üsküdar ahalisine onât vechle tenbîh ve nidâ itdüresin ki Anadolu canibinden İstanbul'a satmak içün bal mumu getüren tüccar ta'ifesinin bal mumların almayub getüren kimesneler getürdükleri bal mumların doğru İstanbul'a getirüb miri şem'hâne içün satub akçesin alalar şöyle ki ba'de't-tenbîh ol-asl bal mumu getüren kimesnelerden bazı kimesneler bal mumu alub dahi hafıyyeten bal mumu işleyüb satub veyâhûd darü'l-harbe gitmek içün Frenk ta'ifesine satdukları zâhir ola ol-asl kimesnelerün ellerinde olan mumların alub ve mühürleyüb ve kendülerin yarar kefillere virüb yazub bildüresin ki haklarından geline ve onât vechle teftîş edüb göresin hafıyyeten bal mumu alub satanlar ve işleyen kimler idüğü tamam-ı asl ve sıhhati üzere ma'lûm oldukdan sonra isimleri ve işihârları ve sakın oldukları yerleri ile mufassal yazub 'arz eylesin ki haklarından geline şöyle bileler diyü.

Tahrîren Fî 19 Safer Sene 951/12 Mayıs 1544

Belge:2

İstanbul hasları kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Büyükçekmece'de vâki' olan miri dalyâncılardan Andun(?) ve Yorgi nam zımmiler kapuma gelüb karye-i mezbûreden Minol nam zımmi zıkr olan dalyânlara 'alakası yok iken gelüb bi-vech-i dahl ider ve bu sebeble dalyân mahsûlüne zarar olur diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda mezkûr Minol getürdüb teftîş edüb göresin karye-i mezbûrede vâki' olan dalyânlara bi-vech-i dahl eyledüğü vâki' ise onât vechle tenbîh edesin ki min-ba'ad dalyânlara bi-vech-i dahl eylemeye şöyleki bade't-tenbîh

eslemeyüb miri dalyânlarâ dahl idüb malıma zarar idecek olur ise yazub bildüresin ki hakkından geline ve illâ kazıyye muhtaç-ı ʿarz ise yazub bildüresin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 23 Saferü'l-muzaffer sene 951/16 Mayıs 1544

Sayfa:182

Belge:1

Narda kadısına ve mukâtaʿât nâzırı ʿAbdü'r-rahim'e hüküm yazıla ki:

Sen ki kadısın haliya dergâh-ı muʿallâma ʿarz gönderüb Narda iskelesine gelen tüccar ta'ifesi Ayamavra iskelesi ʿâmilleri ile müvâzene edüb anlardan tezkere ibrâz eylemekle Narda iskelesi gümrüğüne zarar olur diyü iskele-i mezbûre ʿâmilleri dalyânlarıyla ʿarz olundu diyü bildirmişsin imdi tüccar ta'ifesi metâ'ın her kangı iskelede ihrâç ider ise gümrüklerin anda virmek kanûndur buyûrdûm ki:

Hüküm-i şerîfim vardukda şol tacirlerin metâ'ların Ayamavra iskelesine iledüb gümrüklerin anda virüb metâ'ların ihrâç iderler ise fihâ ve illâ metâ'ların Ayamavra iskelesinde ihrâç eylemeyüb dâhi gelüb Narda iskelesinde metâ'ların ihrâç idüb ihrâç olunan metâ'ların gümrükleri talep olundukda aher iskelelerde gümrüğümüz edâ itdük diyü müvâzene eyledüklerine ʿamel eylemeyüb kanûn üzere miriye müteveccih olan gümrüklerin aldurub emine zabt ettürdükdensonra müfredâtla defter ettirüb hariç-i defter nesne kodurmayasız şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 21 Saferü'l-muzaffer sene 951/14 Mayıs 1544

Belge:2

Rinâsa kadısına hüküm yazıla ki

Haliya dergâh-ı muʿallâma ʿarz gönderib Narda mukataʿatı emini Ahmed ve ʿâmili İsak ve Kosta nam Yahudiler gelüb deryadan gelen gemiler Preveze iskelesine gelüb Narda iskelesine gideriz diyü teʿallül edüb metâ'larının gümrüklerin virmeyüb boğazı içerü getirdikdensonra metâ'larının baʿzısın hafıyyeten ihrâç edüb beyʿ edüb ve baʿzısını dâhi karadan şehre gönderib ve her gemide olan metâ'ın tamam-ı gümrüğü virilmeyüb mal-ı padişâhiye zarar olur Preveze iskelesinde gümrük alunub andansonra gelmek mal-ı miriye enfâ'dır dedüklerinde vâkiʿ mal ehl-i vukûfdan sual olundukda vakıʿa mezkûrların takrirleri gibi gelen gemilerün gümrüğü Preveze iskelesinde alınmak mal-ı miriye enfâ'dır didükleri ecilden ʿarz olundu diyü bildirmişsin imdi buyûrdûm ki:

Hüküm-i şerîfim vardukda Preveze iskelesine gelen tüccar ta'ifesi metâ'ların mezbûr iskeleden ihrâç eylemeyüb Narda iskelesine alub giderüz diyü teʿallül eden tacirler onât vechle tenbîh ve tekîd edesin ki gemileriyle geldüklerinde doğru Narda

iskelesine varub metâ'ların anda ihrâç edüb kanûn üzere miriye müteveccih olan gümrüklerin edâ ideler şöyleki bade't-tenbîh eslemeyüb Preveze iskelesine varub metâ'ların anda ihrâç ettirmeyüb Narda iskelesine giderüz diyü te'allül edüb Narda iskelesine dâhi varmayub hafıyyeten metâ'ların gümrükten kaçurub aher yerlerde ihrâç ettirib malıma zarar eyledükleri zâhir ola ol-asl tacirleri yarar kefillere virub isimleri ile yazub dergâh-ı mu'allâma 'arz eylesin sonra emr-i celilü'l-kadrim ne-vechle sadr olur ise mücebi ile 'amel edesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 21 Saferü'l-muzaffer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa:181 Mükerrer¹

Belge:1

Koron kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Anderya eşi(?) nam zımmi kapuma gelüb bundan evvel Koron kal'asında fetret vâki'oldukda ben anda bulunmayub ehlimi ve 'iyâlimi kafir dutub esir edüb alub gidub sonradan ben varub ehlim ve 'iyâlim çıkarub geldükde evlerüm ve bağlarum satılmış bulunub taleb ettiğümde te'allül edüb virmezler diyü bildürdükde fûrûht olan emlâkın hızâne-i 'amiremde olan defterime mürâca'ât olunub görüldükde zımmi-i mezbûrun emlâkı fûrûht olduğu defterde mukayyed bulmadığı ecilden buyûrdüm ki:

Hükm-i şerifim vardukda tefîş edüb göresin zımmi-i mezbûr darü'l-harbe hıyânet ile mi gitmiştir veyâhûd sonradan ehlini ve 'iyâlini halâs itmek için mi varmışdır şöyle ki hıyânet ile gitmiş olmadığı ma'lûm ve zâhir ola göresin emlâkım kimler satmışlardır ve bi'l-fi'il kimin elindedir miri canibinden mi satılmışdır veyâhûd bi-vech mi alınmışdır tamam-ı asl ve sıhhati üzere ma'lûm edinüb yazub bildirsin sonra emr-i şerifim ne-vechle sadır olur ise mücebi ile 'amel idesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 23 Saferü'l-muzaffer sene 951/16 Mayıs 1544

Belge:2

Pirlepe kadısına ve mukata'at nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki

Bundan akdem sene 941 Muharrem'inin guresinden Manastırın bac-ı bazarını ve ihtisâbını ve Çukur nam karyeyi üç yıla dört yüz seksân bin akçe safî teslîmâta ber-vech-i iltizâm emin olan Süleyman'ın teslîmâtından gayri zimmetinde yüz yigirmi beş bin üç yüz yetmiş bir akçe bâkîsi olup zikr olan bâkî mezbûrdan tahsîl olunub hızane-i 'amire gelmek lazım olduğu ecilden buyûrdüm ki:

¹ Bu sayfa numarası sehven mükerrer olarak yazılmıştır.

Hükm-i şerifim vardukda anda olan havaline kuluna mezbûru ihzâr ettirib zikr olan bâkî-i mezbûrdan taleb edüb bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb sâir mukata'at akçeleriyle ve anda olan havâle kullarıyla ve yarar ademlerünüz ile dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildiresiz edâsına te'allül ider ise esbâbından ve emlâkından tahsîl ettirib izhâr-ı 'aciz ider ise mukayyed ve mahbûs kuluma koşub kapuma gönderesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 23 Saferü'l-muzaffer sene 951/16 Mayıs 1544

Sayfa:182 Mükerrer²

Belge:1

(Boş) kadısına hüküm yazıla ki

Bundan evvel 950 yılında vâki' olan sefer-i hümayûnumda yoklamada mevcûd bulunmayan sipâhlerin kanûn üzere birer yıllık tımârları hâsılları mevkûfa zabt olunması emr olunmuşdu öyle olsa Selânik sancâğında vâki' olub varub edâ-ı hizmet eylemeyen sipâhlerin isimleri ve tımârları mahlûlât defterinden ihâç olunub ve mühürlenüb ve vâki' olan mevkûfâtı cem' eyleyüb hızane-i 'âmireme gönderesin diyü Selânik sancâğı beğine mufasssal hükm-i şerifim gönderilmişdi ol-vakitden berü hayli zaman olub zikr olan mahlûlât dan hızane-i 'âmireme akçesi ve cevâbı gelmeyüb ve şimdikihalde sancâkbeğine sefer-i hümayûnum emr olunmamağın zikr olan mahlûlât yoklanub görünmesi lazım ve mühim olmağın ve mahlûlât defterinin tekrâr sureti ihrâç olunub ve hızane-i 'âmirem defterdarları dâmet me'alihûm nişanlarıyla nişanlanub ve mühürlenüb (boş) nam kulum ile gönderildi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile mezbûr kulum vardukda mübâşeret edüb bir an ve bir sa'at tehîr ve terâhi eylemeyüb bu husûsa kendü nefsünle ve mezbûr kulumla mübâşeret edüb livâ-i mezbûre kadılıklarına varub ve irsâl olunan deftere nazar edüb göresin defterde mestûr ve mukayyed olan mahlûlât tan sancâk beği ma'rifeti ile ne-mikdâr nesne alunub zabt olunmuş ise onât vechle dikkat ve ihtimâm üzere ehl-i vukûf ma'rifetiyle yerlû yerinde teftîş edüb tamam-ı asıl ve sıhhati üzere ma'lûm edindikdensonra müfredâtla defter ettirib ve ber-mûceb-i defter hâsıl olan akçe her kimdeyse tehîr ve terâhi eylemeyüb bi-kusûr taleb idüb alub der-kise edüb ve mühürleyüb ve defteri dâhi imzâlayub ve mühürleyüb akçe ile bile mezbûr kulumla dergâh-ı mu'allâma gönderesin anıdâhi ve yazub bildüresin ba'dehû zabt olunmayub bâkî kalanın dâhi yerlû yerinden teftîş edüb onât vechle ma'lûm idinüb başka defter ettirib zâhir olan malımı müteveccih

² Bu sayfa numarası sehven mükerrer olarak yazılmıştır.

olan yerlerden bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı mu'ellâma gönderesin ve yazub bildüresin sa'y edüb mevkûfa 'âid ve râci' mahsûlden kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın şöyle ki mevkûfa 'âid ve râci' mahsûlden bâkî kala senün ihmâlinden bilünür ana göre mukayyed olub bab-ı ihtimâm kusûr komayasın şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 23 Saferü 'l-muzaffer sene 951/16 Mayıs 1544

Livâ-i Çirmen

Livâ-i Tırhâla

Livâ-i İskenderiye

Livâ-i Prizrin

Livâ-i Avlonya

Livâ-i Yanya

Livâ-i İlbasan

Livâ-i Mora

Livâ-i Ohri

Zikr olan sancâklara vech-i meşrûh üzere birer hüküm yazıla

Sayfa: 183

Belge: 1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Mahruse-i Edirne mukâta'âtı nâzırı Muslihi'd-din dergâha 'arz gönderub Mahruse-i Edirne'de vâki' olan ihtisâba kethüda olan Sinan'ın mal-ı miri babında ihmâli ve müsahelesi olub ref'i lazım olmağın Murad yarar ve bu hizmetin 'uhdesinden gelür kimesne olduğı sebebdan tevcih olunub 'arz olundu diyü bildirmiş imdi zikr olan kethüdalık mezbûr Murad'a ta'yîn olunub bu berât-ı hümâyûnumu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub mahruse-i mezbûre ihtisâbına mezkûr Sinan yerine kethüda olub şöyleki vezaif-i hidemât kethüdalıktır bi-kusûr müeddi kala madamki kethüdalık hizmetinde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya mukaddemâ zikr olan ihtisâba kethüda olanlar nevecihle olagelmişler ise bu dahi ol-vechle ola ol babda kimesne mani' olmaya ve hane-i 'avârıziden ise kemâ-kân 'avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 24 Saferü'l-muzaffer sene 951/17 Mayıs 1544

Belge: 2

İstanbul kadısına hüküm yazıla ki:

Mahruse-i mezbûre kal'asının hîsâr peçeleri ve fındıklar içinde olan çayırları ve sazlıkları ve hîsâr duvarında olan mahzenler ber-mûceb-i emr-i şerif defter olunub Asitâne-i Sa'âdete 'arz olundu diyü bildirmişsin imdi zikr olan çayırlar ve sazlıklar ve mahzenler ellerinde temessükleri olmayub hilâf-ı emr tasarruf iden kimesneler men° olunub mahruse-i mezbûre subaşısı ma'rifetiyle mutehammil olduğu üzere mukâta°a ile taleb olanlara virülub sal be-sal vâki° olan mukâta°ası cem° olunub hızane-i °âmiyeyeslîm olunmasın emr idub buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda irsâl eyledüğün defterde mestûr ve mukayyed olan çayırları ve sazlıkları ve mahzenleir temessüksüz tasarruf edenleri men° idüb mahruse-i mezbûre za°imine zabt etdirüb ve talib olanlara mütehammil olduğu üzere za°im-i mezbûr ma'rifetiyle mukâta°a vaz° etdirib ve her biri kime virilüb ve ne-mikdâr mukâta°a vaz° olundu gayri müfredâtla defter etdirüb defteri imzâlayub ve mühürleyüb dergah-ı mu'allâma gönderesin ki defter mûcebince sal be-sal mukâta°ası taleb oluna şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 24 Saferü'l-muzaffer sene 951/17 Mayıs 1544

(Bu hüküm makbul olunmayub tekrâr kazıyye-i hüküm yazılub mahsûlü yed-i başkasına zabt etdiresiz diyü fî 18 Reb°iü'l-evvel sene 951/9 Haziran 1544)

El Cüzü'l-Hamis

Sayfa: 184

Belge: 1

Gelibolu sancâğında olan hassa mukâta°ata müfettiş ta'yîn olunan Tekfurdağı kadısı Mevlâna Muhî'd-din'e hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Gelibolu kazâsına tabi° Kavak memlehası 947 Rebiü'l-evvelinin yiğirmi yedisinde vâki° olan Ağustos evvelinden üç yıla varınca sekiz yüz elli bin akçe safî teslîme iltizâm iden Mihal veled-i Maverdi nam zimminin teslîmatından ma°âdâ zimmetinde (boş) akçe bâkîsi olub taleb olundukda tahvîlim içinde kadılar ma'rifetleriyle ve mübâşir olan Mustafa nam kul ma'rifetiyle ba°zı kimesnelere tuz fûrûht eylemiş idüm anlar dahi aldıkları tuzları fûrûht eylemek hizmetinde iken haliya mültezim olan Nevma(?) nam zimmi satdîmağa mani° olmağın zikr olan tuzlar mühürlü kalub diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bu husûsa kendü nefsinle mübâşeret idüb göresin mezkûr zimminin fûrûht olunmaduk ne-mikdâr tuzu vardır ve kandedir ve cümlesi ne-mikdâr tuzdur her biri onât vechle vezn ve ʿadd itdirib ve defter eyledikden sonra satdırıb nakd etdirib hâsıl olan akçesin der-kise idub ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar hîsâr erenleriyle taʿcîl dergâh-ı muʿallâma gönderesin ve yazub bildirsin bir dürlü dahi eylemeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 21 Saferü'l-muzaffer 951/14 Mayıs 1544

Belge: 2

Avlonya kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Ohri ve ana tabiʿ olan vilâyetde patrik olan Barokor(?) nam rahib kapuma gelüb kadimden ayin-i batılamız üzere miri için cemʿ olunagelen rusûmdan Avlonya piskoposu olan Makarye(?) nam zimminin iki yıllık mahsûlünden bâkîyeleri olub taleb olundukda teʿallül iderler bu husûsda bana hayf ve mal-ı miriye zarar olur diyü bildirmiş imdi gerekdir ki:

Hükm-i şerifim vardukda zimmi-i mezbûru ihzâr ettirib ve patrik-i mezbûrun ademi ile berâber edüb teftîş edüb göresin patrik-i mezbûrun elinde olan berâtı mücebince ayin-i batılları üzere kadimden miri için cemʿ olunagelen miriye müteveccih olur rusûmdan zimmetinde ne-mikdâr nesne zâhir olursa zâhir olasin mezkûr Barokor(?) bi-kusûr tahsîl etdüresin teʿallül iderse es babındansattırıp tahsîl etdüresin zimmetinde bir akçe bâkî kodurmayasın ve illâ kazıyye muhtaç-ı ʿarzsa yazub bildüresin sonra ne-vechle emr olunursa mücebi ile ʿâmel edesin şöyle bilesin bir dürlü dahi eylemeyesin.

Tahrîren fî 25 Saferü'l-muzaffer sene 951/18 Mayıs 1544

(Mezbûr Barokor'un(?) ademi gelüb mezkûr yed-i kefereye zayiʿ eyledüm dimeğin tekrâr suret-i yazılmak buyurulmağın tekrâr kuluma yazulub virildi fî 8 Rebʿiü'l-ahir sene 951)

Sayfa: 185

Belge: 1

Filorina ve Manastır ve Kesterye ve Görice ve Hurpeşte ve Bihlişte ve Keremiye(?) ve Serfice kadılarına ve mukâtaʿâ nâzırı ve Kesterye emini Oruc'a hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Avlonya ve İlbasan ve Ohri sancâklarında ve paşa sancâğına mütâʿallik baʿzı kadılıklarda vâkiʿ olan resm-i mizan-ı harir mukâtaʿalarına Bumhil(?)

nam zimmi sene erb'a ve erb'ain ve tis'a-mi'ye Şa'banının on yedisinde yevmî yigirmi bir akçe 'ulufe ile emin ta'yîn olunub öyle berât-ı hümayûn virilmiş imdi ammâ zikr olan mukâta'ât perâkende olub berâtı kendü nefsinle zabt eylemeğe kadir olmayub mabeynde külli mal zayi' ve telef olub her kadılıkda vâki' olan resm-i mizan-ı harir mukâta'asına ol-kadılıkda olan veyâhûd kurbunda olan haslar ve gayri mukâta'ât eminlerine sipariş olunmak maslâhâtın zabtına mümkün ve malımın tahsîli asan olduğu sebebden mezbûr Bumhil(?) nam zimmi işbu sene hasmin ve tis'a-miye Şevvalinin yigirminci gününde emânet-i mezbûreden 'azl olunub mezkûr zımminin emini olduğu mukâta'alardan zikr olan sekiz pare kadılıkda vâki' olan mizan-ı harir mukâta'aları senki Oruc nâzırsın senün emanetine ilhâk olunub ve zikr olan harir mukâta'alarının sene hamsin ve selâsin ve tis'a-miye tahvîlinden berû 'amiller zimmetlerinde vâki' olan bâkîyeleri dahi mufassal defter olunub ve hızzane-i 'âmirem defterdarları dâmet me'alihum nişanlarıyla nişanlayub ve mühürleyüb ve (boş) nam kulum havâle ta'yîn olunub gönderildi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile mezkûr kulum vardukda senki Oruc nâzırsın kendü nefsinle ve mezbûr kulum ile her kadılığa varub ve sizki toprak kadıların sizdâhi gönderilen nişanlı bekaya defterine nazar idub göresiz her birinüzün taht-ı kazâsına müta'allik olan medyun 'amilleri ve emini sabıka tevcîhleri her kande ise buldurub getürdüb 'amillerin zimmetlerinde mukayyed olan bâkîyyelerin taleb idub eğer emin-i sabık-ı mezbûr tevcîhine virdük dirlerse anunla muvâcehe idub kazıyyelerin şer'i şerif ve kanûn-ı münif mücebince onât vechile dikkat ve ihtimâm veüzere teftiş idub 'amiller zimmetlerinde zâhir olanın 'amillerinden emin zimmetinde zâhir olanın eminden taleb idüb bir an ve bir sa'at emân ve mecâl virmeyub bi-kusûr tazmin ve tahsîl etdirib alub der-kise idub mühürleyüb mezbûr kulum ile ve yarar ademlerünüz ile ve yarar hîsâr erenleriyle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz zimmetinde malım zâhir olub edâsına te'allül idenlerün esbâbından ve emlâkından ism-i mal ıtlak olunub nesnesin kodurmayub cümlesin satdırıb borc içün zabt etdüresiz kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız 'aciz ... olanları mahbûs ve mukayyed dergâh-ı mu'allâma gönderesiz şöyleki emr-i celilü'l-kadrim mücebince bu def'a zikr olan 'amillerün külliye 'alakaların kat' idub edâsına kadir olanların zimmetlerinde olan bâkîyeleri bi-kusûr alub ve edâsına kadir olmayanları mahbûs ve mukayyed dergâh-ı mu'allâma gönderesiz mücebince vechile 'özüünüz makbul olmayub sizki vilayet kadıların 'azlle ve redle konulmayub 'itaba ve 'ifaya müstehâkk olursuz ve senki nâzır Oruçsun sen dahi

envâ-i  ukubete girift ar olursun bilmiş olası ana göre ted arik (s.186) idüb bab-ı ihtim mda dakika fevt etmeyesin ve zikr olan muk ta  at işbu sene hamsin ve tis a-miye Cemaziye'l-evvelinin gurrelerinden ber  mevkuf tdan her birin yine  sl b-ı sabık üzere yarar  amiller bulub sa y edüb evvelkikistlarından ziyade ile satub mala kadir yerl  ve yurtlu mald r kimesnelerden kifâyet mikd r  kefillerin alub her birinin isimlerin ve işti  arların ve sakin oldukları yerlerin ve her biri ne-mikdâr mala kefil oldukların mufassal ve meşrûh sicill tiniz  kayd eyledikden sonra mufassal yazub  arz eyleyesiz ki h zana-i   mirem defterlerine kayd olundukdan sonra   millere berât-ı hümâyun virile şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren f  26 Saferü'l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Sayfa:186

Belge: 1

Avlonya sanc ğı alay beğisi olan Korkud'a hüküm yazıla ki:

Avlonya'da v ki  olan Voyus nam nehir taşub kadimden olan sedlerini yıkub harâb olmağla Avlonya memlahası ve dalyânları battâl olduğu i l m olunmağın zikr olan sedler yayılub ve dalyânlar ayrılub yan olmasın emr ed b ve bu husûs içün kendü nefsinle mahl-i mezbûrun üzerine varub v ki  olan maslahatı itmâm ettüresiz diyü Avlonya Sanc ğı Beğine mufassal hükm-i şerifi yazılmışdı şimdikihalde sancâk beğine sefer-i h m  unum emr edüb öyle olsa zikr olan sedler n yayulub itmâm olunması ve dalyânlar ayrılub yan olunması ehemm-i m himmi tdan olmağın buy rd m ki:

Hükm-i şerifim ve kabul bulduğu gibi bir an ve bir sa at tehîr ve terâhi eylemeyüb kendü nefsinle ve livâ-i mezbûre sip hlerinden anda yanında kalan sip hler ile mahl-i mezbûrun üzerine varub irsâl olunan mufassal hükm-i şerifim m cebince vaz  olan sedleri yaydırub ve dalyânları ayırt durub yan ittirib itmâm ittiresin zikr olan sedler yayılub ve dalyânlar ayır l b yan olunması ehemm-i m himmi ttandır ana göre mukayyed olub ikt mda ve ihtim mda kusûr komayasın şöyleki bu husûsda ihm lin ve m s helen olduğu dergâh-ı mu all ma i l m oluna  azline ve reddine sebep olur bilmiş olası şöyle bilesin diyü.

Tahrîren f  21 Saferü'l-muzaffer sene 951/14 Mayıs 1544

Sayfa: 187

Belge: 1

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya zikr olan kadılıklarda vâki° olan haslar eminleri ve °âmilleri dergâh-ı mu°allâma gelub zikr olan haslara sancâkbeği adamları ve voyvodaları iken maslahat içün dahl idersiz bu sebeble haslar mahsûlünü yed fî üzere olub mal-ı miriye zarar vire hayf olur diyü bildirdiniz imdi hassa-i hümayunum içün ta°yîn olunan haslarun serbestdir sancâkbeği adamları ve voyvodaları gelub bi-vech dahl itmek ve kalmak caiz değildir buyûrdûm ki:

Hük-m-i şerifim vardukda göresiz fi°l-vâki° didikleri gibi olub zikr olan haslara sancâkbeği adamları ve voyvodaları gelub bi-vech dahl ve re°ayâsıyla hilâf-ı emr ve kanûn te°addi eyledükleri vâki° ise onât vechle tenbîh ve tekîd idersiz ki min-ba°ad hilâf-ı emr ve kanûn haslara dahl ve re°ayâsına te°addi eylemeyeler ve ettirmeyesiz şöyle ki men° ile memnu° olmayub hilâf-ı emr ve kanûn haslara dahl edübve ekl-i maslahat içün re°ayâsına te°addi eyledikleri zâhir ola tehîr eyleyub isimleri ve iştiârları ile yazub kapuma °arz eyleyesiz gereği gibi haklarından geline ammâ haslar re°ayâsıyla ... °alat-ı ... zâhir olub şer°-i şerif ve kanûn min-ba°ad muktezasınca siyâsete kalmak oldukda senki kadısın senin ma°rifetin ile yerinde siyâset etdüresin aher yerlere itdirmeyesin ve bedel-i siyâset diyü akçelerün aldirmayasın şöyle ki ... kazâsında vaki° olan haslara sancâkbeği adamları dahl idub ve re°ayâsına nizâ° eylemeyeler yazub dergâh-ı mu°allâma °arz eyleyesin tamam-ı mes°ul olursa bilmiş olasız ana göre mukayyed olasız şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 26 Saferü'l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Karaferiye ve Temur-hisâr ve Yenice-i Vardar kadılıklarına zikr olan kadılıklarda vaki° olan haslar içün vech-i meşrûh üzere birer hüküm yazıla ki

Belge: 2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Bundan evvel Selânik memlehalara tabi° Kalaripo(?) ve Birstov(?) nam memlahalara mühürcü olan Mehmed ve Hacı Bali nam kimesnelerin ihmâlleri olmağın ref° olunub ... işbu darende-i fermân-ı hümayûn Hacı Hürrem içün yarar mühürcülük °uhdesinden gelür kimesnedir dinilmeyin yevmî beş akçe ile mühürcü ta°yîn olunub bu berât-ı hümayunu virdim ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlehalara mezbûrân Mehmed ve Bali yerlerine mühürcü olur şöyleki vezaif-i hidemât mühürcülükdür bi-kusûr müeddi kaldukdan sonra ta°yîn olunan yevmî beş akçe °ulufesin harc-ı °amilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i °avârızdan (ise) kemâ-kân °avârızını vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 26 Saferü'l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Sayfa:188

Belge: 1

Sebeb-i Tahrîr yazıla ki:

Haliya Serfice kazâsında vâki^c olan Velondos(?) haslarını ziyade ile iltizâm edübemin olan İlyas zikr olan haslara ve kazâ-i mezbûrede vâki^c olan resm-i mizân-ı harir mukâta^casına Mustafa nam kimesnenin kâtib olmasın taleb eyledükde Kesterye mukâta^catı nâzırı Oruc dergâh-ı mu^câllama ^carz eylemeğin bundan evvel zikr olunan haslara ve resm-i mizan-ı harir mukâta^casına kâtib olan ve Kasm ^cazl olunub işbû darende-i fermân-ı hümayûn mezbûr Mustafa yevmî beş akçe ile kâtib ta^cyîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdüm ve buyûrdüm ki:

Varub zikr olan haslara ve resm-i mizân-ı harîr mukâta^casına mezbûr Kasım yerine kâtib olub vâki^c olan mahsûlatı ruz be-rûz müfredâtla yazub mücelled defter edübhariç-i defter nesne komaya ve dergâh-ı mu^callâma muhâsebe gönderilmeli oldukda ^cadet ve kanûn üzere müfredât müfredât defterinin zeyline muhâsebesin yazub ve kadıya imzâladub ve mühürledüb göndere ve hâsıl olan akçede kâtib-i mezbûrun mührü bile ola madamki hizmet-i kitâbetde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya ta^cyîn olunan yevmî beş akçe ^culufesin üç akçesin zikr olan kadılar ve iki akçesin mezbûr resm-i mizan-ı harir mukâta^cası mahsûlünden harc-ı ^camilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i ^cavârizdan ise kemâ-kân ^cavârizın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 25 Saferü'l-muzaffer sene 951/8 Mayıs 1544

Belge: 2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Narda memlehası mukata^casını ziyade ile iltizâm edübkâtib olan İlya veled-i Solomon nam Yahudi gelub Narda memlehalarından Salagora nam memlehaya bekci olan Yakub hizmetin edâ eylemez diyü i^clâm eyleyub ve memleha-i mezbûre Nikola nam zimminin bekci olmasın taleb eyledüğü ecilden mezkûr Yakub ^cazl olub ve darende-i fermân-ı hümayûn mezbûr Nikola yevmî iki akçe ile memleha-i mezbûreye bekci ta^cyîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyûrdüm ki:

Varub zikr olan memlehaya mezkûr Yakub yerine bekci olub şöyleki vezarî-ı hidemat bekciliktir bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra ta^cyîn olunan yevmî iki akçe

‘‘ulufesin harc-ı ‘ amilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve kemâ-k n ‘avârızını şöyle bileler diyü.

Tahrîren f  26 Saferü’l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Sayfa: 189

Belge:1

Hayrabolu kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu all ma ‘arz gönderib mahruse-i Edirne’de mütemekkin ‘Ata ’d-din nam kimesne Nefs-i Hayrabolu’da fevt olub v ki  olan muh llef tı beytü’l-mal emini ma rifetiyle kabz olundukda tahmine(n) on bin akçe altundan ziyade muh llef tı kalub Gaybi(?) nam kimesne zikr olan muh llef tda  er kin tariki ile dört bin akçe benimdir diyü Edirne kadısından nakd-i  er  getürüb ve Mehmed nam kimesne dahi müteveffa-i mezbûr karında ım o ludur ver set bana münhasırdır diyü ol dahi nakd-ı  er -i ibrâz eyled   n bildirmi sin imdi bu asl-ı kaziyye dergâh-ı mu allamda kadı ‘askerlerim muhzırlarından istimâ olunmak kanûn-ı kadim olmağın buy rd m ki:

Hükm-i  erifim vardukda müteveffa-i mezbûrun nakdiyesin vesa’ir c zvi ve külli v ki  olan muh llef tın mezkûr Mehmed ve anda olan hassa-i beytü’l-mal emini ma rifetiyle zabt etdirub ve müfredâtla defter etdirib anda satılma a münâsib olan kaba saba esb bını ‘adet üzere    gün meza  etdirib her biri diğer bah larıyla karadan buldukdan sonra f ruht etdirib ve hâsıl olan akçesin der-kise edübve mühürleyüb yarar adamlar nle ve emin-i mezbûr ile dergâh-ı mu all ma gönderesin ve satılan esbâbın her biri niye satıldı un ve kimler satun aldı un ve cümle muh llef tı bah sından ne mikdâr nesne hâsıl olduğun yazub bildüresin ammâ sa’y ed bsatılan esbâbın her birin diğer bah sıyla satdırı  eksük bah ya satılub beytü’l-mala zarar olmakdan ziyade hazer idesin ve nakl-i kabil nazara merg b olan esbâbın dahi defter etdirib ‘ayn ile dergâh-ı mu all ma gönderesin ve ver set ve dey n da v sın eden kimesneleri dâhi bile göndersin ki kaziyyeleri bunda dergâh-ı mu allamda görüle şöyle bilesin diyü.

Tahrîren f  25 Saferü’l-muzaffer 951 /18 Mayıs 1544

Belge: 2

Kesterye kadısına ve mukata  t nâzırı Oruc’a hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu all ma ‘arz gönderüb Kesterye kazâsına tabi  Behi ne(?) nam hassa karyenin re  yası zira  t ed b   r-i miri içün alunu gelen yerlerden  amlı nam sip hsin mutasarrıf olduğu D n  e(?) nam karye vilayet eminleri sınır te   ir edüb diyü Ved  ve Sed  dimekle ma r f yerler sınırda bile hâsıl olma la miriye müteveccih

olur gıllatdan mezkûr sipâh yüz elli kile mikdârı buğday alub zabt etmişdir diyü bildirmişsiz imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresiz zıkr olan hassa karyesinin kadimden mümtaz ve müfsil sınuru olub ve zıkr olan yerler ta'âyîn olunan sınırda dâhil ise sipâhyi dahl ettirmeyüb miri için haslarına zabt ettüresiz ve teftîş edüb göresiz hassa-i hümayûnuma müteveccih olu mahsûlden sipâh ne mikdâr nesne alub zabt eylemiş ise bi-kusûr tazmîn ve tahsîl ettirib yine miri için zabt ettüresiz şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 27 Saferü'l-muzaffer sene 951/20 Mayıs 1544

Sayfa: 190

Belge: 1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Haliya Kesterye mukâta'âtı nâzırı Oruc dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderib Kesteriye kazâsına tabi° Lihışta(?) ve Zobanişna(?) ve Bibuki(?) ve Doberolişna(?) ve Lenka(?) nam hassa karyelerin kâtib olmayub şimdikihalde zıkr olan karyelere kâtib lazım olmağın Hüseyin yarar ehl-i kalem ve kitâbet hizmetinin 'uhdesinden gelür kimesne olduğu sebebden tevcîh olunub 'arz olundu diyü bildirmiş imdi mezbûr Hüseyin yevmî dört akçe ile zıkr olan haslara kâtib ta'âyîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdûm ki:

Varub zıkr olan haslara kâtib olub vâki° olan mahsûlatı ruz be-ruz müfredâtla yazub mücelled defter edübhariç-i defter nesne komaya ve dergâh-ı mu'allâma muhâsebe gönderilmeli oldukda 'adet ve kanûn üzere müfredât defterinin zeyline muhâsebesin yazub ve kadiya imzâladub ve mühürledüb göndere ve hâsıl olan akçede kâtib-i mezbûrun mührü bile ola madamki hizmet-i kitâbetde istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya ta'âyîn olunan yevmî dört akçe 'ulufesin zıkr olan haslar mahsûlünden harc-ı 'âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avârızdan ise kemâ-kân 'avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 26 Saferü'l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Belge: 2

Serfice kadısına ve mukâta'ât nâzırı Oruc'a hükm yazıla ki

Senki kadısın haliya dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderub Serfice kazâsına tabi° Recanlı(?) ve İslamlu(?) ve Hayra Hacılar(?) ve Pomad(?) nam hassa karyeler berât-ı hümayûnumla İbrahim nam sipâhye tımâr virulub vâki° olan mahsûllerin alub zabt

eyledüğün bildirmişsiz imdi zikr olan karyeler kemâ-kân mukarrer hasdır haricden kimesne dahl itmek caiz değildir buyûrdum ki:

Hükm-i şerifim vardukda zikr olan karyeleri evvelden zabt oluna geldüğü üzere girü hassa-i hümayûnum için zabt ettüresiz haricden kimesneyi dahl ettirmeyesiz ve teftiş edübgöresiz zikr olan karyeler mahsûlünden sipâh ne mikdâr nesne alub zabt eylemiş ise ma'lûm edindikden sonra bi-kusûr tazmin ve tahsîl ettirib hassa-i hümayûnum için zabt ettüresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 26 Saferü 'l-muzaffer sene 951/19 Mayıs 1544

Sayfa: 191

Belge: 1

Niğbolu ve Bender kadılarına hüküm yazıla ki

Haliya Ohri ve ana tabi° vilâyete patrik olan Berohor nam rahip dergâh-ı mu°allâma gelub patrikliğime müte°allik yerlerde ayin-i batılamız üzere kadimden miri içün cem° olunugelen rüsûmdan berâtım mücebince medrapolidler ve piskoposlar vesâir kefare üzerlerine sefire-i sabıkada cem° olunmayub kalmış hayli bâkîyelerüm vardır taleb eyledüğümde ta°allül edüb virmezler bu def'a zikr olan bâkîyeleri cem° ve tahsîl eyleyub hızzane-i °âmiye teslîm eylemek içün kul taleb iderim diyü bildirmeğin bu husûs içün (boş) nam kulum ta°yîn olunub irsâl olundu buyûrdum ki:

Hükm-i şerifim ile mezbûr kulum ve patrik-i mezbûrun ademisi her kangınızın taht-ı kazâsına dahl olurlar ise taht-ı kazânızda olan medrapolidleri ve piskoposları ve sefire-i sabıkada cem° olunmayub zimmetinde bâkîsi olan kefare-i ihzâr etdirib ve patrik-i mezbûrun ademi ile berâber edüfteftiş edübgöresiz ayin-i batılları üzere kadimden miri içün cem° olunugelen rüsûmdan sefire-i sabıkada cem° olunmayub zimmetinde bâkîsi zâhir olan kimesnelerden zâhir olan bâkîyelerin mezbûr kuluma tahsîl etdirib alub der-kise edübve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı mu°allâma gönderesiz ve yazub bildiresüz patrik-i mezbûre °âid ve müteveccih rüsûmdan kimesne zimmetinde bir akçe bâkî kodurmayasız ammâ patrik-i mezbûrun ademisine dâhi olagelen imtiyâzlarına muhâlif iş etdirib kimesneye zulm ve hayf etdirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 26 Saferü 'l-muzaffer sene 951/26 Saferü 'l-muzaffer sene 951

Belge: 2

Selânik kadısına hüküm yazıla ki

Haliya Selânik memleahalarından Kesdil nam memleha tuzcuları kapuma gelüb memleha-i mezbûrede hâsıl olan tuzlardan kadimden  adet-i pişkeş diyü virulugelen hakkımızı taleb eyledüğümde memlaha eminleri ta allül edüb vormeyezler bu husûsda bana hayfdır diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki

Hük -i şerifim vardukda memlaha-i mezbûre emin ihzâr ettirib mezbûrlar ile tezâyir edüb mukayyed edüb göresiz memlaha-i mezbûrede hâsıl olan tuzlardan kadimden  adet-i pişkeş diyü virulugelen hakların memlaha eminleri ta allül edüb viregeldikleri vâki ise kadimden bu vechle virulugelmiş ise girü ol-vechle  adet-i pişkeş virdüresiz olageldüğü  adete muhâlif eminlere te allül etdirmeyesiz ve memlaha-i mezbûrede işledüğüm tuzlara memlaha emin ve   mil vakt ile gelüb olvakit tehîr ederler diyü bildirdiler imdi memlaha eminlerine ve   millerine dahi on t vechle tenbîh ve tekîd idesin ki memlahada hâsıl olan tuzlar ölçülü oldukda gelüb vakt ile vezn eyleyesiz tehîr eylemeyesiz (sah) şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 27 Saferü 'l-Muzaffer sene 951/20 Mayıs 1544

Sayfa:192

Belge:1

Kesterye mukata atı nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki

Haliya Ohri sancâğında v ki olan Akceh s r kalçasının bazı yerleri ta mire muhtaç olunub yetmiş bin akçe tahmin olunduğ n Akçehîsâr kadısı dergâh-ı mu all ma  arz eyledikde ta mir olunmas n emr ed b ve bu husûs içün Haydar nam kulum Emin ta y n olunub ve masraf içün lazım olan yetmişbin akçeyi Ohri Sanc ğı'nda olan mukata atdan alub sarf etdüresin diyü Mevlâna-yı mezbûre hük -i şerifim yazılmış idi haliya livâ-i mezbûrede mukata attan emir olunan buğdayı mevcut akçe yokdur diyü i  l m olunmağ n buyûrd m ki:

Hük -i şerifim vardukda göresin fî'l-v ki  livâ-i mezbûrede v ki  olan mukata attan mevcut akçe bulunmayacak olursa kalça-i mezbûre ta miri içün ta y n olunan yetmiş bin akçeyi taht-ı nezâretinde olan mukata attan tahsîl ettirüb Mevlâna-yı mezbûre teslim etdüresin ve virilen akçe kang  mukata adan vir l rse emin ve   mil eline vilayet kadısında hüccet aldıktan sonra sen dâhi deftere kayd etdiresin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 27 Safer sene 951/20 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a hüküm yazıla ki:

Haliya naibin dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Mahruse-i Selânik'de beledi ve da'imi işleyen üstadlar ba-... meclis-i şer'e gelüb Anadolu canibinden beledi ve da'imi getüren rençberler muhızlılarında getürdükleri beledi ve da'imi kadimden getürdükleri gibi tamam ve eyü değildir 'arzî ve tulî noksan üzeredir ve ba'zı kalbdır eksük ve kem olan esbâbları satılmakdan men' olunmaları lazımdır diyü takrirleri üzere kuzzât-ı sabıkadan hüccet ibrâz eyledüklerinde Mahruse-i Selânik gümrüğüne ber-vech-i iltizâm emini olan Baroh (?) gümrük mahsûlü her canibden gelmekle der-metâ' getüren rençberlere şehirlü ve muhtesib dahl eylemek şehre esbâb ile rençberler gelmez olur bu husûsda mal-ı miriye zarardır 'arz idivirir diyü mezbûr Baroh ve rençberler talebleriyle 'arz olundu diyü bildirmiş imdi buyurdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda tefûş edüb göresin ol-asl esbâb getüren kimesneler getürdükleri esbâb noksan üzere midir ve ol-asl esbâb geldikde kadimden şimdiedek dahl olunugelmiş midir ma'lûm edinüb göresin getürdükleri esbâbın noksanı husûsu şimdiedeğin ne vechle olugelmiş ise senin ma'rifetinle girü ol-vechle etdüresin olugelen 'adete muhâlif gelen rençberler taifesine dahl ettirmeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 27 Safer sene 951/20 Mayıs 1544

Sayfa:193

Belge:1

Kesriye kadısına ve mukata'at nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki:

Bundan akdem 940 Şevvali'nin yigirmisekizinde vaki'olan Mayıs evvelinden üç yıla..... 'ali hasların rûsûmla üçyüzkırkdörtbin yediyüzaltmış akçe mukata'aya dutan Nefs-i Kesriye'den Serandin(?) veled-i Dimitri nam 'âmilin teslîmatından gayri zimmetinde yüzyigirmibin dörtyüzelliiki akçe bâkî olub zikr olan bâkî 'âmil-i mezkûrdan taleb olundukda dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hal edüb zikr olan haslar müteferrik kadılıklarda vâki olub ve eminim olan Hasan'ın muhâsebesin mücebince hayli der-anbar ve der-zemim terekelerüm olub ve zimmetimde bir yıllık ispençe bâkî kalub emin-i mezbûr Hasan ma'zul olmamağla cem' olunmayub kalmışdır ve tahvîlim içinde mukata'a-i mezbûreye ber-vech-i iltizâm kâtib olan Hasan zikr olan hasların gillâtdan ispençesinden hayli nesne cem' edüb kendüsü bel' eylemişdir ve tımârlar mabeyni ve mevkûfât tahsîl için Yahya(?) nam kul geldükde tahvîlim içinde olan olan

... nahiyesi karyelerinin ispençesin mevkuf ve mabeyndir diyu onbeş binden ziyade ispençe akçesin alub cem^e eylemişdir ve bundan gayri Mejak(?) kazâsına tabi^e Zabzaki(?) ve Ermencu(?) nam karyelerde emin olan Hamza dahi ba^ezı karyeler zabt idüb yerlü yerinde hesâbın görmek taleb iderim diyü bildirdi imdi ^eâmil-i mezbûrun tahvîlinde hâsıl olan mahsûlün hızane-i âmiremde olan muhâsebelerin suret-i ihrac olunub ve mühürlenüb ve (boş) nam kulum ile irsâl olundu buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile mezbûr kulum vardukda tehîr ve terâhi eylemeyüb ^eâmil mezbûrun emin-i mezkûr Hasan'ın muhâsebesinde mukayyed olan bâkîyelerinden bi-hasbü's-şer^e ve'l-kanûn nakdiyeden ve gıllatdan sabit ve zâhir olan bâkîyelerin müteveccih olan yerlerden bi-kusûr tahsîl etdüresin ve tahsîl olunan gıllatı narh-ı rużî üzere sattırıp nakd ettirib hâsıl olan akçesin der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı mu^eallâma gönderesin ve yazub bildirsin zâhir olan bâkîyelerinden kimesne zimmetinde bir akçe bir habbe bâkî kodurmayasın ve bunun tahvîl içinde zikr olan haslara ber-vech-i iltizâm kâtib olan Hasan dahi ma^erifetinde ise buldurub getürdüb zikr olan hasların gıllatdan **(s.194)** ve ispençesinden her ne alub zabt ve kabz eylemiş ise onât vechle dikkat ve ihdimâm üzere ehl-i vukûf ma^erifetiyle yerlü yerinden teftîş edüb müfredâtla defter ettirib ber-mûceb-i defter bel^eyandan ve ketmiyandan zimmetde ne mikdâr nesne zâhir olursa zâhir olan bi-kusûr mezbûr kuluma tahsîl etdüresin zimmetde zâhir olan malımın edâsına ta^eallül iderse esbâbından tahsîl ettürüb zimmetde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın ve mabeyn ve mevkûfât mahsûlü için gönderülen Yahya nam kul ^eâmil-i mezbûrun mukata^eaya tuttuğu hassa karyelerden ba^ezı karyenin ispençesi mevkûfdur diyü alub zabt eyledüğü vâki^e ise göresin ne mikdâr nesne alub zabt eylemişdir ve kangı karyeden almışdır ve cümle ne mikdâr akçe olmuşdur mufassal yazub bildüresin ve zikr olan Zabzaki(?) ve Ermencu(?) nam karyelerde emin olan Hamza'yı her kande ise buldurub getürdüb mültezim-i mezbûrun iltizâm eyledüğü karyelerden her ne alub zabt ve kabz eylemiş ise ehl-i vukûfda ve yerlü yerinde teftîş edüb tamam olduktan sonra müfredâtla defter ettiresin ve defteri imzâlayub ve mühürleyüb dergâh-ı mu^eallâma gönderesin ve mufassal yazub bildüresin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren 27 Safer sene 951/20 Mayıs 1544

Sayfa:195

Belge:1

Selânik kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb hükm-i şerif vacibü'l-kabul vârid olub mazmûn-ı münifinde Mahruse-i Selânik'de vâki° olan merhum sultan Murad tabe serâhû cami°inin hatibi Mevlâna Dervîş dergâh-ı mu'allâma gelüb cami°-i mezbûr evkâfindan Selânik kazâsına tabi° vilayet defteri mûcebince altı bin beş yüz seksân beş akçe Bazar-ı Anderes nam mezra°anın nısfı hâsıl bana ve nısfı haslar Horbaç(?) nam suyun meremmetcisine ta°yîn olunub ol-vech ile elimize dahi berât virilmiştir haliya vilayet kâtibleri geldükde berâtınızda mukayyed olan mezra° a-i Anderes dimekle ma°rûf mezra°adır mezra°a-i mezbûreden gayri Mandin(?) nam mezra°a mukayyed değil iken hilâf-ı emr zabt idersiz diyü dahl iderler ma-hazâ kazâ-i mezbûrede ol-aslı mezra°a yokdur bu husûsda bize hayfdır diyü bildürdükleri sebebdan teftîş olunub görölmesin lazım olmağın zikr olan mezra°alar husûsunu teftîş edüb göresin mezkûr hatibin berâtında mukayyed olan ne aslı mezra°adır vilayet eminleri hilâf-ı emr zabt olunur didükleri mezra°a kandadır ehl-i vukûfdan ma°lûm edinub vukû° u üzere yazub bildirsin diyü ferman olunmağın emsâlen ... mahruse-i mezbûrenin ehl-i vukûfundan ve mu°temed-i aleyh kimesnelerden ve müsliminden ba°zı kimesneler şehadet edübmezkûran hatibin ve su yoluna hidmet eden Yusuf'un tasarruflarında olan Aya Anderes nam mezra°a kadimü'l-eyyâmdan cami°i mezbûrenin vakfı olub ve vakfiyet üzere tasarruf olunugelmiştir ve ol-nevâhide Mandin nam mezra°a yokdur didüklerin bildirmişsin imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda fi'l-vâki° kaziiye 'arz olunduğu gibi ise mezbûrân Dervîş ve Yusuf zikr olan mezra°a-i kadimden ne vechle zabt ve tasarruf ede gelmişler ise girü ol-vechle ellerinde olan berâtları mûcebince kendülere tasarruf etdüresin ellerinde olan berâtlarına muhâlif haricden kimesneleri dahl ettirmeyesin şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 26 Safer sene 951/19 Mayıs 1544

Sayfa:196

Belge:1

Hayrabolu kadısına hüküm yazıla ki:

Merhume Sofu Sultanın kazâ-i mezbûrede vâki^e olan evkâf-ı mütevellisi Muslihi'd-din haliya dergâh-ı mu^eallâma gelüb evkâf-ı mezbûreden kazâ-i mezbûreye tabi^e Karaşemsi(?) nam karyenin vâki^e olan bivesi ve kaçgunu ve beytü'l- malı ve mal-ı gayib ve mal-ı mevkûd cümle vakfa hâsıl kayd olunub ve bu vechle olduğuna mülk-name ve vakfiyede dahi mukayyedir beytü'l-mal ve mal-ı gayib ve mal-ı mevkûd ^eâmilleri elimizde olan mülk-name ve vakfiyeye muhâlif dahl iderler bu husûsda mahsûl-i vakfa zarar olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i-i şerifim vardukda zikr olan ^eâmilleri ihzâr ettirib ve müteveli-i mezbûr ile berâber idüb mütevellinin elinde olan mülk-nameye ve vakfiyeye nazr edüb ve bu husûs vilayet defterinde dâhi ne vech ile mukayyedir tamam-ı aslı ile ma'lûm edinib göresin vakfa ^eait ve müteveccih olur mahsûle deftere ve mülk-nameye ve vakfiyeye muhâlif ^eâmilleri dahl eyledükleri vâki^eise deftere ve mülk-nameye ve vakfiyeye muhâlif ^eâmilleri vakfin mahsûlüne dahl ettirmeyesin vâki^e olanın evkâf-ı mezbûre mütevellisine zabt etdüresin şöyle ki vakfa ^eait müteveccih olur mahsûlünden ^eâmilleri nesne almışlar ise ki zâhir ola zâhir olanın bi-kusûr aluverüb müteveliye zabt etdüresin ve muhtaç-ı ^earz olan husûsu yazub bildüresin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 27 Saferü'l-muzaffer sene 951/20 Mayıs 1544

Belge:2

İnebahtı sancâğı beğine ve kadısına ve İnebahtı kal^eası dizdârına ve ^eazebleri ağasına ve tuzcu başına ve İnebahtı'ya tabi^e Burgaz-ı cedid kal^eası dizdârına hüküm yazıla ki:

Zikr olan kal^ealar müstahfızlarından ve ^eazeblerinden ve tuzculardan mahlûl gedük vâki^e olub aher kimesne tevcîh edüb yazub ^earz eyledüklerde sabıka gönderülen hükm-i şerifim mücebince yazmayub ihmâl üzere i'âm eyledikler kimesne (üzeri çizilmiş) sebebdan buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda min-ba^ead zikr olan kal^ealardan mahlûl hîsâr eri ve ^eazeb ve tuzcu gedüğü vâki^e oldukda sabıka irsâl olunan hükm-i şerifim mücebince gedük tevcîh eyledükler kimesne kul oğlanlarından mıdır veyahûd yine kal^ea ma^ezûllerinden midir ve kal^ea ma^ezûllerindense kangı kal^ea ma^ezûllerindendir kendü

berâtın ve kul oğlu ise babasın berâtını dahi bile gönderesiz ve tuzcu gedüğü vâki^e oldukda tuzculuk bilur kimesnelere tevcîh edüb yazub bildirsesiz ve vâki^e olan mahlûl^e arz olundukda eğer hîsâr eri gedüğü ise siz ki kadı ve dizdarsız her biriniz mufasssal arz yazub ve mühürleyüb ve azeb ve tuzcu gedüğü ise sen ki kadı ve azeb ağasısın ve sen ki tuzcu başısın sizdahi birer arz yazub ve mühürleyüb sancâk beğine gönderesiz ve sen ki sancâk beğisin sendâhi her gedüğü mufasssal arzlar yazub kadı ve dizdar ve azeb ağası ve tuzcu başı arzların kendü arzların ile ve ulûfelerin saldırmağa gönderilen mevcûd defterlerin ile bir kise elime koyub (s.197) ve mühürleyüb emr-i sabıkım mücebince her taifenin mahlûl yerlerin kendü havâlesiyle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz şöyle ki ırsâl eyledüğünüz arzlarınız ve defterlerünüz vech-i meşrûh üzere ırsâl olunmaya makbul olduğuzdan gayri mesul dahi olursuz bilmiş olasız ve zikr olan kal'alar muhâfazası için ta'yîn olunan eğer hîsâr eridir ve eğer azebler ve tuzculardır onât vechle tenbîh idesiz ki kal'a-i gereği gibi hıfz edüb kal'adan taşra olmayalar şöyle ki kayd eline eslemeyüb emr-i şerife muhâlif kal'adan taşra yerlerde sakın olacak olurlarsa ol-asl kimesnelerin ulufelerin virdürmeyesiz ve tehîr eylemeyüb ol-asl kimesnelerin veyahûd aher sebeble azli lazım olur kimesnelerin gedüklerin aher kimesnelere tevcîh idüb yazub arz eyleyesiz ammâ bi-küttâb kimesnenin gedüğün virmekden hazer idesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 28 Saferü'l-muzaffer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:197

Belge:1

Adet ve kanûn üzere Mahruse-i Edirne'de vaki^e olan mukâta'âtın atik ve cedit tahvîllerinde olan ummâlin ve iltizâmlu eminlerinin zimmetlerinde olan bâkîyeleri tahsîl olunmak için Edirne kadısına ve mukata'at nâzırı Muslihi'd-din'e mufasssal havâle hükümü yazıla ki.

Tahrîren fî 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

(An-yedi muhzır-ı bekçiyan dergâh-ı ali fî minhû)

Belge:2

Adet ve kanûn üzere Kesterye ve Florina ve Serfice kadılıklarında vaki^e olan atik ve cedit mukata'at âmillerinin bâkîyelerinin tahsîl için Pirlepe kadısına ve mukata'at nâzırı Oruc'a mufasssal havâle hüküm yazıla.

Tahrîren fî 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:198

Belge:1

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata'at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Selânik gümrük ve bac-ı bazarına ber-vech-i iltizâm emin olan Baroh dergâh-ı mu'allâma 'arz-ı hal edüb tahvîlim içinde Selânik kurbunda ba'zı vakf ve serbest karyeler ve sipâh ve hîsâr eri tımârları vardır satdukları koyunlarından ve sığırlarından kanûn üzere bac taleb etdügümde karyemiz serbestdür diyü te'allül ve nizâ' edüb virmezler ve Selânik kurbunda hassa koru olub ba'zı kimesneler koyunların ve sığırların ol koruya iledüb anda satub koyun üzere bac taleb etdügünde koruda satduk diyü te'allül edüb bacların virmezler ve ba'zı celebler dahi birbirine koyun ve sığır satub bac taleb ettüğümüzde te'allül edüb bacların virmedikleri ecilden mal-ı miriye hazer olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda mezbûr Baroh'un didüğü vakf ve serbest karyeler ve sipâh ve hîsâr eri tımârları husûsun teftîş edüb göresiz vilayet defterinde bac-ı pay kendülere hâsıl kayd olmuş ise fihâ ve illâ kanûn üzere bacların miri için aldurub sâir emvâl-i miri ile dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve koyunların ve sığırların koruya iledüb satub bacların virmeyenleri dâhi göresiz şimdiyedeğin zikr olan koruda satulugelen koyundan ve sığırdan ve gayriden bac alunugelen şimdi zabıtlar kanûn üzere miriye müteveccih olan bacların virmeyüb bi-vech te'allül iderler ise miriye müteveccih olan bacların bi-kusûr alıveresiz te'allül ittirmeyesiz ve celeb taifesi dâhi birbirine satdukları koyunları ve sığırları dahi göresiz kadimden bu vechile bacları alunugeldi ise miriye müteveccih olan bacların ol-vech ile aldurub ta'allül ve nizâ' ettirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 27 Saferü'l-muzaffer sene 951/20 Mayıs 1544

Belge:2

Kesterye ve Pirlepe kadılarına ve mukata'at nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderüb Kesterye'nin kadim sınuru içinde vâki'olan Lostarice(?) demekle ma'rûf mevzi'de olan re'âya bağlarının 'öşrü ve mevzi-i mezbûrede Hasan nam gulâm şahinin çiftliği kazâlar sınırında hâsıl iken 'öşr-i kadimden miri için zabt olunugelmiş iken haliya vilayet kâtibleri geldiklerinde hariç-i

ez-defter diyü Kemal nam sipâhye tımâr kayd eylemeğin mezkûr sipâh zıkr olan bağların °öşründen hayli nesne alub zabt eyledi diyü bildirmişsiz imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresiz fi'l-vâki° °arz olunduğu gibi olub zıkr olan bağlar ve çiftlik kazâlar sınırunda hâsıl olub °öşrü kadimden hassa-i hümayûnum ile bile zabt olunugelmiş ise girü evvelden zabt olunageldiği üzere yine hassa-i hümayûnum için ehline zabt ettüresiz haricden kimesneyi dahl ittirmeyesiz ve zıkr olan bağlar ve çiftlik mahsûlünden mezkûr sipâh ne mikdâr nesne almış ise zâhir olanı bi-kusûr girü alub hassa-i hümayûnum için ehline zabt ettüresiz ve yazub bildiresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fi 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:199

Belge:1

Serfice kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu°allâma °arz gönderüb kazâ-i mezbûrede vâki°olan Velondos(?) haslarına tabi° Ayonikola nam-ı diğr Gerborlu(?) demekle ma°rûf hassa-i mezra°ada zira°at iden Tekeli cema°atin °öşürleri kadimden haslar ile bile zabt olunub haslar sınırunda hâsıl iken haliya vilayet eminleri geldüklerinde hariç-i ez-defter diyü Hayati(?) nam za°ime tımâr kayd eylemeğin mezkûrun ademisi mezra°a-i mezbûrenin vâki° olan mahsûlünden hayli nesne alub zabt eyledü diyü bildirmişsin imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin fi'l-vâki° °arz olunduğu gibi olub zıkr olan mezra°ada zira°at eyleyeniyile cemaat °öşürleri kadimden hassa-i hümayûnumla zabt olub haslar sınırunda hâsıl ise girü evvelden zabt olunugeldiği üzere yine hassa-i hümayûnum için ehline zabt etdüresin haricden kimesneyi dahl ettirmeyesin mezra°a-i mezbûre mahsûlünden mezkûrun ademisi ne-mikdâr nesne almış ise zâhir olanın bi-kusûr girü alub hassa-i hümayûnum için ehline zabt etdüresin ve yazub bildiresin şöyle bilesün diyü.

Tahrîren fi 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Belge:2

Gelibolu kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Gelibolu iskelesinde vâki° olan Bicek(?) mukata°asın sene 949 Safer'inin gurresinden üç yıla varınca onbeş kere yüzbin ve yetmiş bin akçe hâsıl göstermeğe iltizâm iden Ali Bin İbrahim nam kulunun ve şerîki olan Musa nam

Yahudinin sene 949 Şevval'ının guresinden sene 950 Şa'ban'ının gayetine gelince on ay ve yigirmi günlük muhâsebesinde Anadolu canibine geçen esirlerin pençîğinden yüz yigirmi üç bin altı yüz akçe bâkî kayd olunmuş zikr olan bâkî emin-i mezbûrdan ve şerîki olan Musa'dan tahsîl olunub hızâne-i ʿâmireme gelmesi lazım ve mühim olduğu sebebden buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir sa'at tehîr ve terâhi eylemeyüb mezkûr Ali nam kulumu ve mezbûr Musa'yı getürdüb zikr olan yüz yigirmi üç bin altı yüz akçeyi taleb idüb bi-kusûr tahsîl ettürüb alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezkûr kulumla ve yarar ademlerünle ta'cil dergâh-ı mu'allâma gönderesin bir dürlü dahi eylemeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 28 Saferü'l-muzaffer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:200

Belge:1

İnöz kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya dergâh-ı mu'allâma ʿarz gönderüb sabıka İnöz memlehası mültezimi Minol(?) nam zımmi ve bâkî şerîkleri tahvîlleri içinde ba'zı kimesnelere fûruht ittükleri tuzlar için bi'l-fi'ıl memleha-i mezbûre emini olan Podora(?) zikr olan tuzların fûrûhtu bize zarardır fûrûht olunmayub mühürlenmek için emr-i şerif irâd eylemişler idi haliya ehl-i vukûfdan ba'zı kimesneler ile zikr olan tuzların üzerine varulub görüldükde yağmurdan ve silden tuza ziyade zarar olub ve memleha-i mezbûrede fûrûhta vefâ ider tuz dâhi kalmamışdır zikr olan tuzların satulması mal-ı miriye enfa' görölmeğın ʿarz olundu diyü bildirmişsin imdi zikr olan tuzları sabıka müfettiş ta'yîn olunan Miğalkara ve Silivri ve Keşan kadıları vezn edüb dergâh-ı mu'allâma gönderdükleri defterde onbinaltıyüzotuz müzevver milh kayd edüb zikr olan tuzdan bir mikdârı mukaddemâ satılmış idi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda kendü nefsinle zikr olan anbarların üzerine varub göresin zikr olan tuzların sabıka ne-mikdârı satılmışdır ve haliya yerlerinde ne-mikdâr bâkî kalmışdır vezn edüb ma'âlûm edindikdensonra sahiplerin buldurub getürdüb defterde mukayyed olduğu üzere her birinin ne-mikdâr tuzu var ise mezkûr kulum (boş) ile sahiplerine teslim edüb ve her birine ne-mikdâr tuz teslim olunduğun defter edüb kirâya ile arabalar dutturub ihrâc ettirib senün ma'rifetinle satturub nakd ettirib akçesin alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve mufassal yazub şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 28 Saferü'l-muzaffer sene 951/21 Mayıs 1544

Belge:2

Tırhâla Sancâğı'nda vâki° olan hassa mukata°ata müfettiş ta°yîn olunan Tırhâla kadısı Mevlâna Muhyi'd-din'e ve mukata°at nâzırı Muslihi'd-din'e hüküm yazıla ki:

Haliya livâ-i mezbûrede olan mukata°ata istihdâm olunmak için kul lazım olmağın bu husûs için (boş) nam kulum ta°yîn olunub gönderildi buyûrdum ki:

Hükm-i şerifim ile mezbûr kulum vardukda zikr olan sancâkda olan mukata°atın eminlerin ve °âmillerin ihzâr edüb zimmetlerinde olan bâkîyelerin tahsîl eylemek için lazım olan husûslarda mezkûr kulumu istihdâm edüb malımı cem° ve tahsîl ettüresiz kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 29 Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:201

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki

Narda memlehasına tabi° Kobrodine(?) memlehasına harç-ı °âmilden yevmî iki akçe ile bekçi olan Koluk(?) nam zimmi zikr olan bekçiliğe bi-berât mutasarrıf imiş haliya dergâh-ı mu°allâma gelüb berât-ı hümayûnum taleb eyledüğü sebebdan bu berât-ı hümayûnu virdum ve buyûrdum ki:

Varub memleha-i mezbûreye girü bekçi olub şöyleki vezaif-i hıdemât bekçilikdir bi-kusûr müeddi kaldıktan sonra mutasarrıf olduğı yevmî iki akçe °ulufesin harç-ı °âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve kemâ-kân °avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî 29 Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Tekfur Dağı kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan evvel sağ bölük °ulufecileri cemâ°atinden Derviş Bin Hüseyin nam kulum Ağrıboz sancâğında olan mukata°ata havâle gönderilmiş idi öyle olsa mezkûr Derviş zikr olan mukata°attan hızane-i °âmireme teslîm eylemek için kabz eyledüğü akçeden teslîmatından bâkî zimmetinde seksân bin dokuz yüz doksan altı akçe olub ve mezkûrun Tekfur Dağı kazâsında Nefs-i İneçik'te emlâkı ve çiftliğı ve esbâbı ve kulları ve cariyeleri ve davarları olub meblâğ-ı mezbûr mezkûrun emlâkından ve esbâbından tahsîl olunub hızane-i °âmireme gelmeğın lazım ve mühim olmağın buyûrdum ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir sa°at tehîr ve terâhi eylemeyüb kendü nefsinle ve mezbûr kulumla mezkûr Derviş'in evi ve çiftliğı üzerine

varub validesi ve karındaşı ma'rifetiyle zimmetinde mukayyed olan bâkîyeleri emlâkından ve esbâbından sattırıp tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerunle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildirsesiz zimmetinde mukayyed olan bâkîyeden bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız cümlesin bi-kusûr tahsîl ettirib dergâh-ı mu'allâma gönderesiz şöyle bilesiz bir dürlü dâhi eylemeyesiz ammâ bu babda Dervîş'in hissesin virdürüb validesi ve karındaşı mevâzî edüb bizimdir diyü size virilmiş olmakdan hazer idesiz muhtaç-ı 'arz kazıyye vaki' olursa 'arz idesiz.

Tahrîren fî 29 Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

(An-yedi Süleyman Çelebi kethüda-i 'ulûfeciyan fî minhû)

Sayfa:202

Belge:1

İstanbul kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Delvine kadılığında vâki' olan Delvine ve Kamençe(?) nam karye keferesinden ba'zıları kapuma gelüb defter mücebince her yıl harâcımızı yerümüzde edâ eyleyügelüb rençberlik eylemek içün mahruse-i İstanbul'a geldüğümüzde bive harâcı eminleri ve 'âmilleri bizden harâç taleb edüb temessük ibrâz eyledüğümüzde ibrâz eyledüğümüz temessüklere 'amel itmeyüb bizden tekrâr harâç taleb iderler bu husûsda bize hayfdır diyü bildirdiler imdi buyûrdüm ki:

Hüküm-i şerifim vardukda karye-i mezbûre keferesinden mahruse-i mezbûreye gelüb kanûn üzere müddetleri tamam olanlardan sene 949 yılında vacib olan harâçların yerlerinde edâ eyledüklerine temessük taleb edüb göresin zikr olan senede vâki' olan harâçların yerlerinde edâ eyledüklerine vilayet kadılarından ellerinde temessükleri varsa fihâ ve illâ sene-i mezbûrede vâki' olan harâçların yerlerinde edâ eyledüklerine sahih temessükleri olmayanlardan kanûn üzere miriye müteveccih olan bive harâcın aldurub miri içün emine zabt ettirib kâtibe defter etdüresin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 29 Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Narda kadısına ve mukâta'ât nâzırı Abdu'r-rahim'e hüküm yazıla ki:

Haliya Narda memlehasına ve dalyânlarına ve iskelesine ber-vech-i iltizâm kâtib olan Elya(?) nam Yahudi ve Kosta Argiropu(?) nam 'âmil dergâh-ı mu'allâma gelüb zikr olunan mukata'alarda ba'zı kimesnelerin ellerinde berâtları ve zimmetleri yoğ iken

hilâf-ı emr harç-ı   milden   l  feye mutasarrıflardır bu hus  sda mal-ı miriye zarar ve bize hayfdır diy   bildirdiler imdi buy  rd  m ki:

H  km-i   arifim vardukda g  resiz fi'l-v  ki  kaziiye bunların didikleri gibi olub zikr olan mukata alarda ba zı kimesnelerün ber tlatrı ve hizmetleri yo  iken hilâf-ı emr harç-ı   milden   l  feye mutasarrıf oldukları v  ki  ise g  resin ne asl kimesnelerdir ve   imdiyedeyin ne vech ile tasarruf ide gelmişlerdir ve virilen   l  fe kimin ma rifetiyle virilu gelmi dir ma l m edinub ol-asl kimesnelere hilâf-ı emr   l  fe vird  rmeyesiz ve ne mikdâr akçe almışlar ise bi-kusûr kendülere tazmîn ettüresiz ve ne-vechle olduğun vuku u   zere yazub dergâh-ı mu all ma  arz edesiz   yleki zikr olan mukata  tdan hilâf-ı emr kimesneye   l  fe virile sen ki nâzırsın sana tazmîn olunurbilmi  olasın ana g  re mukayyed olasın şöyle bilesiz diy  .

Tahrîren fi 29 Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:203

Belge:1

Kesterye kadısına h  k m yazıla ki:

Haliya kazâ-i mezbûreye tabi  Balya koru(?) nam hassa karye keferesinden ba zıları kapuma gelub h  sıl eyled    z terekel  ve ve te   ir olunmalu oldukda haslar emini ve   mili vakt ile gelub te   ir eylemeyüb ve te   ir eyled  kde dahi   ayn ile      rlerin almayub ketm tariki ile   zerim ze bıra ub sonra gelub ziyade bah  ile akçe taleb iderler bu hus  sda bize hayfdır diy   bildirdiler imdi buy  rd  m ki:

H  km-i   arifim vardukda g  resin fi'l-v  ki  didikleri gibi gibi ise haslar emini ve   amilin ihzâr ettirib ve karye-i mezbûre ahaliysiyle berâber edüb teftîş edüb g  resin h  sıl olan terekeleri te   ir olunmalu oldukda emin ve   amil zımmi ile gelüb te   ir eylemeyüb re    y ya m    yaka virub ve te  addi eyled  kde d  hi   ayni ile      rlerin alunub ketm tarikiyle   zerlerine bıra ub sonra gelüb ziyade bah  ile akçe taleb eyled  kleri v  ki  ise on t vechle tenbîh edesin ki re     n terekeleri te   ir olunmalu oldukda tehîr eylemeyüb vakt ile gelüb te   ir eyleyeler veh sıl olan terekelerinden   ayni ile miriye m  teveccih olan      rlerin ve salariyyelerin aldırub emine zabt etd  resin ziyade bah  ile akçe taleb ettirmeyesin ve illâ kaziiyyeleri muhtaç-ı  arzs  yazub bildirsin şöyle bilesin diy  .

Tahrîren fî 29 Saferü 'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Marmara adaları kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Kostandin ve Nikola nam zimmiler kapuma gelüb bundan evvel Marmara haslarına ber-vech-i iltizâm kâtib olan Gostandin(?) zikr olan haslara tabi^c Polkari(?) nam karyeyi üç yıla mukâtaâya dutan ayak ^câmilleri olmuş idük tahvîlimiz tamam olmadan zikr olan karyeler vakf olub tevabisiyle haliya bizden kıstü'l-yevm taleb iderler bu husûsda bize hayfdir diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin mezbûrân zimmiler zikr olan karyeyi mukata^caya dutub ayak ^câmilleri olmuşlar ise mukata^cata tuttukları karyenin üzerine varub esvâb mahsûlâtı onât vechle dikkat ve ihdimâm üzere ehl-i vukûf ma^crifetleriyle yerlü yerinden teftîş edüb göresin buğdaydan ve gillâtdan vesâir hububatdan ne-mikdâr nesne alub zabt ve kabz eylemişler ise müfredâtla defter ittürüb ve ber-mûceb-i defter zimmetlerinde zâhir olan malımı bir an ve bir sa^cat eman ve mecâl virmeyüb bi-kusûr tahsîl ettiresin defter mûcebince zimmetlerinde zâhir olan maldan bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın defter mûcebince zâhir olan malımı bi-kusûr edâ eyledikden sonra kıstü'l-yevm taleb etdirmeyesin ve illâ kazıyyeleri muhtaç-ı arz ise yazub bildüresin sonra emr-i celilü'l-kadrim ne-vechle olursa mûcebi ile `amel edesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî selh Saferü 'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

El Cüzü's-Sadis Fî Şehr-i Saferü'l-Muzaffer

Sayfa:204

Belge: 1

Florina kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Nefs-i Florina kazâ-i mezbûreye tabi^c Konuh(?) ve Koşvrad(?) ve Ruşine(?) ve Büroşna(?) nam hassa karyelere ber-vech-i iltizâm emin olan Kaya dergâh-ı mu^callâma ^carz-ı hal edüb zikr olan haslarda mütemekkin ba^czı sipâh ve yeniçeriler çayırları olub kanûn üzere miriye müteveccih olan ^cöşürlerin taleb etdüğüimde te^callül edüb virmezler bu husûsda mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda zikr olan haslarda mütemekkin sipâh ve yeniçeri taifesine onât vech ile tenbîh edesin ki çayırlarından hâsıl olan otlukları husûsu defterde ne-vechle mukayyed ise kanûn üzere olvechle defter mûcebince edâ ideler şöyleki bade't-tenbîh eslemeyüb defter mûcebince miriye müteveccih olan ^cöşürlerin virmeyüb

`inâd idecek olurlar ise isimleriyle yazub bildüresinki haklarından geline şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Florina kadısına hüküm yazıla ki:

Florina ve ana tabi° Konuh(?) ve Kuşvrad(?) ve Ruşine(?) ve Proşniç(?) nam hassa karyelere haliya ber-vech-i iltizâm emin olan Kaya dergâh-ı mu°allâma °arz-ı hal edüb zikr olan haslara voyvodalar iken maslahatı için dahl edüb ve re°ayâsına te°addi eyledükleri mal-ı miriye zarar olur diyü bildirdi imdi hasssa-i hümâyûnum için ta°yîn olunan haslar min-küli'l-vücûh serbestdir haricden voyvodalar ve gayri dahl eylemek caiz değildir buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda göresin fi'l-vâki° zikr olan haslara voyvodalar ekl-i maslahat için dahl edüb ve re°ayâsına te°addi eyledükleri vâki° ise onât vechle tenbîh ve tekîd edesin ki min-ba°ad haslara dahl ve re°ayâsına te°addi eylemeyeler ve ettirmeyesin şöyleki bade't-tenbîh eslemeyüb haslara dahl edüb ve re°ayâsına te°addi edüb malıma zarar edecek olurlar ise isimleriyle yazub dergâh-ı mu°allâma °arz eylesesin ki haklarından geline ammâ haslar re°ayâsından birisinin galîz günahı zâhir olub şer°-i şerif ve kanûn-ı münif muktezasınca siyasete müstehâk oldukda senin ma°rifetinle voyvodaya yerinde siyaset ettirib aher yerlere ilettirmeyesin ve bedel-i siyaset diyü akçelerin aldurmayasın şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:205

Belge:1

Boş kadısına hüküm yazıla ki:

Moton ve Koron ve Anabolu ve Mezistre ve Balyabadra kadılıklarına vâki° olan mevkûfât dan ve hassa-i beytü'l-maldan şimdiyedeğin hızâne-i °âmireme cüzvî akçe geldiği sebebdan seniyye-i sabıkada vâki° olan mevkûfât ve hassa-i beytü'l-mal yerli yerinden teftîş olunub görülmesin lazım olmağın buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile (boş) nam kulum vardukda bir an ve bir sa°at tehîr ve terâhi eylemeyüb kendü nefsinle ve mezbûr kulum ile mübâşeret edüb zikr olan kadılıklarda seniyye-i sabıkada vâki° olan mevkûfâtı hassa-i beytü'l-malı onât vechle dikkat ve ihdimâm üzere ehl-i vukûf ma°rifetleriyle ve anda olan beytü'l-mal emini ile teftîş edüb göresin zikr olan kadılıklarda ne asl mevkûfât ve beytü'l-mal vâki° olmuşdur diyü vâki°

olan mevkûfât ve beytü'l-mal kimlerundur ve her birinde ne mikdâr nesne hâsıl olmuşdur ve kimler alub zabt eylemişdir ve zabt olunan beytü'l-mal ve mevkûfât akçesi nice olmuşdur tamam-ı asıl ve sıhhati üzere ma'âlûm edindikden sonra müfredâtla defter ettürüb ve ber-mûceb-i defter her kimin zimmetinde malım sabit ve zâhir olursa sabit ve zâhir olan malımı müteveccih olan yerlerden bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise ve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve yazub bildirsin defter mûcebince zâhir olan malımda kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın ve bi'l-fi'il vâki olan mevkûfâtı ve hasa-i beytü'l-malı mezbûr kuluma zabt etdüresin ve muhtaç-ı ʿarz olan husûsları dahi yazub bildirsin sonra emr-i celilü'l-kadrîm ne-vechle sadır olur ise mûcebi ile ʿamel idesin şöyle bilesin.

Tahrîren fî 19 Safer sene 951/12 Mayıs 1544

Sayfa:206

Belge:1

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata'at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Dukane(?) nam zimmiye dergâh-ı mu'allâma gelüb Beşik Gölü dalyânın sene 935 Receb'in gurreesinde vâki olan nevrûs evvelinden mukata'aya dutan Mehmed ve Minol(?) nam ʿâmiller babam Duşfo(?) nam zimmi için bizum şerîkimizdir diyü Selânik'de ve Galınca(?) nam karyede olan mülk evlerümüzü beş bin beş yüz akçeye sattırıp borçları için hızane-i ʿamireme gönderdiler mezbûr Duşfo(?) nam babam mezbûrlar ile bile mübaşir olmayub ve şerîk ve kefil dahi olmamışdır zikr olan akçemizden hilâf-ı şerʿ ve hilâf-ı kanûn alunub bize hayf olmuşdur diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda onât vechle teftîş edüb göresiz mezbûr Duşfo(?) mezkûran ʿâmiller ile şerîk veyâhûd kefil veya mübaşir olmayub zikr olan beşbin beşyüz akçe mezbûrdan müteveccih olunmadan alınmış ise bu babda bi-hasbü's- şerʿ müteveccih olan hakkın mezkûrlardan mezkûreye alıversiz ta'allül ettirmeyesiz ve illâ kazıyye muhtaç-ı ʿarz ise yazub bildirsin sonra emr ne-vechle olursa mûcebi ile ʿamel edesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata'at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Filibe(?) nam zımmi dergâh-ı mu'allâma gelüb bundan akdem Selânik bağâtın mukata'aya dutan Esnurenk(?) nam zımmiden mukata'a-i mezbûreye tabi° Renbad(?) ve Nişone(?) ve İyade(?) tabi° mezra°aları bir yıla Kayakozinov(?) nam zımmi ile onbirbin akçeye alub ayak °âmilleri olub mukata'a-i mezbûreye mezbûr şerîkim Kayakozinov(?) mübâşeret idüb zabt idüb tahvîl aher oldukda hayli akçe bel° ve ketm idub mukata'a-i mezbûreden kesr gösterdi haliya yerlû yerinden teftîş olunmasın taleb iderim diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerîfim ile vardukda mezbûr Filibe'nin şerîki olan Kayakozinov(?) nam zımmiyi ihzâr edüb mezbûrların mukata'aya aldıkları mezra°alara ma'elûm edinüb yerli yerinde onât vechle teftîş edüb göresiz mezbûr Kayakozinov(?) nam zimminin zimmetinde bi-hasbü's-şer' ve'l-kanûn ne mikdâr nesne zâhir olursa bi-kusûr tahsîl ettüresiz te'allül ve nizâ° ittirmeyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:207

Belge:1

Selânik ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata'at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Bundan akdem sene 936 Cemaziye'l-ahiri'nin onaltısında vâki° olan ... on beşinden Temurhîsârı hasların üç yıla altı yüz yigirmi beş bin akçe safi teslîmata iltizâm iden Alya Bacı(?) nam zimminin teslîmatından gayri altı bin dört yüz altmış yedi akçe bâkîsi olub zikr olan bâkî mezkûrdan taleb olundukda ba°zı ayak °âmilllerinde bâkîyelerüm vardır taleb ettiğümde ta'allül edüb virmezler zikr olan bâkîyeleri ayak °âmilllerinden tahsîl olunub zimmetde olan bâkî içün alunsun diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerîfim vardukda göresiz fi'l-vâki° kazıyye didüğü gibi ise bâkî taleb ittüğü ayak °âmilleri ihzâr ve bununla berâber edüb onât vechle teftîş edüb göresiz bi-hasbü's-şer' ve'l-kanûn zimmetlerinde ne mikdâr akçe zâhir olursa bi-kusûr tahsîl etdürüb alub der-kise idub ve mühürleyüb tehîr ve terâhi eylemeyüb °âmil-i mezbûrun

borcun anda olan havâle kullarıyla ve yarar mu'temed hîsâr erleriyle dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve yazub bildiresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Garik(?) haslarını ziyade ile iltizâm edüb emin olan Yani nam zımmi zıkr olan haslara Andun(?) nam zımminin kâtib olmasın taleb eyledüğü sebebeden bundan evvel zıkr olan haslara kâtib olan Yorgi nam zımmi 'azl olunub iş bu darende-i ferman-ı hümâyûn Andun(?) nam zımmi yevmî altı akçe ile ta'yîn olunub bu berât-ı hümâyûnu virdum ve buyûrdum ki:

Varub zıkr olan haslara mezbûr zimmi yerine kâtib olub vâki° olan mahsûlatı ruz be-ruz müfredâtla yazub mücelled defter edüb hariç-i defter nesne komaya dergâh-ı mu'allâma muhâsebe gönderilmelü oldukda °aded ve kanûn üzere müfredât ve defterinin zeyline muhâsebesin yazub ve kadıya imzâladub ve mühürledüb göndere ve hâsıl olan akçede kâtib-i mezbûrun mührü bile ola madamki hizmet-i kitâbette istikâmet üzere olub kusûru ve yaramazlığı olmaya ta'yîn olunan yevmî altı akçe °ulufesin zıkr olan haslar mahsûlünden harç-ı °âmilden mah be-mah alub mutasarrıf ola ve kemâ-kan °avârızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî selh Saferü 'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:208

Belge:1

Alamonya(?) kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya Hamza nam sipâh dergâh-ı mu'allâma gelüb tımâr tariki ile bana sadâka olunan kazâ-i mezbûreye tabi° Edgirpol(?) nam karye ile Votov(?) nam hassa karyelerin mümtaz ve mu'ayyen sınırları olmayub müşa'idir öyle olsa bana tımâr kayd olunan karye re'ayâsı tasarruflarında olan yerlerin haslar re'ayâsına satub satılan yerler zira°at olundukda °oşr taleb idecek haslar emini ve °âmili mani° olurlar bu husûsda bana hayfdır diyü bildirdi imdi buyûrdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda teftîş edüb göresin şöyleki vilayet kâtibi varmazdan mukaddem mezkûr sipâhnin ra'ıyyeti yerlerin hâsıl re'ayâsına satub vilayet yazıldıkda haslar re'ayâsı elinde buluna ol asl yerlere sipâhyi dahl etdirmeyesin ve illâ vilayet yazıldıkdan sonra bey° eylemişler ise vâki° olan °oşürlerin sipâhye aldurasın ve illâ

kaziyyeye muhtaç-ı  arz ise tehîr eslemeyüb yazub bildirsin sonra emr-i  erifim ne-
vechle sadır olursa m cebi ile  amel edesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren f  29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Karl li sancâğında v ki  olan (silik) nam çeltük mukata asını ziyade ile
iltizâm edüb emin olan Yani Pande(?) nam zımmi gelüb zikr olan çeltük anbarına
 Osman nam kimesnenin anbarcı olmasın taleb eyledüğü sebebden bundan evvel
mezbûr-ı çeltük anbarına anbarcı olan Hüseyin  azl olup ve darende-i fermân-ı hümâyûn
mezkûr  Osman yevmî    akçe ile anbarcı ta y n olunub bu berât-ı hümâyûna virdum
buy rd m ki:

Varub zikr olan çeltük anbarına mezbûr Hüseyin yerine anbarcı olup   yleki
vezaif-i hidemat anbarcılıktır bi-kusûr m 'eddi kaldıktan sonra ta y n olunan yevmî   
akçe  ul fesin anbar-ı mezbûre mahs l nden harç-ı   milden mah be-mah alub
mutasarrıf ola ve eğer hane-i  av rızdan ise kemâ-kan  av rızın vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren f  29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:209

Belge:1

 stanbul hasları kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya taht-ı kazânızda v ki  olan Akça koyunlu taifesinin beytü'l-malına ber-
vech-i emânet emin olan Nasuh dergâh-ı mu all ma gelüb taife-i mezbûreden ba zı
kimesneler fevt olup zâhir ev risi olmayub muhallef tları beytü'l-mala müteveccih olup
zabt olundukdan sonra haricden ba zı kimesneler gelüb da va-yı ver set ve deyni ve
vasiyyet taleb eyledüklerinde taleb olunan muhallefat ve deyni ve vasiyyet cüzvî ve
k ll  anda istimâ olunmağın mabeynde hayli mal-ı miri bel  ve ketm olur diyü bildirdi
imdi buy rd m ki:

Hükm-i  erifim vardukda taife-i mezbûrede ba zı kimesneler fevt olup zâhir
ev risi olmayub muhallefatı beytü'l-mala müteveccih olduktan sonra v ki  olan
muhallefatın senin ma rifetinle emin-i mezbûra zabt ettirib ve müfredâtla defter
etdüresin ve göresin haricden gelüb müteveffanın muhallefatından da v -yı ver set ve
da va-yı deyn ve vasiyyet taleb iderlerse    binden ... olanın emin-i mezbûr ve vasi-yi
mübeyyen m v cehesinde anda  er le istimâ idüb göresin  er le ve  uhud-ı  ud l ile
sabit ve zâhir oldukdan sonra hükm idüb viresin ammâ    bin ve dahi ziyade olanı anda

istimâ eylemeyüb şahitler ile kapuma gönderesin ki gelüb divan-ı i'âmde görüle ammâ bu husûslarda ziyade ihdimâm edüb cümleden ve bizü bizden ve şuhud-ı zordan ve şer'a(n) makbûlü's-şehadet olmayan kimesnelerin şehadetlerinden ihtiraz edesin ve muhtaç-ı 'arz olan husûsu yazub dergâh-ı mu'allâma 'arz eylesin sonra emr-i celilü'l-kadrim ne-vechle sadır olursa mücebi ile 'amel edesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:210

Belge:1

Edirne kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan evvel Yorgile(?) nam zımmi Mahruse-i Edirne'de vâki olan meyve kapanına emin ve Yani Güzlari(?) nam zımmi Galle kapanına emin ve Dimitri veled-i Vinâç(?) nam zımmi Galle kapanına kâtib olmak şartıyla zikr olan mukata'anın tahvîl-i 'atikte sene 948 Muharrem'inin yigirmi dördünde vâki olan Mayısın on dokuzundan üç yıla dokuz yüz altmış beş bin akçeye ve tahvîl-i cedidden sene 951 Safer'inin yigirmi yedisinde vâki olan Mayısın ondokuzundan üç yıla 1.000.000 ve 10.000 akçeye iltizâm edüb ve tahvîl-i 'atik tamam oldukda vâki olan kesrin edâ etmeyince tahvîl-i cedid mübâşeret etmeyub ve tahvîl-i 'atik için virdükleri kesri sonradan tahvîl-i cedidi ziyade idenler mezkûrlara edâ itmeyince tahvîl-i cedid alıvirilmemek şartıyla iltizâm ettükleri ecilden şartları mücebince mukaddemâ mezkûrlara tahvîl-i 'atik için berât-ı hümâyûnum verilmiş idi haliya tahvîl-i 'atik tamam olub mezkûrlar dergâh-ı mu'allâma gelüb tahvîl-i 'atikte vâki olan kesr için hızaneyi 'âmire elli bin akçe teslim eyledükleri ecilden tahvîl-i cedid dâhi şartları mucibince kendülere virildi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile mezkûrlardan meyve kapanı emin olan Yorgile(?) vardukda mezkûrların berâtları ihrâç olunca mezkûr Yorgile'yi tahvîl-i cedide mübâşeret etdirib vâki olan mahsûlatı kâtiblerine müfredâtla defter etdüresin kimesneyi dahl ettirmeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

İstanbul hasları kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya taht-ı kazânızda vâki olan Akça koyunlu taifesinin rusûmuna ve bad-ı hevâsına ber-vech-i emanet emin olan Nasuh dergâh-ı mu'allâma gelüb taife-i mezbûreden Me'sudlu nam karyede mütemekkin olan Süleyman bin Beyazıd nam kimesne kadimden Akça koyunlu olub her zamanda koyun hakkı vesâir rüsûmunu edâ

eyleyügelmişdir şimdiki halde ben müslim oldum diyü miriye müteveccih olan  adet-i ağnâmını virmekde te all  l ider diyü bildirdi imdi buy rd m ki:

Hükm-i  erifim vardukda göresin mezkûr Süleyman kadimden Akça koyunlu taifesinden olub  adet-i ağn mını vesâir rus munu viregel b sonradan müslim olduğu sabit ve zâhir olursa ta all  l ettürmeyüb ne mikdâr koyunu varsa kanûn üzere iki koyuna bir akçe hes b  üzere  adet-i ağn m  ve   c yüz koyuna be  akçe hes b  üzere resm-i a  l aldurub deftere kayd ettirib dergâh-ı mu all ma gönderesin ve yazub bildirsin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren f  selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:211

Belge:1

 nebaht  kadısına ve muk ta  t n z r  L tf  nam kula hüküm yazıla ki:

Haliya Rüstem nam kimesne dergâh-ı mu all ma gelüb mukaddemâ Anatolito(?) dalyânları mukata asına emin olan Ahmed ve kâtib olan Hüsrev zikr olan mukata ay  sekiz yüz altm   iki bin akçeye satub mezkûr emin ve kâtib m ba irler ile ittifak edüb dalyânları ayak   millerine sattuklarında her birinden ikişer üçer bin akçe a  rl k alub ve   c k t a dalyânları alıkoyub   millere satmayub kendüler zabt eylediler ve mevsim zamanında her biri zikr olan daly nlardan birer yüz(?) balık alurlar idi ve tahvîl tamam oldukda mezbûrân m ba irler ile ittifak edüb müfredât defterlerin tebd l ve tefayy d edüb miri mahs lden hayli akçe ifraz edüb ba z  akçesin mezbûr Ahmed emin alub ve ba z  akçesin kâtib-i mezbûr Hüsrev alub ve ba z  akçesin dâhi m ba irlere virdiler ve mezbûr Hüsrev zaman-ı kitâbetinde kendü nefsiyle gelüb kitâbet etmey b Eng l mud(?) nam zımmiyi yerine sabit koyub v ki  olan mahs lat  mezbûr zimmi bizler(e) yedi k t a mezbûr Hüsrev nesne yazm   değildir ve sab ka   mil olan Franko(?) nam   milin tahvîlinde m ba irlerde hayli bel yan vardır   yleki mezbûr eminin ve kâtibin ve m ba irler n zaman-ı m b  eretlerinde olan bel yanları teftîş olunur ise hayli mal-ı miri zâhir olur ve Karl lı sanc a ında v ki  olan Garik(?) haslarına emin olan Bircan Mehmed ve Abdü'r-rahim'in ve Mustafa ve Nermavi(?) ve Hacı Mehmed ve Yorgi Franko(?) nam   milin tahvîlinde emin olub mezbûr tahv lin sene-i salisesinde iskeleler m nsedd olub tahvîl-i mezb rda   c bin kile miri buğday kalub zikr olan eminler ile   miller bir iki def a mu  meleye virub   c bin kile buğday on iki bin kile olub   c bin kilesi   mil tahv line geçüb dokuz bin kile buğday eminler ve   miller mabeynlerinde bel  ve ketm eylediler ve Konucu(?) memlehasında hâsıl olan tuzdan

nâzır ve toprak kadısı bin iki yüz vezne milh ana müzevver edüb bir dama koyduklarından sonra sekiz yüz vezne yazub zıkr olan tuzu kâtib Hüsrev satub tamam ettükden sonra mezbûr kâtib Hüsrev damı delüb diğər suyu saluverüb zıkr olan milhi iki yüz vezneye ettirib bin vezn tuzun akçesi bel^e ve ketm itdiler ve Bayram nam kimesne Garika(?) haslarında emin iken fevt olub kaim-i makamı olan Andun Sedri(?) nam zımmi ile Yani Solaki(?) nam ʿâmil bin kile miri terekeyi bel^e ve ekl eylemişdir ve Anderyadorya(?) donânmasından bir gemi pareletüb içinde hayli esbâb ve gümüş evâni olub ba^ezı kimesneler mabeynlerinde bel^e ve ketm itmişlerdir ve Dragomasta(?) haslarıyla iskelesine ber-vech-i iltizâm emin olan Minol(?) mevsim tahvîlinde hayli palamud fûrûht olub mezbûr emin zıkr olan palamudun nısfın göstermeyüb bel^e ve ekl eylemişlerdir zıkr olan husûslar teftîş olunub görölüb vâki^e olan bel^eyanın otuz bin akçeye iltizâm iderim hakkımız niye benden alınsun diyü bildirdi imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bir an ve bir saʿat tehîr ve terâhi eylemeyüb bu husûsa kendü nefsiniz ile mübâşeret edüb ve mezkûr emin Ahmed'i ve kâtib (s.212) Hüsrev'i vesâir ihzârı lazım olan mübaşirleri her kande ise buldurub getürdüb her birinin ibtidâ-i mübâşeretlerinden ʿazlleri tarihine gelince zabt ve kabz eyledükleri mahsûlün müfredât defterlerin taleb edüb getürdüb ba^edehû her maddeyi mültezim-i mezbûr Rüstem maʿrifetiyle vesâir ehl-i vukûf maʿrifetleriyle yerlü yeründen teftîş olunub ve tekrâr müfredâtla defter ettirib tamam olduktan sonra ʿadet ve kanûn üzere müfredât defterlerinden muhâsebelerin ihrâç ettirib ber-mûceb-i hesâb bel`yândan ve ketmiyandan emin ve kâtib ve mübaşirler zimmetlerinde ne kadar malım zâhir olurlar ise eman vormeyüb bi-kusûr tazmin ve tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb yarar adamlarınle ve yarar muʿtemed hîsâr erenleriyle hızane-i ʿâmirime gönderesiz zimmetinde malım zâhir olub edâsına taʿallül idenlerün esbâblarından ve Emlâklarından satturub bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız ve Garik(?) haslarında Yorgi Franko(?) nam ʿâmil tahvîlinin sene-i salisesinde üç bin kile buğday bâkî kalub Bircan Mehmed ve Abd ü'r-rahim ve Mustafa ve Nermavi(?) ve Hacı Mehmed nam eminler iki defʿa zıkr olan buğday muʿâmeleye virub on iki bin kile olduğı vâki^e midir emindâhi teftîş edüb göresiz eğer vâki^e ise zıkr olan eminlerden kangı emin virmişdir ve ne mikdâran ʿâmil ile bel^e ve ketm eylemişlerdir tamam-ı asıl ve sıhhati üzere maʿlûm olduktansonra bi-bahsü'ş-şer^e zâhir olan mal-ı miriyi bi-kusûr tahsîl ettiresiz ve Konucu(?) memlehasında hâsıl olan memlehayı dâhi teftîş edüb göresiz zıkr olan memlehadan bin iki yüz vezn tuz ana müzevver olub bir dama koyulub Hüsrev kâtibe

teslîm olduktansonra bir def'â dört yüzün bel' edüb sekiz yüz yazub ve bir def'â dâhi telbis edüb deryadan su geldü zayı' oldu diyü altı yüz vezn tuzu dahi bel' etdüğü vâki' ise ol husûsda dâhi bi-hasbü'ş-şer' mezbûr Hüsrev'in zimmetinde lazum olan mal-ı miriyi bi-kusûr tahsîl ettirib mezbûr kulumla kapuma gönderesiz ve Garika(?) haslarına emin olub fevt olan Bayram'ın kaim-i makamı olan Andun(?) nam zımmi ile 'âmil olan Yani Solaki'nin bel' etdikleri bin kile miri terekeyi dâhi teftîş edüb göresiz bi-hasbü'ş-şer' zimmetlerinde müteveccih olan mal-ı miriyi bi-kusûr tahsîl etdüresiz ve deryadan parelenen gemiyi dâhi onât vechle ehl-i vukûfdan teftîş edüb göresiz zikr olan geminin içinde ak meşeden ve esbâbdan ve gümüş evânisinden ne-mikdâr nesne bulunmuşdur ve kimler almışdır tamam-ı asıl ve sıhhati üzere ma'lûm oldukdan sonra müteveccih olan kimesnelerden bi-kusûr tahsîl etdüresiz ve Dragomasta(?) haslarıyla iskelelerine emin olan Minol(?) mevsimi tahvîlinde alunub ve satılan palamudu dâhi teftîş edüb göresiz mabeynde bel' ve ketm olunmuş ne-mikdâr mal-ı miri zâhir olur ise müteveccih olanlardan tahsîl ettüresiz ve eğer zikr olan husûslar teftîş olunub mezbûr Rüstem'in iltizâmı mikdârı bel'yan zâhir olmaz ise vâki' olan noksanını mültezim-i (s.213) mezbûr Rüstem'den taleb edüb alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla kapuma gönderesiz ammâ hin-i teftîşde gereği gibi ihdimâm edüb irade-i malım ekl ve bel' olunmakdan bi-gayet hazer edesiz ammâ hin-i teftîşde hilâf-ı şer' ve kanûn kimesneye bi-vech-i zûlm ve iftirâ olunmakdan dahi ziyade hazer idesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 27 Saferü'l-muzaffer sene 951/20 Mayıs 1544

Sayfa:213

Belge:1

Temur-hîsâr kadısına ve mukâta'ât nâzırı Halil nam za'ime hüküm yazıla ki:

Haliya Selânîk kazâsına tabi' Erpuz(?) nam karyeden Nikola nam zımmi kapuma gelüb bundan evvel Temur-hîsâr'ı kazâsına tabi' Nirde(?) nam hassa karyede mütemekkin Piyo(?) nam zımmiyeden hinden bir ev satun almuş idim öyle olsa zikr olan haslara sabıka 'âmil olan İsak nam Yahudi mezkûr evde miri tereke var idi sen alub zabt eylemişsin diyü sekiz yüz nakd akçem alub bana hayf eylemişdir diyü bildirdi imdi gerekdir ki:

Hük-m-i şerifim vardukda 'âmil-i mezbûru ihsar ettürüb ve bununla berâber edüb teftîş idub göresiz zımmi-i mezbûrun satın aldığı ev ne asıl evdir ve mezkûr Yahudi içinde miri gıllat vardır didüğü vâki'midir tamam ma'lûm edindikden sonra göresiz zikr olan evde gıllat olmayub mezkûr Yahudi zımmi-i mezbûrdan hilâf-ı şer' ve kanûn akçe

alduğu vaki° ise hilâf-ı şer° ve kanûn ne mikdâr akçesin almış ise zâhir olanın bi-kusûr girü alıveresiz te°allül ve nizâ° ettirmeyesiz ve illâ kazıyyesin muhtaç-ı °arz ise yazub bildiresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:214

Belge:1

Selânik ve Sidrekapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukâta°at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Selânik naibi Haydar fakih dergâh-ı mu°allâma sûret-i sicil gönderüb Kelmeriye nahiyesinde Ayamata(?) nam karye tuzcularından Dimorbot(?) ve Argir ve Husura(?) ve Sibabon Hüsûra(?) ve Yani İstimad(?) ve Piryanud Sinodel(?) ve Bubvaknov(?) nam zımmiler mühr düzüb dahi memlaha-i mezbûreden tuz sirka ettüklerin bildirmiş imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda mezbûrun zımmileri ihzâr ettirib onât vechle teftiş edüb göresiz mezbûrun zımmiler mühür düzüb memlaha-i mezbûrede hâsıl olan tuzdan tuz sirka ettükleri bi-hasbü'ş-şer° sabit ve zâhir olursa ne mikdâr tuz sirka itmişler ise sirka ettükleri tuzların kendülere tazmin ettükden sonra tedib eyleyesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Selânik Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a ve mukata°at nâzırı Pir Mehmed'e hüküm yazıla ki:

Haliya Sidre-kapsi nahiyesine naib olan İbrahim fakih dergâh-ı mu°allâma sûret-i sicil gönderib kazâ-i mezbûrede Zendine(?) nam karye kurbunda dokuz yüz elli yılında yigirmi dört kile safî pirinç hâsıl olduğun bildirib ve mezbûr karye kurbunda çeltük ekilmeğe vafır ve müstevfi mahl ve münâsib yerler olduğu istimâ° olunmağın buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda tehîr ve tevakkuf etmeyüb mahl-ı mezbûrun üzerlerine varub ve bu husûsda ehl-i vukûf olanları dahi ihzâr ettürüb göresiz vâkê° istimâ° olunduğu gibi çeltük ekilmeğe mahl ve münâsib yerler var mıdır ve olduğu takdirce kaç riyâset olmağa mütehammil ve her riyâsetde ne mikdâr tohum ekilmeğe mümkündür ve kimesnenin çayırlarına ve yerlerine zarar olur mu tamam-ı asl ve sıhhati üzere ma°lûm olundukdan sonra tehîr eylemeyub vuku°u üzere mufassal yazub dergâh-ı mu°allâma

bildüresiz sonra emr-i celilü'l-kadrim ne vechle sadır olursa mücebi ile câmel olası
şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî 29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:215

Belge:1

İnöz kadısına hüküm yazıla ki:

Haliya taht-ı kazânızda vâki^c olan İnöz memlahasında bi'l-fi'îl ma'mûlün bih kaç ocak ve her ocakta kaç nefer tuzcu ve kaç taka(?) vardır ve memlaha-i mezbûrede bir senede cümle ne mikdâr tuz işlerler ve memlaha-i mezbûreye tuzcu kayd olunan zımmiler tuzculuk hizmetinin kendü nefsleriyle mi edâ iderler veyâhûd yerlerine ücret ile ırgad dutub na-ehl-i kimesneler mi gönderirler ma'lûm olunması lazım ve mühim olmağın buyûrdûm ki:

Hük-m-i şerifim ile (boş) nam kulum vardukda bir an ve bir sa'at tehîr ve terâhi eylemeyüb kendü nefsinle memleha-i mezbûrenin üzerine varub memleha eminlerini ve kâtiblerini ve re'islerini ve tuzcularını vesâir olub ehl-i vukûf olanları ihzâr ettirib onât vechle teftîş edib göresin memleha-i mezbûrede bi'l-fi'îl ma'mûlün bih kaç ocak ve her ocakta kaç nefer tuzcu ve kaç taka(?) vardır ve tuzcular vâki^c olan tuzculuk hizmetlerin varub kendü nefsleri ile mi edâ iderler ve illâ yerlerine aher kimesneler mi gönderirler ve her bir tuzcu kendü nefsiyle ne mikdâr tuz işlerler ve cümle bir senede ne mikdâr tuz hâsıl olur tamam-ı asıl ve sıhhati üzere ma'lûm edindikten sonra mufasssal defter ettirib ve defteri imzâlayub ve mühürleyüb tehîr ve tevakkuf eylemeyüb dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve bir yılda ne mikdâr tuz işlenur ise ana müzevver ittirüb ma'lûm edindikden sonra yazub bildirsin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 29 Safer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Atina kadısına hüküm yazıla ki:

Şimdiyedeğin kazâ-i mezbûrede olan tuz kesimi için re'âyadan yılda on altı bin akçe alunugelüb sonradan vilâyet kâtibleri varduklarında zıkr olan kesim için mezkûrların üzerlerine her yılda yigirmi altı bin akçe kayd eylemişlerdir imdi buyûrdûm ki:

Hük-m-i şerifim vardukda göresin sene tis'a ve erbâ'in ve tis'a-mi'e vahiyetinden berü mezkûrların her yılda yigirmi altı bin akçe hesâbı üzere kesimlerinden şimdiyedeğin ne-mikdâr nesne teslîm eylemişlerdir ve bi'l-fi'îl zimmetlerinde ne-

mikdâr bâkîyeleri kalmışdır taleb edüb bi-kusûr tahsîl etdirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb yarar ademlerünle ve mu'temed hîsâr erenleriyle ta'cil dergâh-ı mu'allâma gönderesin bir dürlü dâhi itmeyesin şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî 28 Safer sene 951/21 Mayıs 1544

Sayfa:216

Belge:1

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Haliya Narda memlehasın ve dalyânın ziyade ile iltizâm edübkâtib olan İsak nam Yahudi zikr olan memlehaya ve dalyâna Hızır nam kimesnenin yasakçı olmasın taleb eylemeğin bundan evvel mezkûr memlehaya ve dalyâna yasakçı olan İskender 'azl olunub iş bu darende-i fermân-ı hümayûn mezbûr Hızır yevmî dört akçe ile yasakçı ta'yîn olunub bu berât-ı hümayûnu virdim ve buyûrdûm ki:

Varub zikr olan memlehaya ve dalyâna mezbûr İskender yerine yasakçı olub şöyleki vezaif-i hıdemat yasakçılıktır bi-kusûr mü'eddi kaldıktansonra ta'yîn olunan yevmî dört akçe 'ulufesinin iki akçesin memleha ve iki akçesin dalyân mahsûlünden harç-ı 'âmilden mah-be-mah alub mutasarrıf ola ve hane-i 'avâriziden ise kemâ-kân 'avârizin vire şöyle bileler diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Belge:2

Selânîk ve Sidre-kapsi kadısı Mevlâna Bayram'a hüküm yazıla ki:

Bundan akdem İbrahim Paşa haslarından Eslonince(?) nam karyeyi sene 940 Şa'ban'ının on üçünden mukâta'aya dutan Yani veled-i Doşku(?) nam zımminin teslimatından ma'ada zimmetinde on dokuz bin dört akçe bâkîsi olub zikr olan bâkîden dokuz bin sekiz yüz akçesin bundan akdem havâle gönderilen Hasan Çavuş elinde sene 949 Zi'l-hicce'sinin yigirminci gününde hızane-i 'âmireme teslim olunub ve silahdârlardan Mahmud nam kul elinden sene 950 Ramazan'ının on birinde yüz altmış beş akçesin teslim olunub bunlardan ma'ada mezkûr zımminin zimmetinde dokuz bin otuz dokuz akçe bâkîsi kalub haliya mezkûr zımminin varisleri dergâh-ı mu'allâma gelüb mezkûr Yani nam zımminin zikr olan haslardan hâsıl olan terekelerin der-anbar iken mezkûr Hasan Çavuş gelüb der-anbar olan terekeleri satmayub bizum evlerümüzü ve cüzvî bahâ ile satub bize ziyade hayf ve zûlm eyledi bu husûs içün emr-i şerife ihsân olunursa zikr olan der-anbar terekeler satulub hem padişâhımın malı tahsîl olunub hem biz dahi hayf ve zulm olmazdı diyü bildirdiler imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile Selânik memlehası emini olan kulum Hüseyin vardukda bu husûsu onât vechle teftîş idub göresiz fi'l-vâki° mezkûr Yani nam zımminin der-anbar terekeleri var ise göresiz ne mikdâr tereke ile mufassal defter ettirib ve narh-ı rûzî üzere sattırıp ettirib zimmetinde bâkî kalan dokuz bin otuz dokuz akçeyi alub (s.217) der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerünle kapuma gönderesiz ve mezkûr zımminin mukaddemâ havâleye varan mezkûr Hüseyin Çavuş evlerini zıkr bahâsıyla satub yetimlerine gadr eylediği vâki° ise bahâsın mezkûrlardan alub evi alan kimesne teslîm edüb evini yine bunlara alınuviresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:217

Belge:1

Selânik ve Sidrekapsi kadısı Mevlâna Bayram'a hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Bağdanos hasları mukâta°asın sene 941 Rebi'ü'l-ahir'inin beşinde vaki° olan ... on üçünden üç yıla varınca altı yüz bin akçe safî teslîme iltizâm iden İsak veled-i İsrail nam Yahudinin mukata°a-i mezbûre kısıtından teslîmatdan ma°ada zimmetinde dört yüz altmış dokuz bin yedi yüz yetmiş akçe bâkîsin olub haliya mültezim-i mezbûr dergâh-ı mu°allâma adem gönderub bundan akdem Siroz nâzırı olub müteveffa olan sipâh oğlanları cema°atinden Mehmed nam kula def°aatle otuz iki bin akçe teslîm edüb ve Sinan bin Resude(?) nam havâle kuluna bir def°a dahi beş bin ve bir def°a yedi bin yüz akçe teslîm edüb ve sabıka Drama çeltüklerine yasakçı olub bu husûs içün havâle ta°yîn olunan Behram nam kula yigirmi sekiz bin akçe teslîm edüb elimde şer°-i hüccetlerüm dahi vardır diyü elinde olan hüccetlerin ve terekesin ibrâz eyledükde hızaneye-i âmiremde olan defterlere müraca°ât olunub görüldükde mezkûrun kulların elinde akçe gelmedüğü zâhir olmağın bu husûsların teftîş edilib görülması lazım ve mühim olduğu sebebdan mezkûr Mehmed'in varisi olan Mehmed nam kulum ile anda gönderildi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim ile kulum (boş) vardukda bu husûsa kendü nefsiniz ile mübâşeret idub mültezim-i mezbûr İsak nam Yahudiyi her kande ise buldurub getürdüb müteveffa-i mezbûr Mehmed'in varisi olan Mehmed nam kulum ile müvâcehe edüb ve havâle olan Sinan'ın ve yetimlerin varislerindahi mezkûr Yahudi ile muvacehe idüb kazıyyelerin şer°-i şerif muktezasınca dikkat ve ihdimâm üzere teftîş edüb bi-hasbü's-şer° zıkr olan akçeleri mezkûrlar alub zimmetlerinde kalduğu sabit ve zâhir olursa her birinin varislerinin muhallefâtlarından kabz ve zabt eyledükleri mahsûlden talep idub

bi-kusûr tahsîl ettürüb alub der-kise idub ve mühürleyüb mezbûr kulunla va yarar ademlerünüz ile ta'cil dergâh-ı mu'allâma gönderesiz ve illâ 'âmil-i mezbûr telbis edüb hilâf vâki' yazdırmış ise kendüden taleb edüb alub kapuma gönderesiz ve bunlardan gayri 'âmil-i mezbûr İsak'ın zimmetinde ne mikdâr malım kalırsa kendüden taleb edüb alub bir an ve bir sa'at emân ve mecâl virmeyüb bi-kusûr tazmin ve tahsîl ettirib alub der-kise idub ve mühürleyüb mezbûr kuluma yarar ademlerünle ve yarar hîsâr erenleriyle ta'cil dergâh-ı mu'allâma gönderesiz te'allül iderse kendünün ve kefilinin esbâbından ve emlâkından ism-i mal ıtlak olunur nesnesin kodurmayub cümlesin sattırıp nakd ettirib alub borcu için kapuma gönderesiz 'aciz olursa kendüsünü ve kefillerini mahbûs ve mukayyed varan kuluma teslim idub ta'cil kapuma gönderesiz sa'y idub mültezim-i mezbûrun bu def'a külliya 'alâkasın kat' idub tekrâr hükm ve kula gönderilmeğe (s.218) muhtaç ettirmeyesiz şöyle bilersiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:218

Belge:1

Florina kadısına ve mukâta'ât nâzırı Oruc'a hüküm yazıla ki:

Sen ki nâzırsın haliya Florina karye-i Konuç(?) ve Koşuradovir(?) ve Şene(?) ve Pirişnice(?) nam karyelere ber-vech-i iltizâm emin olan Kaya'nın sene 949 Zi'l-ka'de'sinin yigirmidörtte zikr vaki' olan Mart evvelinden bir yıllık muhâsebesin görüb dergâh-ı mu'allâma irsâl ettüğün muhâsebede (boş) akçe bâkî olub zikr olan bâkî nesne ile virilen gillât bahâsındandır tahsîl olunmak üzeredir diyü i'âm itmiş idük haliya mezkûr Kaya zikr olan bâkîden hayli akçe cem' eyleyüb bel' ve ekl edüb zayi' idi diyü istimâ' olunduğu ecilden buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifim vardukda teftîş edübgöresiz zikr olan mal-ı miri zimmetinde zâhir olursa zimmetden ve mezbûr Kaya emin zimmetinde zâhir olursa kendüden tahsîl ettirib alub der-kise idub ve mühürleyüb ve yarar ademlerünüz ve kifâyet kadârı mu'temed hîsâr erenleriyle dergâh-ı mu'allâma göndersiz yazub bilduresiz şöyleki mezbûr Kaya zimmetinde zâhir olan malımın edâsına te'allül iderse emlâkından ve esbâbından tahsîl ettüresiz izhâr-ı 'acz iderse anda sicillâtında mestûr olan kefillerinden tahsîl ettüresiz ve mezbûr Kaya emini iltizâmına cevâb virmeğe kadir midir ve mal-ı miriye zarar var mıdır anı dâhi tamâm-ı aslı ve sıhhati üzere ma'lûm idünüb mufasssal yazub bilduresiz şöyleki kadir değil ise tasarruf ettüğü zamanın lazımı alub min-ba'ad

dahl ettürmeyüb yarar ʿâmiller bulub ve kefillerin alub dergâh-ı muʿallâma ʿarz eylesiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:219

Belge:1

İstanbul kadısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Selânîk'de vâkiʿ olan ihtisâbı mukâtaʿaya dutub zimmetde hayli mal-ı miri olan Receb nam ʿâmil dergâh-ı muʿallâma gelüb tahvîlim içinde sene dokuz yüz kırk yedi Cemaziye'l-evvel'inin onundan sene 949 Rebi'ü'l-ahir'inin üçüne gelince emin olan Mehmed zaman-ı mübâşeretinde zikr olan ihtisâb mahsûlünden hayli mal-ı miri belʿ ve ekl eylemişdir şöyleki müfredât defterlerinde yoklanub görölürse zimmetinde hayli akçe zâhir olur diyü bildirdüğü ecilden emin-i mezbûr Mehmed'in zaman-ı emanetde vâkiʿ olan müfredât defteri mühürlenub (boş) nam kuluma teslîm olunub ve mezbûrân emin Muhammed ve ʿâmil Receb dahi mezbûr kuluma koşulub gönderildiler buyûrdûm ki:

Hük-m-i şerifimle varduklarında irsâl olunan müfredât defterinden ve ehl-i vukûf ve mezbûr ʿâmil Receb maʿrifetiyle tekrâr hesâbın görüb bi-hasbü's-şerʿ ve'l-kanûn zimmetinde sabit ve zâhir olan malımı bi-kusûr tahsîl ettirib alub der-kise edüb ve mühürleyüb mezbûr kulumla dergâh-ı muʿallâma gönderesin ve yazub bildirsin zimmetinde zâhir olan malımdan bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasın şöyle bilesin diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:220

Belge:1

Gümülcine kadısı Mevlâna Şemse'd-din ve mukâtaʿât nâzırı Halil'e hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Yenice-i Vardar kazâsına tabiʿ Meçüklü haslarına sene 947 Zi'l-hicce'sinin yigirmisinden sene 949 Rebi'ü'l-ahir'inin yigirmi dördüne gelince bir yıl ve dört ay ve beş gün emin olan Ahmed bundan akdem dergâh-ı muʿallâma geldükde zaman-ı emanetinin devamı taleb olundukda zikr olan hasların yed-i mihan ispençesi mahsûlün zabt edüb beş bin yedi yüz otuzbir akçesi hızan-e-i ʿâmiireye gönderüb maʿadasın kendü mevâcibim ve kâtib mevâcibi içün aldum ve gıllât mahsûlü der-anbar komuş idim nâzır zabt eyledü diyü cevâb virmiş idi haliya mezkûr Ahmed'in zaman-ı

emânetde vâki^e olan mahsûlün cevâbın getürmedükleri sebebeden mezkûr Ahmed nam kuluma koşulub gönderildi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifimle mezkûr kulum vardukda tehîr eylemeyüb mezkûr Ahmed'den ve kâtibden tarih-i mezbûrede vâki^e olan mahsûlün müfredât defterlerin taleb edüb getürdüb yinede her maddeyi merâdlar merâdlar yerlû yerinden dikkat ve ihtimâm üzere tefîş edüb ve müfredâtla defter ettürüb tamâm olduktan sonra 'adet ve kanûn üzere müfredât defterlerinden muhâsebesin ihrâç ettürüb ber-mûceb-i muhâsebe zâhir olan malımı bir an ve bir sa'at emân ve mecâl vormeyüb mücelled edüb bi-kusûr tahsîl ettürüb alub der-kise idub ve mühürleyüb mezbûr kulumla ve yarar ademlerünüz ile hıthane-i 'âmireye gönderesiz te'allûl iderse esbâbından ve emlâkından sattırub zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

Sayfa:221

Belge:1

Mora mukâta'âtına müfettiş ta'yîn olunan Kalavrita kadısı Mevlâna Muslihi'd-din'e ve Alamata kadısı Mevlâna Muhi'd-din'e ve mukâta'ât nâzırı Alaü'd-din'e hüküm yazıla ki:

Sen ki Kalavrita kadısı Mevlâna Muslihi'd-din'sin ve sen ki nâzır Alaü'd-din'sin mukeddama dergâh-ı mu'allâma 'arz gönderib nefsi-i Kalavrita'da mütemekkin Anderya Semerde(?) nam zimmi Arkadya kadısı Mevlâna Muslihi'd-din muhızırına varub eğer bana yevmî yigirmi beş akçe 'ulufe sadâka olunması sene 948 Zi'l-ka'de'sinin on dördünde vâki^e olan Mart evvelinden üç yılın gayetine Kalamata ve Arkadya hasların on kere yüz bin ve elli bin akçe mukâta'ata dutan Mitol Petroplov(?) iltizâmından mukâta'a-ı mezbûreye on beş bin akçe dâhi ziyade edüb cem'â on kere yüz bin altmış beş bin akçe safî teslimât göndermeği kabul ve iltizâm iderim şol şartla ki bi'l-fi'l kâtib olan Şah Veli tahvîli ücretine değin kâtibim ola ve zarar-ı mala Arkadya kazâsına tabi^e Temur Hîsâr nam karyeden Dîmo Candirilov ve Nikola Humane ve Yorgi Papa Kosvilov ve Kerine nam karyeden İstefi Papa Kiryakoplov ve karye-i Pîrya(?)'dan Dimitri Terbolini ve Mihal Kayi ve nefsi-i Kalamata'da mütemekkin olan Dimitri Edegeroplov ve Lînar Doyanoylov ve Yorgi Laverkov ve Anderya İliv ve Yani Armotiyani ve Anderonaşra ve İskeladri(?) ve Mitol Beraver(?) ve kazâ-i mezbûreye tabi^e Yatlıc(?) nam karyeden Aleksis Lavrekov ve Nikola Saloka ve Keçik nam nam karyeden Yani Noma ve Anderya Serpani ve Tudor Berakari ve nefsi-i Mezistre'den

Yani Esfelasis ve Tudor Eflayi ve Yani Petroplov ve Yani Ezdondov nam zimmiler kefil virüb zikr olan kefiller yarar ve mutemevvil kimesneler olduğu mu[°]allâtı mezbûrun ma[°]lûmu olduktan sonra sicillâta kayd iderüm mültezim-i mezbûr suret-i sicill ibrâz etdüğü ecilden vuku[°] üzere [°]arz olundu diyü bildürdükleri sebebdan zikr olan emânet mukaddemâ sizun [°]arzınız mücebince mezbûr Anderya Semerde(?) nam zimmiye virmiş idi haliya senki Kalamata kadısısın Arkadya kadısı Mevlâna Muslihi'd-din ile dergâh-ı mu[°]allâma [°]arz gönderib Kalamata ve Arkadya hasları on kere yüz bin elli sekiz akçe Mitol Petroplov(?) nam zımminin [°]uhdesinde olub haliya tahvîlinden iki yıl geçüb tecavüz itdükde Anderya Semerde(?) nam bir zimmi dahi el elinden on beş bin akçe dâhi ziyade ettirib nefsi-i Kalamata'dan ve ana tabi[°] Yani ve Panleçe(?) nam karyelerden Dimitri Edegeroplov ve Linar Doyanoylov ve Yorgi Laverkov ve Anderya İliv(?) ve Yani Armotiyani(?) ve Anderonaşra(?) ve İskeladri(?) ve Mitol Beraver ve Aleksis Lavrekov ve Nikola Saloka ve Yani Noma ve Anderya Serpani ve Tudor Berakari nam zımmileri bi-zabt eğer kefil-i bi'l-mal yazdurub Arkadya kadısı Mevlâna Muslihi'd-din'in müddet-i tamam olmağın kadılığı birağub gittikten sonra emek edene bir suret-i sicill peydâ edübalub mukâta[°]âtın müfettişine ve nâzırına iledüb anda suret-i sicill mücebince Asitâne-i Sa[°]âdete [°]arz ettirüb berât gönderüb bu kaziyye bu kaziyyede hâsıl olanı altı aya karib olmuş kimesne matlu[°] olmamış bilünür gayri yerlerden yıllığın (s.222) şayi[°] oldu ammâ kitâbet üzerine mezkûrun zimmilere eminler olunan ... ve ümeradır kendüler kendü hallerinde rencberler olub eğer ana dahi olunsalar bu husûsa hâsıl olur kimesneler değillerdir ve mezkûr Mitol Petroplov(?) hayli fukarada sâirler kafir olub ... mal bu kaziyye ekdir zirâ kendü haslarıdır re[°]âyasına hilâf-ı şer[°]-i şerif ve kanûn-ı münif bi-had mücelled ve sağır eyleyüb ve cem[°] idüğü mal-ı miriden hayli mal dahi kendü hevasına sarf edüb üzerine bir hayli zimmete müretteb olmak mukarrer bilmiş idi ve mezbûr Anderya dahi hayliden kendü yanında olub işbu yanında ... nice gün tasarruf edübanda ol-dahi nice fesdlar eyleyub hayli vacib olmuş müflis ve mezbûr bir kafir idi ve mezbûrun zimmiler ile dâhi ifraz-ı sabıkaları var idi ikisi ittifak edüb kaziyyeyi yoklayub koymuşlar ki cümle kusûrum ile bir mikdâr zaman geçürüb sonra hazer ile fukaraya tazmin olunan zikr olan fukara bu mala vâkıf olmak idda[°]-i inkâr idüb hallerinde inayet şüphesi ve ihbarat gelüb ve bu husûsu telbis idünüz her kişi bildüğü sebebdan ve suret-i sicillinde meclis-i şahiyede olanlar bizum dâhi bu kaziyyeden asla haberimiz yokdur didükleri ecilden [°]arz olundu diyü bildirmişsiz imdi buyûrdûm ki:

Hükm-i şerifimle nam kulum vardukda cümlemiz bir yere cem^c olub ve mezbûr Mitol Petroplov(?) ve Anderya Semerde(?) nam eminleri ve zikr olan kefilleri ihzâr ettirib bu husûsu onât vechle teftîş edüb göresiz mukaddemâ mezbûrlar kefil olduklarına gelüb Arkadya kadısı Mevlâna Muslihi'd-din'in suret-i sicilli salih midir veyâhûd telbis edüb geturmüşler midir ve zikr olan kefillerun kefil oldukları salih midir veyâhûd yetimlerinden mi yazdurmışlardır tamâm-ı asl ve sıhhati üzere ma'ûlûm oldukdan sonra tehîr eylemeyüb mûcebi üzere mufasssal yazub bildiresiz şöyle bilesiz diyü.

Tahrîren fî selh Saferü'l-muzaffer sene 951/22 Mayıs 1544

KAYNAKÇA

1. Sözlükler ve Kılavuzlar

- 370 numaralı *Muhasebe-i Vilayet-i Rum-ili Defteri* (937/ 1500), Yayın Nu:55, Defter-i Hâkâni Dizisi: VII, Ankara 2001.
- ACAROĞLU, M. Türker; *Balkanlarda Türkçe Yer Adları Kılavuzu*, IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2006.
- AKBAYAR, Nuri; *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2001.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, 2. Baskı, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2000.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, 3. Baskı, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2010.
- DEVELİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat Eski ve Yeni Harflerle*, (Hazırlayan: Aydın Sami Güneyçal), Aydın Kitapevi, 20. Baskı, Ankara 2003.
- ELKER, Salâhaddin; *Divan Rakamları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.
- GÜNDAY, Dünder; *Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı Özellikleri ve Divan Rakamları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.
- KİBAR, Osman; *Türk Kültüründe Ad Verme, Kişi Adları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.
- KÖKSAL, Osman; “XIX. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabasındaki Şahıs Adı Profili”, *Bilig*, S. 65, Ankara 2013, s. 231-246.
- KURT, Yılmaz; *Anadolu’da Kişi ve Yer Adları*, (Hazırlayan: Ertan Ünlü, Fatih Mehmed Önal), Akçağ Yayınları, Ankara 2020.
- KUTLU, Şemsettin; *Türkçe Kadın ve Erkek Adları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1969.
- MOSTRAS, C., *Osmanlı İmparatorluğu Coğrafyası Sözlüğü*, (Çeviren: Ömer Öztürk), Yaba Yayınları, İstanbul 2012.
- Osmanlı Yer Adları: I Rumeli Eyaleti (1514-1550)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2013.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat, *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, 6. Baskı, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1979.

- ÖZTÜRK, Said; *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı ve Tarihi Gelişimi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1996.
- PAKALIN, Mehmet Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I-III, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993.
- PITCHER, Donald Edgar, *Osmanlı İmparatorluğunun Tarihsel Coğrafyası*, (Çeviren: Bahar Tırnakçı), Yapı Kredi Yayınları, 4.Baskı, İstanbul 2013.
- SAMİ, Şemsettin; *Kâmûs-i Türkî (Latin Harfleriyle)*, (Hazırlayanlar: Raşit Gündoğdu, Niyazi Adıgüzel, Ebul Faruk Önal), İdeal Kültür Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2012.
- SAMİ, Şemsettin; *Kâmûs-i Türkî*, Çağrı Yayınları, 4. Baskı, İstanbul 1992.
- SEZEN, Tahir; *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2006.
- SÜMER, Faruk, *Türk Devletlerinde Şahıs Adları*, C. I-II. Türk Dünyası Araştırmaları Yayınları, İstanbul 1999.
- TUNCAY, Selma – AYSAN, Adviye; *Türk Adları Kılavuzu*, Bilgi Yayınları, Ankara 1981.
- ÜNAL, Mehmet Ali; *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayıncılık, İstanbul 2011.

2. Tetkik Eserler

- AHISHALI, Recep; “Reîsülküttâb”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul 2007, s.546-549.
- AHISHALI, Recep; “Ruûs”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 35, İstanbul 2008, s.272-273.
- AHISHALI, Recep; “Tahvil”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul 2010, s.440-442.
- AKTAŞ, Necati; “Amedci”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul 1991, s.3.
- AYDIN, Bilgin-GÜNALAN, Rıfat; *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2008.
- BÜLBÜL, Zekeriya; *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara 2009.
- GÖKBİLGİN, Tayyip; *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitapevi, İstanbul 1992.

- GÖKBİLGİN, Tayyib; “Kanuni Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları”, Belleten, T.T.K., c.20, S.78/ Ayıbasım, Ankara 1956.
- GÜNAY, Ramazan; “Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.17/1, Isparta 2013.
- GÜNDÜZ, Tufan; *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2012.
- HALAÇOĞLU, Yusuf; *XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarihi Kurumu, 4. Baskı, Ankara 1998.
- İPŞİRLİ, Mehmet, “Beylikçi”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul 1992, s.78-79.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat. S; “Ferman”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C.31, İstanbul 2006.
- MUMCU, Ahmet; “Dîvân-ı Hümayun”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.9, İstanbul 1994, 430-432 s.
- SAHİLLİOĞLU, Halil; “Ahkâm Defteri”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.1, İstanbul 1991.
- TURAN, Ahmet Nezihi; *Tarih El Kitabı Selçuklular’dan Bugüne*, Grafiker Yayıncılık, Ankara 2006.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, T.T.K., 3. Baskı, Ankara 1988.

3. Tezler

- AYDIN, Meryem; *Osmanlı Divan Teşkilatı ve 1281-1296/1864-1879 Tarihli 19 Numaralı Erzurum Vilâyet Ahkâm Defterinin Tarihi Kıymeti*, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı 2015.
- ÇOŞKUN, Musa; *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.224-283)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.
- GÜVEN, Kübra; *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümayûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.80-145)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2019.

ÖKSÜZ, Nuray; *1544-1545 Tarihli ve Kâmil Kepeci Tasnifi 62 Numaralı Divân-ı Hümâyûn Rumeli Ahkâm Defteri (Özet-Transkripsiyon-Dizin/s.1-79)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

UYGUR, Selahaddin; *Anadolu Vilayeti 7 Numaralı Ahkâm Defterine Göre 1745 Yılında Anadolu Eyaletinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2003.

DİZİN

A

- Abdi Bin Mustafa, 155/1
 Abdu'l-gani, 172/1
 Abdur-rahim, 211/1
 Abdü'l-hamid, 172/2
 Abdü'r-rahim, 168/1
 Adini(?), 147/1
 Ağnâm 210/2
 Ahmed, 162/1, 168/1, 169/1, 170/1, 175/1, 182/2, 211/1, 220/1
 Akçakoyunlu Taifesi, 210/1
 Akçehîsâr Kadısı, 192/1
 Akçehîsâr Kalası, 192/1
 Alamonya(?), 208/1
 Ali Bin İbrahim, 199/1
 Ali, 199/2
 Aliyi Bosna, 155/1
 Alya Bacı(?), 206/2
 Amil, 159/1, 167/1, 169/3, 187/2, 188/1
 Amiller, 156/2, 185/1, 211/1
 Anatolika(?) Dalyânları, 177/1
 Anatolito(?) Dalyânları, 211/1
 Anbarcı/208/2
 Anderes, 195/1
 Anderonaşra(?), 221/1
 Anderya İliv(?), 221/1
 Anderya Semerde(?), 221/1, 222/2
 Anderya, 222/1
 Andun Sedri(?), 211/1
 Andun(?), 180/1
 Argir, 214/1
 Argir, 214/1
 Arkadya Hasları, 221/1

Arkadya Kadısı Mevlâna Muslihîd-din, 221/1, 222/1

Atina Kadısı, 215/2

Avlonya, 148/1, 153/1, 182/1³, 184/2, 185/1, 186/1

Avret Hîsâr, 171/2

Aya Anderes, 195/1

Ayamama(?), 169/3

Ayamata(?), 214/1

Ayanikola, 199/1

Ayayorgi Manastırı, 157/2

B

Bacdar, 162/1, 166/1

Bacdâr, 166/2

Bakmur(?), 150/1

Bal mumu, 178/1, 181/1

Baladca(?), 158/2

Bali, 162/2, 187/2

Balyabadra, 205/1

Balyakoru(?), 203/1

Baroh, 192/1, 198/1,

Bayezid, 173/1

Bayram, 211/1

Bazar-ı Anderes, 195/1

Behram, 217/1

Bekçi, 162/2, 169/1, 170/2, 172/2, 201/1

Bender Kadıları, 191/1

Berât, 157/2, 172/1, 185/1, 191/1, 195/1, 196/2, 202/2, 210/1, 221/1

Berât-ı hümâyûn, 152/2, 153/2, 157/2, 161/1, 162/2, 167/1, 169/1, 169/2, 169/3, 170/2, 171/1, 173/1, 183/1, 185/1, 187/2, 188/1, 188/2, 190/1, 190/2, 201/1 207/2, 208/2, 210/1, 216/1

Berohor(?), 191/1

Beşik Gölü Dalyânı, 205/1

Beytü'l-mal, 156/2, 175/1, 196/1

³ mükerrer

Bibuki(?), 190/1
 Bicek(?), 199/2
 Bigor Değirmenleri, 166/1
 Bircan Mehmed, 211/1,
 Biristov(?), 187/2
 Bive kâfirleri, 175/1, 196/1
 Bive, 156/2, 175/1, 196/1
 Bölükbaşı, 155/1
 Broşna(?), 204/1
 Bubvaknov(?), 214/1
 Büyük Beledka(?), 158/2
 Büyükçekmece, 181/1,

C

Cafer, 168/1, 168/2
 Cemal Halife, 154/2
 Cemaziye'l-ahir, 175/1, 207/1
 Cemaziye'l-evvel, 154/2, 159/1, 185/1, 219/1
 Cihan Bin Mustafa, 175/1
 Cihan, 175/1

Ç

Çazor(?) Hasları, 154/2
 Çoban Viran, 156/2
 Çoklobov(?), 168/1

D

Davud, 169/2
 Delvine, 202/1
 Delvine, 202/1
 dergâh-ı `ali, 197/1
 dergâh-ı mu`allâm, 146/1, 149/1, 151/1, 152/1, 153/2, 158/2, 159/1, 159/2, 160/1,
 161/1, 162/1, 162/2, 164/1, 164/2, 166/1, 166/2, 167/1, 168/1, 168/2, 170/3, 172/1,
 173/1, 174/2, 175/1, 176/1, 177/1, 178/1, 179/3, 180/1, 181/1, 182/1, 182/2, 189/2,
 190/1, 190/2, 191/1, 192/2, 193/1, 195/1, 196/1, 196/2, 198/1, 198/2, 199/1, 200/1,

201/1, 201/2, 202/2, 204/1, 204/2, 205/1, 206/1, 206/2, 207/1, 207/2, 208/1, 209/1,
 210/2, 211/1, 214/1, 214/2, 215/1, 215/2, 216/2, 217/1, 218/1, 219/1, 220/1, 221/1
 Derviş Bin Hüseyin, 201/1
 Derviş, 169/1, 195/1, 201/1
 Derviş, 195/1
 Dimetoka Kazâsı, 150/1
 Dimitri Edegeroplov(?), 221/1
 Dimitri Terbolini(?), 221/1
 Dimitri Veledi Vinaç(?), 210/1
 Dimocandirilov(?) 221/1
 Dimorbod(?), 214/1
 Dimorbot(?), 214/1
 Dinç(?), 158/2
 Doberolişna(?), 190/1
 Doreşne(?), 172/1
 Draç Kadısı, 155/1,
 Draç Kalası, 155/1,
 Dragomasta(?), 211/1
 Drama Çeltükleri, 217/1,
 Dukane(?), 205/1
 Dul(?), 161/1
 Dursun Evkâfi, 156/2
 Duşfo(?), 205/1

E

Edgirpol(?), 208/1
 Edirne Kadısı, 210/1
 Elya(?), 202/2
 Emin, 146/1, 147/1, 149/2, 151/1, 151/2, 152/1, 152/2, 154/2, 155/1, 156/1, 157/1,
 158/1, 158/2, 159/2, 160/1, 162/1, 162/2, 163/1, 164/2, 167/1, 167/2, 168/1, 168/2,
 170/3, 171/1, 171/2, 173/2, 178/1, 179/3, 181/1, 182/1, 182/2, 181/2*, 185/1, 188/1,
 189/1, 191/2, 192/1, 192/2, 193/1, 194/1, 198/1, 199/2, 200/1, 202/1, 203/1, 204/1,

* mükerrer

204/2, 205/1, 207/2, 208/1, 208/2, 209/1, 210/1, 210/2, 211/1, 216/2, 218/1, 219/1,
220/1

Eminler, 160/2, 185/1, 187/1, 189/2, 191/2, 195/1, 197/1, 199/1, 200/2, 202/1, 211/1,
215/1, 221/1

Engili Kasrı Kazâsı, 177/1

Engülümud(?), 211/1

Erpuz(?), 213/1

Eslonince(?), 216/2,

Esnurenk(?), 206/2

Estenlov(?), 169/1

Ezdin(?) memlahası, 162/2

F

Filibi(?), 206/2

Florina, 197/2, 204/1, 204/2, 218/1,

Floriya(?) hasları, 172/1

Franko(?), 211/1

G

Galinca(?), 205/1

Galle Kapanı, 210/1

Garik(?) Hasları, 211/1

Gelibolu İskelesi, 199/2

Gerborlu(?), 199/1

Gostandin(?), 203/2

Gümülcine Kadısı Mevlâna Şemsed-din, 152/1

H

Hacı Mehmed, 211/1,

Hamza Reis, 177/1

Hamza, 208/1

Hane-i avârız, 152/2, 153/2, 161/1, 162/2, 166/2, 167/1, 169/1, 169/2, 169/3, 170/1,
170/2, 172/1, 183/1, 187/2, 188/1, 190/1, 208/1, 216/1

Hane-i hümayûn, 146/2

Hasan Çavuş, 216/2

Hasan, 149/1, 156/1, 161/1, 166/2, 167/1, 170/2, 173/2, 193/1, 198/2,

Hayati(?), 199/1

Hayra Hacılar(?), 190/2

Hızır, 216/1

Horbaç(?), 195/1

Husura(?), 214/1

Hüccet, 149/1, 192/1, 192/2,

Hüccet-i şer'iyeye, 149/1

Hüccetler, 164/1, 165/1, 217/1

İ

İbrahim Bin Hacı Abdi, 146/2

İbrahim Paşa Hasları, 216/1

İbrahim, 146/2, 154/2, 171/1, 190/1, 214/1

İltizam, 146/2, 147/1, 152/2, 154/2, 176/1, 193/1, 197/1, 218/1

İnebahtı Kadısı, 173/1, 177/1 211/1

İnebahtı Kalası Dizdârı, 196/1

İnebahtı Kalası, 177/1

İnebahtı Mukataaları, 173/1,

İnebahtı Sancâğı, 196/1

İnebahtı, 173/1, 177/1, 196/2

İnebahtı, 196/1

İneği(?), 159/1

İsa, 159/1

İsak, 168/1, 171/2, 182/2, 213/1, 216/1, 217/1

İskeladri(?), 221/1

İskender, 148/1, 168/1, (176/1,) ,179/2, 216/1

İskenderiye, 148/1, 153/1, 182/1*

İslamlu(?), 190/2

İstanbul, 146/1, 165/2, 170/1, 178/1, 181/1, 181/2, 183/2, 202/1, 209/1, 210/2, 219/1

İstefa Kadısı, 162/2

İstefi Papa Kiryakoplov(?)221/1

İstimad(?) 147/1

* mükerrer

İyade(?), 206/2

K

Kaçgun, 156/2, 175/1, 196/1

Kal`a dizdârı, 173/1, 196/2

Kalamata Kadısı Mevlâna Muhid-din, 221/1

Kalamata, 221/1

Kalaripo(?), 187/2

Kalavirina Kadısı Mevlâna Muslihîd-din, 156/1

Kalavrita Kadısı Mevlâna Muslihîd-din, 221/1

Kalomriye(?), 153/2

Kamençe(?), 202/1

Kamençe(?), 202/1

Kamime(?), 153/1

Karaferya Kadısı, 154/2

Karlîli Sancâğı, 211/1

Karye-i Piriya(?)221/1

Kasımpaşa, 149/1,

Kâtib, 151/2, 161/1, 167/1, 172/1, 175/1, 176/1, 193/1, 202/1, 202/2 203/2, 207/1, 208/1, 210/1, 211/1, 212/1, 216/1, 220/1, 221/1

Kâtibler, 195/1, 198/2, 210/1, 215/1

Kavak Memlahası, 154/1

Kavala Mukataası, 155/1

Kaya, 218/1

Kayakozinov(?), 206/2

Keçik, 221/1

Kelemeriyye(?), 169/2, 170/1

Kelmeriyye Nahiyesi, 214/1

Kemâ-kân, 152/2, 153/2, 161/1, 162/2, 166/2, 167/1, 169/1, 169/3, 170/1, 170/2, 172/1, 172/2, 216/1

Kemal, 198/2

Kerine(?)221/1

Kesdil, 191/2

Kesteriyye Kazâsı, 190/1

Kesterye Mukataatı, 190/1, 192/1

Kesterye, 148/1, 153/1, 164/2, 172/1, 185/1, 188/1, 189/2, 197/2, 198/2, 203/1

Keşan, 200/1

kıstü'l-yevm, 146/2, 173/1, 175/1, 203/2,

Kobrodine(?) Memlehası, 201/1,

Kolbari(?), 150/1

Koluk(?), 201/1

Konucu(?), 211/1

Konuç(?), 218/1,

Konuh(?), 204/1

Koron Kalesi, 154/2

Koron Kalesi, 154/2

Koron, 205/1

Kosta Argiroblu(?), 202/2

Kostandin, 203/2

Kosuradovir(?), 218/1

Koşuradovir(?), 218/1,

Koşvrad(?), 204/1

Kurt(?), 166/2

L

Lenka(?), 190/1

Leşkeri(?), 150/1

Lihişta(?), 190/1

Linar Doyanovlov(?), 221/1

Livâ-i Avlonya, 182/1*

Livâ-i Çirmen, 182/1*

Livâ-i İlbasan, 182/1*

Livâ-i İskenderiyye, 182/1*

Livâ-i Mora, 182/1*

Livâ-i Ohri, 182/1*

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

Livâ-i Prizrin, 182/1*

Livâ-i Tırhâla, 182/1*

Livâ-i Yanya, 182/1*

Lostarice(?), 198/2

Lütfî, 211/1

M

Mahmud, 152/2, 160/1, 179/3, 216/2

Mal_ı mevkud, 156/2, 175/1, 196/1

Mal-ı gayib, 156/2, 175/1, 196/1

Manastır,1 148/1, 153/1, 172/1, 181/2*mükerrer, 185/1

Manastırlu Karagöz, 155/1

Mandin(?), 195/1

Maverzi(?), 154/1

Meçüklü Hasları, 220/1

Mehmed, 148/1, 153/1, 161/1, 162/2, 178/1, 181/1, 187/2, 189/1, 206/1, 217/1, 219/1

Meryem, 149/1,

Mesih(?), 165/2

Mevlâna Alaüd-din, 147/1, 148/1, 161/1

Mevlâna Bayram, 152/2, 159/2, 160/2, 165/2, 187/1, 192/2, 198/1, 206/1, 206/2, 207/2, 214/1, 217/1

Mevlâna Derviş, 195/1

Mevlâna Ebu Suud, 149/1,

Mevlâna Muhiddin, 150/1,

Mevlâna Muhyid-din, 164/2, 172/1, 200/2

Mevlâna Muslihîd-din, 153/2, 156/1,

Mevlâna Necmed-din, 172/2

Mevlâna Şemsed-din, 164/1, 220/1

Mevlâna Taced-din, 162/2

Mezistre, 205/1

Mezistre, 221/1

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

* mükerrer

Migalkara, 200/1
 Mihal Kayi(?), 221/1
 Minol(?), 211/1
 Minol, 181/2, 200/1, 206/1, 211/1
 Minopolya(?), 151/1
 Mitol Beraver(?), 221/1
 Mitol Beraver(?), 221/1
 Mitol Petroplov(?), 221/1, 221/2
 Mitol, 146/1, 150/1
 Mora Mukataatı Nâzırı Alaü'd-din, 156/1
 Mora Mukataatı, 156/1
 Mora Sancâğı, 154/2
 Moton, 205/1
 Muhammed, 167/1
 Muharrem, 156/1, 181/2*, 210/1
 Murad, 195/1
 Muremcik(?), 172/1
 Musa, 199/2
 Mustafa, 153/2, 155/1, 161/1, 162/2, 175/1, 184/1, 188/1, 211/1
 mühürcü, 169/1, 169/2, 169/3, 170/1, 170/2, 187/2
N
 Naim, 151/1
 Narda, 153/2, 160/1, 162/1, 168/1, 179/1, 179/2, 182/1, 182/2, 188/2, 201/1, 202/2, 216/1
 Nasuh, 209/1
 Nasuh, 210/2
 Nâzır Alaüd-din, 221/1
 Nebi, 169/3
 Nefer, 158/1, 164/1, 215/1.
 Nefs-i İncik, 201/2
 Nermavi(?), 211/1
 Neşka(?), 158/2

* mükerrer

Nevrekop Kadısı, 149/2, 152/1, 158/2

Niğbolu, 191/1

Nikola Humane(?), 221/1

Nikola Saloka(?), 221/1

Nikola, 203/2

Nikola, 213/1

Nikovçayı(?) hasları, 172/1

Nirde(?), 213/1

Nişancı Hasları, 172/1

Nişone(?), 206/2

O

Oğradanya(?), 167/2

Oğradiniye(?), 171/2

Ohri Sancâğı, 192/1

Ohri, 191/1

Ohuluştâ(?), 164/2

Oruc, 147/1, 164/2, 172/1, 181/2, 185/1, 188/1, 189/2, 190/1, 190/2, 192/1, 197/1, 198/2, 218/1

Osman, 208/1

Ostrak(?) hasları, 172/1

Ö

Öşür, 151/2, 157/1, 167/2, 171/2, 199/1, 203/1, 204/1, 208/1

P

Patrik, 184/2, 191/1

Pervane, 153/2, 154/2, 180/1

Pir Ali, 155/1

Pir Mehmed, 160/2, 163/1, 165/2, 165/2, 187/1, 198/1, 206/1, 206/2, 207/1, 214/1, 214/2,

Pirişnice(?), 218/1

Pirlepe Kadısı Mevlâna Alaüt-tin, 148/1

Pirlepe, 147/1, 153/1, 164/2, 172/1, 181/2*, 197/2, 198/2

Pirsepe(?) hasları, 172/1

* mükerrer

Piryanud Sinodel(?), 214/1

Piskopos, 184/2, 191/1

Piştافی(?), 167/1

Piyo(?), 213/1

Podora(?), 200/1

Polkari(?), 203/2

Pomad(?), 190/2

Postarya(?), 169/3

Proşniç(?), 204/2

R

Ramazan, 154/2, 160/1, 176/1, 216/2

Recanlu(?), 190/2

Receb, 146/2, 154/2

Receb, 146/2, 154/2, 175/1, 206/1, 219/1

Rembad(?), 206/2

Ruşine(?), 204/1

Rüstem, 211/1

S

Sağ Bölük Ulufecileri, 201/2

Sekil(?), 169/3

Selânîk Naibi Haydar, 214/1

Selânîk, 149/1, 152/1, 159/2, 160/2, 161/2, 163/1, 165/2, 169/1, 169/2, 169/3, 170/1, 170/2, 170/2, 182/1*, 187/1, 187/2, 191/2, 192/2, 195/1, 198/1, 206/1, 206/2, 207/1, 214/1, 214/2, 216/2, 217/1, 219/1

Serfice Kadısı, 190/2

Serfice Kazâsı, 190/2

Sibabon Hüsûra(?), 214/1

Sidre Kapsi, 159/2, 160/2, 165/2, 187/1, 192/2, 198/1, 206/1, 206/2, 207/1, 214/2, 216/2

Silivri, 200/1

Simov, 157/2

Sinan Bin Resude(?), 217/1

Sinan, 183/1, 217/1

* mükerrer

Sipâh ve Yeniçeriler

Siroz Mukataatı Nâzırı Halil, 152/1

Süleyman Bin Beyazıd, 210/2

Süleyman Çelebi, 201/2

Süleyman, 171/1, 181/2*, 210/2

Ş

Şabahir(?), 179/1

Şaban, 154/2

Şah Veli, 221/1

Şemhane, 179/3

Şene(?), 218/1

Şene(?), 218/1

Şer-i Hüccet

Şer-i şerif, 152/1, 185/1, 187/1, 204/2, 217/1, 221/1

Şinani(?), 161/1,

T

Tekfur Dağı Kadısı Mevlâna Muhid-din, 150/1

Tekfur Dağı, 201/1

Temur Hîsâr, 221/1

Temurhîsâr hasları, 207/1

Temur-Hîsâr Kadısı, 213/1

Temur-Hîsâr Kazâsı, 213/1

tereke, 151/1, 157/1, 167/2, 193/1, 203/1, 211/1, 213/1, 216/2, 217/1

Tırhâla Assapi(?), 146/2

Tırhâla Çeltükleri, 175/1

Tırhâla Kadısı, 146/1, 175/1, 200/2

Tırhâla Sancâğı Beyi Osman, 146/1

Tırhâla Sancâğı, 200/2

Timur Hîsâr Kadısı, 167/2

Timur Hîsâr, 171/2

Todor(?), 150/1

Toprak Kadısı, 148/1, 150/1, 152/1, 153/1, 211/1,

* mükerrer

Tudor Berakari(?), 221/1

Tudor Eflayi(?), 221/1

Tüfekçi Bali, 164/2

U

Ulufe, 161/, 162/1, 166/2, 167/1, 169/1, 169/2, 169/3, 170/1, 170/2, 171/1, 172/1, 172/2, 179/1, 179/2, 185/1, 187/2, 188/1, 188/2, 190/1, 196/2, 201/1, 207/2, 216/1, 221/1

Üsküdar, 181/1,

V

Veled-i Doşku(?), 216/1,

Veled-i İsrail, 217/1

Veled-i Yasef, 154/2

Votov(?), 208/1

Voyvoda, 152/1, 187/1, 204/2,

Y

Yani Armotiyani(?), 221/1

Yani Esflasis, 221/1

Yani Ezdondov(?), 221/1

Yani Güzlari(?), 210/1

Yani İstimad(?), 214/1

Yani Noma(?), 221/1

Yani Noma(?), 221/1

Yani Pande(?), 208/2

Yani Petroblov(?), 221/1

Yani Solaki(?), 211/1

Yani, 146/1, 163/1, 177/1, 207/2, 216/2

Yaruc(?), 152/2

Yasakçı, 216/1

Yatlıc Araksis Lavrekov(?), 221/1

Yenice-i vardar, 187/1

Yenice-i Vardar, 220/1

Yorgi Franko(?), 211/1

Yorgi Laverkov(?), 221/1

Yorgi Papa Kosvilov(?)221/1

Yorgile(?), 210/1

Yunus, 155/1

Yusuf Arnavud, 155/1

Yusuf, 155/1, 159/1, 169/1, 180/1, 195/1

Z

Zahiplun(?), 167/1

Zahov(?), 161/1

ze`amet, 149/1, 172/1

Zekürin(?), 154/2

Zendine(?), 214/2

Zi'l-hicce, 155/1, 175/1, 177/1, 216/2, 220/1

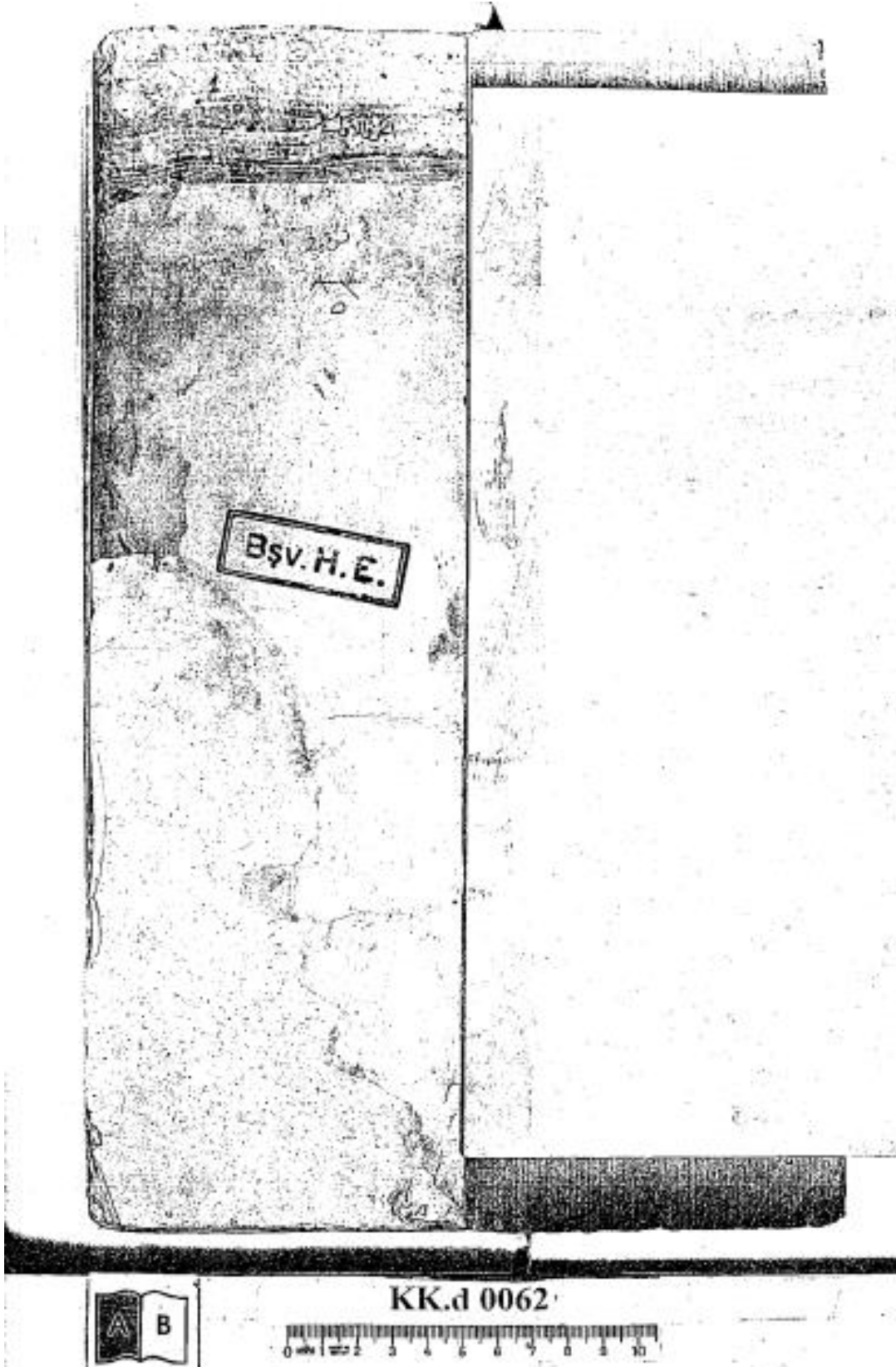
Zi'l-k&ade, 180/1, 218/1, 221/1

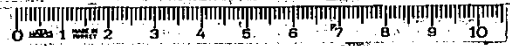
Zilhicce

Zobanişna(?), 190/1

EKLER

Ek 1. Orijinal Metin

[illegible][illegible]

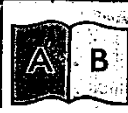
[illegible][illegible]

۹۵۱

صف ۴۵۱

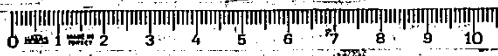
[illegible][illegible]

۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲
 ۴۸۳
 ۴۸۴
 ۴۸۵
 ۴۸۶
 ۴۸۷
 ۴۸۸
 ۴۸۹
 ۴۹۰
 ۴۹۱
 ۴۹۲
 ۴۹۳
 ۴۹۴
 ۴۹۵
 ۴۹۶
 ۴۹۷
 ۴۹۸
 ۴۹۹
 ۵۰۰
 ۵۰۱
 ۵۰۲
 ۵۰۳
 ۵۰۴
 ۵۰۵
 ۵۰۶
 ۵۰۷
 ۵۰۸
 ۵۰۹
 ۵۱۰
 ۵۱۱
 ۵۱۲
 ۵۱۳
 ۵۱۴
 ۵۱۵
 ۵۱۶
 ۵۱۷
 ۵۱۸
 ۵۱۹
 ۵۲۰
 ۵۲۱
 ۵۲۲
 ۵۲۳
 ۵۲۴
 ۵۲۵
 ۵۲۶
 ۵۲۷
 ۵۲۸
 ۵۲۹
 ۵۳۰
 ۵۳۱
 ۵۳۲
 ۵۳۳
 ۵۳۴
 ۵۳۵
 ۵۳۶
 ۵۳۷
 ۵۳۸
 ۵۳۹
 ۵۴۰
 ۵۴۱
 ۵۴۲
 ۵۴۳
 ۵۴۴
 ۵۴۵
 ۵۴۶
 ۵۴۷
 ۵۴۸
 ۵۴۹
 ۵۵۰
 ۵۵۱
 ۵۵۲
 ۵۵۳
 ۵۵۴
 ۵۵۵
 ۵۵۶
 ۵۵۷
 ۵۵۸
 ۵۵۹
 ۵۶۰
 ۵۶۱
 ۵۶۲
 ۵۶۳

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

9012

۹۵۱

401

[illegible]

۹۰۱

[illegible]

[illegible]